

ΧΡΟΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ

[12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1891]

ΠΕΡΙ

ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΚΑΙ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΕΡΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥΤΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1891

(24)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

B. ΔΙΑΤΑΓΜΑ

[12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1891]

ΠΕΡΙ

ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΚΑΙ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1891

ΜΟΧΕΙΟΛΑΒΙ
ΔΙΚΗΓΟΡΙΑ ΗΣΣΑΝΗ

ΖΑΠΟΤΕΙ ΓΙΑΤΣΑΖΟΥ
ΞΗΧΗΝΗΛΑΒΟΣΟΥ
ΣΗΤΥΞΔΙΑΣΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ
ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΔΑΗΝΩΝ

"Εγκοντες ὅπει τὰ ἔρθρα 20-28, 31, 53, 55-58,
68, 74, 75, 85-96 καὶ 115 τοῦ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1836
διατάγματος περὶ κανονισμοῦ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ
γυμνασίων, τὸ ἔρθρον 12 τοῦ ἀπὸ 14 Απριλίου 1837 δια-
τάγματος περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις πα-
νεπιστημίου, τὸ ἔρθρον 29 τοῦ ἀπὸ 19 Οκτωβρίου 1857
ἐσωπερικοῦ κανονισμοῦ τῶν γυμνασίων καὶ Ἑλληνικῶν σχο-
λείων, τὸ ἔρθρον 2 τοῦ ΑΡΙΘ' νόμου τῆς 31 Μαρτίου 1883
τὸ ἀπὸ 11 Μαΐου 1884 διάταγμα περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἔξε-
τάσεων τῶν μαθητῶν, τὸ ἀπὸ 24 Ιουλίου 1885 διάταγμα
τροποποιήσεως διατάξεων τοῦ προτέρου διατάγματος καὶ
τὸ ἀπὸ 25 Αὐγούστου 1889 διάταγμα περὶ ἐγγραφῆς καὶ
ἔξετάσεων τῶν μαθητῶν".

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν "Ἐκκλησιαστικῶν καὶ
τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσεως" Υπουργοῦ, διατάσσομεν τάδε.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἔξετάσεως τῶν μαθητῶν

"Ἄρθρον 1ον.

"Η ἐν τῷ μαθητολογίῳ ἐγγραφὴ τῶν μαθητῶν τοῦ γυ-
μνασίου ἕρχεται μὲν τῇ πρώτῃ, λήγει δὲ τῇ εἰκοστῇ Σε-
πτεμβρίου, ἀλλὰ δύνανται νὰ ἐγγραφῶσι μαθηταὶ καὶ μέχρι
τέλους τοῦ μηνὸς τούτου, ἐὰν δικαιολογήσωσι ἀποχρώντως
τὴν ὄψιν προσέλευσιν" κατὰ τὴν περίπτωσιν ὅμως ταύτην

λογίζονται κατὰ Ιούνιον αἱ ἀπὸ τῆς ἑνάρξεως τῶν μαθητῶν μέχρι τῆς ἐγγραφῆς ἀπουσίαι καὶ ἐφαρμόζονται αἱ δικτάξεις τοῦ ἀρθροῦ 44 τοῦ διατάγματος τούτου.

"Αρθρον 2ον.

Οὐδεὶς μετὰ τὴν τριακοστήν Σεπτεμβρίου μετεγγράφεται ἀπὸ γυμνασίου εἰς γυμνάσιον τῆς αὐτῆς ή ἄλλης πόλεως· κατ' ἔξαίρεσιν δὲ ἐπιτρέπεται ἡ μετεγγραφὴ α') ἔνεκα καταργήσεως τάξεως τίνος ἡ γυμνασίου ὅλου, β') ἔνεκα ἀποστολῆς μαθητοῦ καθ' ὅλον τὸ σχολικὸν ἔτος; ἀπὸ τίνος γυμνασίου, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μετεγγραφὴ εἰς γυμνάσιον τῆς αὐτῆς πόλεως, γ') ἔνεκα νόσου μαρτυρουμένης ἐνήρκως ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου (τῆς ἔδρας τοῦ γυμνασίου) δημοσίᾳ συνεδριάζοντος ἡ τοῦ εἰρηνοδικείου, διαν δὲν ὑπάρχῃ ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ γυμνασίου πρωτοδικείου, ὑπὸ δύο ιατρῶν, δ') ἔνεκα μεταβίσεως γονέων ἡ κηδεμόνων στρατιωτικῶν ἡ πολιτικῶν ὑπαλλήλων, ἀλλ' ἡ σχέσις αὐτη μεταξὺ μαθητοῦ καὶ μετατιθεμένου θεοφαιούται ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τὸ γυμνάσιον δι' ιδίου πιστοποιητικοῦ. Ἐπὶ τῶν δύο ὅμως τελευταίων περιπτώσεων παρέχεται τὴν ἔδειξαν τῆς μετεγγραφῆς τὸ Ὑπουργεῖον διὰ πράξεως του δημοσιευμένης ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως μετὰ μνείας τῆς ἑνόρου μαρτυρίας τῶν ιατρῶν ἡ τῆς πιστοποιήσεως τοῦ γυμνασιάρχου. Ἐπὶ πάσης δὲ περιπτώσεως μετεγγραφῆς ὁρίζεται ὁ μαθητὴς ἡ προσαγάγη ἀποδεικτικὸν τοῦ οἰκείου γυμνασιάρχου περὶ τῆς ἐγγραφῆς καὶ μαθητείας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν μαθημάτων μέχρι τοῦ χρόνου τῆς μετεγγραφῆς, ἐν τούτῳ δὲ σημειοῦται καὶ ὁ λόγος δι' ὃν διδοται τὸ ἀποδεικτικόν.

"Αρθρον 3ον.

"Οταν οἱ μαθηταὶ τάξεως τίνος ἀνέλθωσιν εἰς τεσσαράκοντα καὶ πέντε, ὁ γυμνασιάρχης, ἢν μὲν ὑπάρχῃ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει καὶ ἄλλο γυμνάσιον, διακόπτει τὴν ἐγγραφὴν ἔως οὐ καὶ ἐν τούτῳ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἀντιστοίχου τάξεως πληρωθῇ, μετ' ἐπίσημον δὲ τούτου θεοφαιώσιν, ἡ ἓν μὴ ὑπάρχη ἔτερον γυμνάσιον, δέχεται μὲν εἰς ἐγγραφὴν τοὺς ὑπὲρ τὸν εἰρηνένον ἀριθμὸν προσερχομένους, ἀναφέρει δὲ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον περὶ διαιρέσεως τῆς τάξεως εἰς τμῆματα.

"Αρθρον 4ον.

Ἄλλες εἰσιτήριοι ἔξετάσεις εἰς τὴν Α' τάξιν καὶ αἱ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπὶ κατατάξει περικτοῦνται μέχρι τῆς 20

Σεπτεμβρίου. Η προθεσμία αυτη δύναται εν ἀνάγκη, κρι-
νομένη ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν, νὰ παραταθῇ
μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς, ἀλλὰ τοῦτο συνεπάγεται τὰ ἐν τῷ
Ιω ἄρθρῳ τοῦ διατάγματος τούτου περὶ ἀπονομῶν διατε-
ταγμένα.

Οἱ ἐπί εἰσιτηρίους ἔξετάσει προσερχόμενοι ἔξετάζονται
Ἔγγράρως μὲν τὰ ἐλληνικὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ, πρὸς δὲ
ἐκθέτουσιν σύντομόν τι διήγημα μετὰ προηγουμένην ἀρή-
γησιν τοῦ ἔξετάζοντος καθηγητοῦ, προφορικῶς δὲ πάντα τὰ
μαθήματα οἱ δὲ ἐπὶ κατατάξει δοκιμάζονται Ἔγγράρως καὶ
προφορικῶς εἰς πάντα τὰ μαθήματα ἐπιτρέπεται δὲ ἡ ἔξε-
τασις αὐτῶν κατὰ Σεπτέμβριον.

Ἄρθρον δον.

Τὴν πρώτην ἑδουμάδα τοῦ Ὁκτωβρίου ἀνυπερθέτως ὁ
γυμνασιάρχης ὑποδέχεται τῷ Υπουργεῖῳ ἐν ἀντιγράφῳ τὰ
πρακτικὰ τῶν εἰσιτηρίων ἔξετάσεων, ἐν ὅις σημειοῦνται οἱ
μόνον τὸ δῆμος, ἐπώνυμον, πατρὶς καὶ ἡλικία τοῦ μαθητοῦ,
ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ χρονολογία τοῦ ἀπολυτηρίου, ὁ
θαυμὸς προόδου καὶ ἡ διαγωγὴ, πρὸς δὲ καὶ τὸ σχολεῖον, ἀρ'
οὐ ἀπελύθη ὁ ἔξετάζομενος, ἐν τέλει δὲ σημειοῦνται καὶ οἱ
τυχόν διαρωνοῦντες τῶν καθηγητῶν καὶ οἱ λόγοι τῆς δια-
ρωνίας. Τὰ δὲ γραπτὰ τῶν ὑψισταμένων τὴν εἰσιτήριον
δοκιμάσιαν, διωρθώμενα καταθεῖ δι' ἔργων καὶ τεθεωρημένα,
ρυάζονται εἰπὶ ἔτος τούλαχιστον ἐν τῷ ἄργειῳ τοῦ γυμνα-
σίου ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου.

Ἄρθρον δον.

Τὴν ἐπὶ ἀπολύσει καὶ προαγωγῇ ἔξετασιν Ἔγγράρως τε
καὶ προφορικῶς ἔξετάζονται οἱ μαθηταὶ τοῦ γυμνασίου ἐντὸς
τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὁρισθέντος χρόνου κατὰ
Σεπτέμβριον, ἐν ὃ σύλλογος τῶν καθηγητῶν, ἔχων ὑπὸ δύει
τὴν ἐνιαυτίαν πρόσδοσον αὐτῶν, δρίσῃ τοῦτο. διὰ πρακτικοῦ
κατὰ Ιούνιον καὶ δὴ κατὰ τὴν πρόσδοσον τῶν ἔξετάσεων καὶ
ὅλην διατάξις μὲν ἔξετάζονται α') οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 44 τοῦ διε-
τάγματος τούτου δι' ἀπουσίας ἡτοιογημένας ἀποκλειόμε-
νοι τῶν κατὰ Ιούνιον ἔξετάσεων, β') οἱ δι' ἀνυπέρβλητα κω-
λύματα μὴ ἔξετασθέντες τὸν Ιούνιον καὶ γ') οἱ διὰ μεμαρ-
τυρημένην νόσον μὴ περάναντες ἢν κατὰ Ιούνιον ἀνέλαβον
ἔξετασιν, τοῦτο δὲ ἀνάγκη νὰ μαρτυρηθῇ ἐνόρκως ὑπὸ
δύο ιατρῶν ἐντὸς τοῦ Ιούνιου καὶ διαρκουσῶν τῶν ἔξετά-
σεων μερικῶς δὲ οἱ πρὸς τοῦτο παραπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ

συλλόγου τῶν καθηγητῶν κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 15.

Οἱ δικαιούμενος νὰ ἔξετασθῇ τὸν Σεμπτέμβριον, μὴ προσελθών δὲ ρέγοι τέλους αὐτοῦ, δύναται καὶ ἀπόρφασιν τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν νὰ ἔξετασθῇ τὸν ἐπιόντα Ἰούνιον, γὰρ παραστᾶς δὲ καὶ κατὰ τοῦτο τὸν χρόνον, ὅφειλει νὰ ἐπαναλάβῃ τῆς αὐτῆς τάξεως τὰ μαθήματα.

Οἱ κατὰ Σεπτέμβριον ἔξεταζόμενος, ἀποτυγχάνων δὲ ἐνὶ μαθήτατι πλὴν τῶν ἑλληνικῶν, δύναται νὰ προχθῇ καὶ ἀπόρφασιν τοῦ συλλόγου.

"Αρθρον 7ον.

Ἡ τῶν μαθημάτων διδασκαλία ἥργεται κατὰ Σεπτέμβριον μεσοῦντα· διπού ὅμως ἔνεκα τῶν ἔξετάσεων τοῦτο εἰνεῖ ἀδύνατον, ἥργεται καὶ κατὰ Σεπτέμβριον λήγοντα.

"Αρθρον 8ον.

Αἱ χειμεριναὶ ἔξετάσεις τῶν μαθητῶν τῶν τριῶν κατωτέρων τάξεων τοῦ γυμνασίου, γραπταὶ μόνον σύσαι, ἀρχονται καὶ περατοῦνται ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος τῆς τυροφάγου. Προτάσσεται δὲ τούτων δεκαχμέρος τὸ πολὺ ἐπανάληψις τῶν δειδιγμάτων. Ἡ διδαχθεῖσα ὅλη διαιρεῖται εἰς τὸ ἥμισυ τῶν ἐν ἀρθρῷ 11 ὀρίζομένων κλήρων καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ διεξάγονται ὡς καὶ αἱ κατὰ Ἰούνιον ἄλλα μόνον ἐγγράφως καὶ ὑπὸ τύπου διαγωνισμοῦ μετ' ἀκριβοῦς ἐπιτηρήσεως ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος καὶ ἐνὸς ἢ δύο καθηγητῶν ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου ὀρίζομένων.

Οἱ ἐν ἑάστηψι μαθήματι μέσος ὅρος, ἐξηγμένος κυρίως ἐκ τῶν ἐγγράφων ἔξετάσεων μετὰ συγχετισμοῦ πρὸς τοὺς τῶν μηνιαίων δοκιμασιῶν Βαθμοὺς, ἀναγράφεται ἐντὸς τῆς περιόδου ἑβδομάδος τοῦ δευτέρου ἑξαμήνου ἐν τῷ εἰδικῷ ἐλέγχῳ, ὑπὸ δὲ τῶν βαθμὸν τίθεται ὁ κατὰ τὴν πρώτην ἑξαμηνίαν ἀριθμὸς τῶν ἀποστιῶν καὶ ἐκάστη στήλη μονογραφεῖται κάτωθι ὑπὸ τοῦ οἰκείου καθηγητοῦ. Τὰ δὲ γραπτὰ τῶν ἔξετάσεων τούτων ὡς καὶ τὰ τῶν γενικῶν, διωρισμένα κάτωθι δι' ἐρυθρᾶς καὶ τεθεωρημένα ὑπὸ τοῦ οἰκείου καθηγητοῦ, παραδίδονται τῷ γυμνασιάρχῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς Βαθμολογίας καὶ φυλάσσονται ὑπὸ τούτου ἐπὶ ἔτος τούλαχιστον, ταξινομούμενα κατὰ τάξιν καὶ μάθημα.

Οἱ μὴ παραστᾶς εἰς τὰς χειμερινὰς ἔξετάσεις καὶ ἀπογράψιταις δικαιολογήσας τὴν μὴ παράστασιν καλεῖται ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου καθ' ὧρισμένην ἡμέραν τοῦ πρώτου δεκαημέρου τῆς δευτέρας ἑξαμηνίας καὶ ἔξετάζεται, μὴ δικαιο-

λογήσας δὲ τὴν μὴ παράστασιν ἢ μὴ προσελθών καὶ κατὰ τὴν δευτέραν πρόσκλησιν, οὐδένα μὲν λαμβάνει βαθμὸν, ἀλλ' ἀποκλείεται τῶν κατὰ Ἰούνιον ἔξετάσεων καὶ ἔξεταζόμενος τὸν Σεπτέμβριον βαθμολογεῖται μόνον κατὰ τὰς τότε ἔξετάσεις.

"Αρθρον 9ον

Αὗτε ἐπὶ προβίβησμῷ καὶ ἐπὶ ἀπολύσει ἔξετάσεις τῶν μαθητῶν καὶ τῶν ἐκ διδασκαλίας κατ' οἶκον ἔχόντων δικαίωμα πρὸς ἀπολυτῆριον ἔξετάσιν γίνονται μόνον κατὰ Ἰούνιον, προτάσσονται δὲ αἱ ἐπὶ προβίβασμῷ.

'Ἐν οἷς γυμνασίοις οἱ ἔξετασθησόμενοι ἀνέργονται εἰς ἑκατὸν, αἱ ἔξετάσεις ἀρχονται τὸ τελευταῖον τοῦ Ἰουνίου δεκαήμερον, ἐν οἷς δὲ ὑπερβαίνουσι τοὺς ἑκατὸν οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα, τὸ δεύτερον δεκαήμερον, καὶ ἐν οἷς ὑπερβαίνουσι τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα, τὸ πρῶτον δὲ καήμερον.

"Αρθρον 10ον

'Η ἡμέρα τῆς ἀρχῆς τῶν τε ἐπὶ προβίβασμῷ καὶ τῶν ἐπὶ ἀπολύσει ἔξετάσεων ὅρίζεται κατὰ Μάϊον λήγοντα διὰ πρακτικοῦ τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν, οὐ ἀντίγραφον ὑποβάλλεται πρὸς τὸ Γραμματεῖον, ἔτερον δὲ δημοσιεύεται πρὸς γνῶσιν τῶν ἔξετασθησόμενών. 'Ἐν τῷ πρακτικῷ τούτῳ ὅρίζονται καὶ αἱ ἡμέραι τῶν κατὰ Σεπτέμβριον συμπληρωτικῶν ἐπὶ προβίβασμῷ ἢ ἐπὶ ἀπολύσει ἔξετάσεων, καθ' ἃς ὁρίζονται νὰ προσέλθωσιν ἐπὶ ποιηῆ ἀποκλεισμοῦ πάντες οἱ δικαιούμενοι εἰς ἔξετασιν τοῦ αὐτοῦ ἢ ἀλλού παιδευτηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Τρόπος ἔξετάσεων καὶ βαθμολογίας.

"Αρθρον 11ον

"Ἐκαστος τῶν καθηγητῶν ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ εὐθύνῃ διαιρεῖ τὸ ποσὸν ἀπάσχεις τῆς ὑπ' αὐτοῦ καθ' ὅλον τὸ ἔτος διδαχθείσης ὅλης εἰς ζητημάτα ἔξηκοντα μὲν ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς, λατινικοῖς, μαθηματικοῖς καὶ τῇ ιστορίᾳ, τριάκοντα δὲ ἐν τοῖς λοιποῖς μαθήμασι. Τὴν ὅλην τῶν ἄπαξ ἢ καὶ δις τῆς ἑδομάδος διδασκομένων μαθημάτων ὁ τῶν καθηγητῶν σύλλογος δύναται νὰ περιστείλῃ καὶ εἰς ὅλιγάτερον ἀριθμὸν ζητημάτων, ἢν αὕτη δὲν ἐπαρκῇ εἰς ἀπαρτισμὸν τῶν ὄντων ἀναγραφέντων. Τῶν ζητημάτων τούτων, κατ' αὔξοντα ἀριθμὸν ἀναγεγραμμένων καὶ ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου ἔξελη-

λεγμένων, ίσάριθμοι κατ' ἀριθμὸν αὔξοντα κλῆροι εἰντίθενται ἐν κληρωτίδι.

Πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς γραπτῆς ἔξετάσεως ἐκάστου μαθήματος ἐν τῶν μελῶν τῆς ἐφορείας ή καὶ ὁ γυμνασιάρχης. ἀναλαμβάνει διὰ μὲν τὰ λοιπὰ μαθήματα, πλὴν τῶν ἑλληνικῶν, λατινικῶν καὶ γαλλικῶν, τρεῖς ἐν τῶν προμηνημονεύθεντων ίσαριθμών πρὸς τὰς ἐν τῷ συλλαβεῖῳ ζητημάτων κλήρους, ὃν τὰς σχετικὰ ζητήματα ὁ ἀριθμός τοις καθηγητῆς ή καὶ ἄλλος τις τῶν ὁμοτίμων εὐκρινῶς ὑπαγορεύει καὶ ἔξ ὅν οἱ ἔξεταζόμενοι ὀφείλονται νὰ πραγματευθῶσιν, ἐπιτηρούντων τοῦ τε ἔξεταζοντος καθηγητοῦ καὶ ἐνὸς ἡ δύο τῶν ἄλλων, ὁρίζομένων ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου, κατ' ίδίαν ἐκλογὴν τὰ δύο, ἢ ἀπ' εὐθείας ἐν ψύλλῳ γάρτου ἐσφραγισμένῳ τῇ σφραγῖδι τοῦ γυμνασίου, ἣ ἐν προγείρῳ σχεδίῳ, ὅπερ ὑποχρεωτικῶς συνεπιθίδουσι μετὰ τοῦ ἐνσφραγίστου ἀντιγράφου.

'Ἐν τῇ γραπτῇ τῶν ἑλληνικῶν ἔξετάσει ὑπαγορεύεται πρὸς μετάφρασιν τεμάχιον ἔξ ἀδιδάκτου συγγραφέως προστὸν εἰς τὰς δύναμεις τῶν ἔξεταζομένων, ἀπὸ 10—15 στίγμων κειμένου, ἐκλεγόμενον τῇ ἐγκρίσει τοῦ γυμνασιάρχου ὑπὸ τοῦ οἰκείου καθηγητοῦ μετά τὴν ἐν τῇ αίθούσῃ τοποθέτησιν τῶν ἔξεταζομένων, ἵτι δὲ ἀπὸ κλήρου τεμάχιον ἐκ τῶν δεδιδαχμένων ἐν ἐκάστῃ τάξει πεζῶν συγγραφέων, ὅπερ μεταφράζεται καὶ ἐπεξηγεῖται διὰ παρατηρήσεων γραμματικῶν ἢ ἄλλων ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ ὁρίζομένων. Πρὸς δὲ τούτοις ἐκθέτουσιν οἱ ἔξεταζόμενοι ἀγάλογον τι τῇ τάξει ίστόρημα κατὰ προτηγουμένην ἀφήγησαν ἢ ἀπὸ νεοελληνικοῦ κειμένου ἀνάγνωσιν τοῦ εξετάζοντος καθηγητοῦ.

'Ἐν τῇ γραπτῇ τῶν λατινικῶν ἔξετάσει ὑπαγορεύονται ἐν δὲ τῇ τῶν γαλλικῶν γράφονται ἐπὶ τοῦ πίνακος ὑπὸ τοῦ ἔξεταζοντος δύο ἀνὸν κλήρου ἐκ τῶν δεδιδαχμένων τεμάχια (ῶν τὸ ἔτερον διὰ τοὺς ἐπὶ προσιθεασμῷ ἔξεταζομένους μαθητὰς τῆς Γ' τάξεως δέον νὰ εἴνει ἐκ ποιητοῦ, ἀν ἐδιδάχηταν), ἡ δὲ αἵρεσις τοῦ μεταφραστέου ἀφίεται εἰς τὸν ἔξεταζόμενον, ὀφείλοντα νὰ συμπληρώσῃ τὴν μετάφρασιν καὶ διὰ γλωσσικῶν παρατηρήσεων κατὰ τὰς ἐνδείξεις τοῦ καθηγητοῦ.

"Ἄριστος, 12ον

Οἱ ἔξετάζων καθηγητῆς παραλαμβάνει μεμονογραφημένα ὑπὸ τῶν συνεπιτηρητῶν αὐτῷ τὰ λειμύτνα ζητήματα, ἐλέγχει αὐτὰ σημειῶν τὰ σράλματα δι' ἐρυθρᾶς καὶ πρὸ

τῶν προφορικῶν ἔξετάσεων καταθέτει ἐν τῷ γυμνασιαρχείῳ διὰ τῆς ιδίας αὐτοῦ ὑπογραφῆς κεκυρωμένα καὶ φέροντα ἐπιγεγραμμένους ἀριθμητικῶς καὶ ὄλογράφως ὑπὸ τοῦ οἰκέου καθηγητοῦ τούς ὑπὸ αὐτοῦ διδομένους θαύμασίς ἐπὶ τῶν γραπτῶν.

*Αρθρον 13ον

Προφορικῶς ἔξετάζονται τὰ μὲν ἑλληνικὰ πάντες οἱ τῆς τάξεως μαθηταὶ, τὰ δὲ λατινικὰ, μαθητικὰ καὶ γαλλικὰ αὐτοὶ οὗτοι κατὰ τριτημόριον δι᾽ ἕκαστον ἀπὸ κλήρου διηρημένοι, τὰ δὲ ὑπόλειπόμενα μαθήματα ἔξετάζονται πάντες ἐπίσης διηρημένοι ἀπὸ κλήρου εἰς ἵσας πρὸς αὐτὰ μοίρας.

Τῶν ἔξετάζομένων ἕκαστος ἀναλαμβάνει αὐτὸς ἀπὸ τῆς κληρωτίδος τὸν κλῆρον τοῦ ἔξεταστού ζητήματος, ἐν ἀνεπαρκεῖ δὲ αὐτοῦ λύσει ἀναλαμβάνει τῇ προτάσει τοῦ οἰκέου καθηγητοῦ καὶ δεύτερον, ἂν ὁ γυμνασιαρχης ἐγκρίνῃ.

Οἱ ἔξετάζων προφορικῶς καθηγητῆς δύναται νὰ συμπαραστῆσῃ μετὰ τῶν κληρωθέντων κατ’ ἐκλογὴν καὶ μαθητὴν μὴ παραχθέντα κατ’ ἐκλογὴν ἐπὶ ἔξετάσει παρ’ ἄλλου.

*Αρθρον 14ον

Τῶν προφορικῶν ἐπὶ προβίθασμῷ ἔξετάσεων ἐν τῇ; ἑλληνικοῖς ἐπιστατεῖ ἐπιτροπείᾳ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ διδάσκοντος καὶ δύο ὑπὸ τοῦ γυμνασιαρχοῦ ὅριζομένων καθηγητῶν. Ἔκαστος τῶν τριῶν τούτων ταῦτην θαύμοιογεῖ ιδίᾳ καὶ παραδίδωσι τῷ γυμνασιαρχῷ κεκυρωμένην διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὴν θαύμοιογίαν ταύτην ἡμα τῷ πέρατι τῶν ἔξετάσεων ἐκάστης τάξεως, ὃ δὲ μέσος ὅρος τῶν τριῶν τούτων θαύμῶν ἀθροίζεται μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν γραπτῶν ἔξετάσεων θαύμου καὶ τὸ ημίσιο ἀναγράφεται ἐν τῷ εἰδικῷ ἐλέγχῳ. ὡς θαύμος τῶν ἔξετάσεων ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς.

Ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς μαθημασίν ὁ οἰκεῖος καθηγητῆς ἡμα τῷ πέρατι τῶν προφορικῶν ἔξετάσεων ἐκάστης τάξεως, λαμβάνων ὡς έλάσι αὐρίως τὰς ἐγγράφους ἔξετάσεις καὶ ἐπικουρικῶς ἔχων ὑπὸ ὅψει τοὺς θαύμους τῶν μηνιαίων ἐλέγχων κατὰ τὸ δεύτερον ἐξάμηνον καὶ τὰς προφορικὰς τῶν τυχὸν ἔξετασθέντων προφορικῶς, παραδίδωσι τῷ γυμνασιαρχῷ ἐν φύλλῳ χάρτου ἀριθμητικῶς καὶ ὄλογράφως σεσημειωμένους τοὺς θαύμους, οὓς ἐν τῷ εἰδικῷ ἐλέγχῳ καταγραπθέντας κυριοῦ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του κάτωθι τῆς οἰκείας στήλης. Ὁ μέσος ὅρος τοῦ θαύμου τούτου καὶ τοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον καταγεγραμμένου ἐν τῷ εἰδικῷ ἐλέγχῳ ἀποτε-

λεῖ τὴν ἐτησίαν τοῦ ἔξετασθέντος πρόοδον, ἀναγραφόμενος δὲ ὄλογράφως τε καὶ ἀριθμητικῶς καὶ κατὰ μάθημα ἐν τῷ γενικῷ ἐλέγχῳ κυροῦται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ καθηγητοῦ ὑπὸ τὴν οἰκείαν στήλην.

Ἄπο πάντων τούτων τῶν οὕτως ἔξηγμένων κατὰ μάθημα ἕαθμῶν ἀποτελεῖται κατὰ μέσον ὅρου ὁ ἀναγραφησόμενος ἐν τοῖς πιστοποιητικοῖς γενικὸς ἕαθμὸς, στοις καὶ καταχωρίζεται ἐν ίδιᾳ στήλῃ τοῦ γενικοῦ ἐλέγχου ἀριθμητικῶς καὶ ὄλογράφως καὶ κατὰ συστοιχίαν πρὸς τοὺς ἐπὶ μέρους ἕαθμούς.

Ἐν τῇ κατὰ τὴν α' ἡ ἀνωτέρῳ ἔξαγωγῇ τοῦ μέσου ὅρου καὶ τῇ ἀναγραφῇ τούτου ἐν τῷ γενικῷ ἐλέγχῳ τὰ τυχόν προκύπτοντα κλάσματα παραλείπονται καὶ μόνον ὁ ἀκέραιος ἀναγράφεται ἐν τῷ γενικῷ ἐλέγχῳ, ὁ δὲ γενικὸς ἐτήσιος ἕαθμὸς, ἐὰν εἴναι μικτὸς ἀριθμὸς, διατηρεῖται καὶ κλασματικῶς ἀναγράφεται καὶ ἐν τοῖς ἐνδεικτικοῖς καὶ ἀπολυτηρίοις, χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ ἡμίσεος, καὶ διὰ τοῦ κατωτέρου, ἐὰν εἴναι τὸ ἡμίσιο ἡ κατωτέρον τῆς μονάδος.

Ἐὰν ὁ τῆς ἐπιστατούσης τῶν προφορικῶν ἐπὶ προβιβασμῷ ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς ἔξετάσεων τριμελοῦς ἐπιτροπείας μέσος ἕαθμὸς κατὰ τὸ ἀρθρον 14, καὶ ὁ τῆς ὁμοίας ἐπιτροπείας ἐν ταῖς προφορικαῖς ἀπολυτηρίοις ἔξετάσει κατὰ τὸ ἀρθρον 17, εἴναι μικτὸς ἀριθμὸς καὶ τὸ κλάσμα εἴναι μετέν τοῦ ἡμίσεος τῆς μονάδος, τότε ὡς μέσος ἕαθμὸς καταχωρίζεται ὁ ἀκέραιος τῆς ἀνωτέρας μονάδος, ἐν δὲ τὸ κλάσμα εἴναι ἵσον πρὸς τὸ ἡμίσιο τῆς μονάδος ἡ καὶ ἔλαττον, παραλείπεται διῶρις καὶ ἀναγράφεται μόνον ὁ ἀκέραιος.

Ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς πασῶν τῶν τάξεων λογίζεται μόνον ὁ ἀκέραιος ἔξ, τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ πέντε καὶ ἔξ κλάσματα παραλείπονται. Ομοίως ἐν τοῖς λοιποῖς μαθήμασι τὸ ἔλαττον τοῦ πέντε κλάσμα οὐδόλως ὑπολογίζεται καὶ ἀνάγκη νὰ προκύψῃ ἕαθμὸς ἀκέραιος πέντε ἐν παντὶ ὑπολογισμῷ, ἵνα θεωρηθῇ ὡς προβιβάζων ἕαθμός.

Ἀρθρον 15ον.

Μαθητὴς μὴ ἀξιωθεὶς ἐν ταῖς χειμεριναῖς ἔξετάσεσιν ἡ ἐν τοῖς μηνιαίοις ἐλέγχοις τοῦ δευτέρου ἔξαμήνου τούλαχιστον τοῦ ἕαθμοῦ «καλῶς» πλήρους ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς, ἡ μὴ ἔχων ἐν τοῖς μαθήμασι πᾶσιν ὀλικὸν ἔξαγόμενον προβιβάζον, ἀπο-

κλείεται τῶν κατὰ Ἰούνιον ἔξετάσεων, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν κατὰ Σεπτέμβριον.

Οὐδεὶς μαθητὴς προσιβάζεται, ἢν μὴ ἀξιωθῇ μερικοῦ μὲν έαθμοῦ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς «καλῶς», ὅλικοῦ δὲ τούλαχιστον «σχεδὸν καλῶς» πλήρους (5).

Μαθητὴς προσιβάζει μὲν ὑπὸ τοῦ ὥλικοῦ έαθμοῦ κατὰ Ἰούνιον ἀναδειχνύεται, μὴ ἀξιωθεῖς δὲ προσιβάζοντες έαθμοῦ ἡ ἐν μόνοις τοῖς λατινικοῖς, ἡ ἐν μόνοις τῆς μαθηματικοῖς, ἀναδοκιμάζεται ἐγγράφως τε καὶ προφορικῶς κατὰ τὸν ἐπιόντα Σεπτέμβριον, ἐὰν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀνεξέτασιν ταύτην ἀποτύχῃ, δύναται νὰ προαγθῇ μόνον κατ' ἀπόρχοσιν τοῦ συλλόγου. Ωσαύτως ὑπογρεοῦται εἰς νέαν κατὰ Σεπτέμβριον ἔξετασιν καὶ ὁ ἔχων μὲν ὄλικὸν ἔξαγόμενον προσιβάζον, ἀποτυχών δὲ ἐν δυσὶν ἡ τρισὶ τὸ πολὺ μαθήματιν ἄλλοις, ὁ δὲ ἐνὶ δευτερένοντι μαθήματι ἀποτυγχάνων δύναται καὶ νὰ προσιβάσθῃ ἀποφάσει τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν κατὰ Ἰούνιον ἡ καὶ νὰ παραπεμφθῇ εἰς νέαν κατὰ Σεπτέμβριον ἔξετασιν ἐν τῷ μαθήματι τούτῳ.

"Αρθρον 16ον.

Αἱ ἀπολυτήριαι ἔξετάσεις τῶν περατωτάντων τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα ἐν δημοσίῳ ἡ ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ἡ καὶ κατ' οἶκον διεξάγονται ἐγγράφως καὶ προφορικῶς.

Ἐγγράφως τὸ πρῶτον ἔξετάζονται οἱ ὑποβαλλόμενοι εἰς ἀπολυτήριον δοκιμασίαν ἐξ ἀδιδάκτου μὲν τὰ ἑλληνικὰ, ὅρείλοντες νὰ μεταφράσωσι τεμάχιον ἐξ εἴκοσι τούλαχιστον στίχων ἐντύπου κειμένου καὶ πλήρες τι καθ' ἔκυτὸν ἀποτελοῦν ἀπὸ κλασικοῦ πεζοῦ συγγραφέως ἐκ τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλώσσαν καὶ ἔτερον ἐκ ταύτης εἰς τὴν ἀρχαίαν, πρὸς δὲ ἐκύτουσιν ιστόρημά τι κατὰ προηγουμένην ἀπὸ νέου ἑλληνικοῦ κειμένου ἀνάγγωσιν τοῦ γυμνασιάρχου, ἐξ ἀδιδάκτου δὲ καὶ δεδιδαγμένου τὰ λατινικὰ καὶ γαλλικὰ, ὑπογρεούμενοι νὰ μεταφράσωσιν ἐξ ἀδιδάκτου μὲν κειμένου ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν εὐληπτόν τι τεμάχιον δεκαπέντε τούλαχιστον στίχων, ἐκ δύο δὲ τεμάχίων δεδιδαγμένων συγγραφέων μεταγλωττίσωσι τὸ ἔτερον καὶ ἐπεξηγήσωσιν αὐτὸν διὰ παρατηρήσεων, ὡς ἐν ταῖς ἐπὶ προσιβάσμῃ ἔξετάσεσιν, ἐκ τῶν ἐν πάσαις δὲ ταῖς τάξεσι τοῦ γυμνασίου δεδιδαγμένων τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν ιστορίαν, τὰ δὲ λοιπὰ μαθήματα ἐκ μόνων τῶν ἐν τῇ Δ' τάξει δεδιδαγμένων κατὰ

τὸν ἥδη προϋποδειχθέντα ἐν τῷ περὶ γενικῶν ἔξετάσεων τρόπον.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐγγράφων ἀπολυτηρίων ἔξετάσεων καὶ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ γυμνασίου ὁ γυμνασιάρχης μετὰ τῶν καθηγητῶν ἐκλέγων τίθησιν ἐν κληρωτίδι δέκα ζητήματα ἀδιδάκτου κειμένου ἀρχαίου ἐλληνικοῦ, ὅμοίως ἐν τῇ καθ' ἡμῖς γλώσσῃ, δρ' ἐκατέρας δὲ δεκάδος κληροῦσται ἐν καὶ ὑπαγορεύεται πρὸς τοὺς ἥδη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἔξετάσεων εὐρισκομένους μαθητὰς κατὰ τὰ διατασσόμενα ἀνωτέρω περὶ ἐγγράφων ἔξετάσεων ἐπὶ προβιβασμῷ. Τοῦτ' αὐτὸν γίνεται καὶ ὡς πρὸς τὰ ἔξαδιδάκτου λατινικοῦ καὶ ἀδιδάκτου γαλλικοῦ κειμένα, ὃν ἐκεῖνο μὲν ὑπαγορεύεται, τοῦτο δὲ γράφεται ἐπὶ τοῦ πίνακος.

Προφορικῶς δ' ἔξετάζονται τὰ μὲν ἐλληνικὰ ἐκ τῶν δεδιδαγμένων ἐν τῇ Δ' τάξιν καὶ ἐκ ραψῳδιῶν τῆς Όυκήρου Ἰλιάδος, ἃς δὲν ἐδιδάχθησαν οἱ ἔξεταζόμενοι ἐν τῇ Γ' καὶ Δ' τάξιν, τὰ δὲ λοιπὰ μαθήματα καθ' ἣ διαλαμβάνουσι τὰ ἀνωτέρω περὶ ἐγγράφων ἀπολυτηρίων ἔξετάσεων.

Τὰ τῶν ἀπολυτηρίων ἔξετάσεων ζητήματα κανονίζονται κατὰ τὰ περὶ γενικῶν ἔξετάσεων ἐν Ἀρθρῷ 11 διαταγθέντα, ὃ δὲ ἔξετάζων καθηγητής, σημειῶν δι' ἐρυθρᾶς τὰ τυχὸν ἐσφαλμένα τῶν γραπτῶν ζητημάτων, έαθμολογεῖ αὐτὰ μετὰ τοῦτο κάτωθεν ὀλογράφως τε καὶ ἀριθμητικῶς καὶ κυρῶν διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ τὸν γενόμενον ἔλεγχον παραδίδωσι τῷ γυμνασιάρχῃ τὴν προτεραίαν τούλαχιστον τῶν προφορικῶν ἔξετάσεων, ἀλλως ἀναβάλλονται αἱ προφορικαὶ ἔξετάσεις, τιμωρεῖται ὁ παραίτος καὶ ἀναλαμβάνει τὴν διάθεσιν τῶν γραπτῶν καὶ έαθμολογίαν ἢ ὁ γυμνασιάρχης ἢ καθηγητής ὑπὸ τούτου ὄριζόμενος.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἔξετάσεων ὁ γυμνασιάρχης ἔξελέγχων τὰ γραπτὰ τῶν ἀπολυτηρίων ἔξετάσεων πάντων τῶν μαθημάτων ὑποβάλλει τῷ Υπουργείῳ ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ Ποικίλου μετὰ ἐκθέσεως περὶ τούτων λεπτομεροῦς.

"Αρθρον 17ον

Εἰς τὰς ἐπὶ ἀπολύσει προφορικὰς ἔξετάσεις τὴν ἔξεταστικὴν ἐπιτροπείαν ἀποτελεῖ σύμπας ὁ σύλλογος, ἀν δέ τινες τῶν καθηγητῶν δι' ἀνυπέρβλητα κωλύματα μὴ παραστῶσι, τότε ἀρκεῖ εἰς ἀπαρτισμὸν αὐτῆς ἡ πλειονότης αὐτοῦ.

Τῆς προφορικῆς τῶν ἔξεταζομένων έαθμολογίας μετέ

γουσιν ὅτε ἐξετάζων καθηγητής καὶ δύο τῶν ἀλλών ὅρι-
ζόμενοι ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου, ὁ μέσος δὲ ὅρος τῆς τῶν
τριῶν θαυμολογίας ἀποτελεῖ τὸν θαυμὸν τῆς προφορικῆς
ἐξετάσεως.

Τὸν οὗτον κατὰ μέσον ὅρον ἐξηγημένον ἀπὸ τῶν τριῶν
δελτίων θαυμὸν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων ἀναλαμβάνει
ἀμέσως μετά τὸ πέρας τῆς ἐξετάσεως ὁ γυμνασιάρχης κατα-
κεχωρισμένον ἐν δελτίῳ ὑπογεγραμμένῳ ὑπὸ τῶν συμβαθμο-
λογησάντων. Οὐαὶ οὐτος καταχωρίζεται ἐν τῇ δευτέρᾳ
στήλῃ τοῦ ἑλέγχου, ἐν δὲ τῇ πρώτῃ καταχωρίζεται ὁ ἐπὶ¹
τῶν ἐγγράφων ἐξετάσεων σεσημειωμένος καὶ πενυρωμένος, τὸ
ἥμισυ δὲ τῶν δύο τούτων θαυμὸν ἀποτελεῖ τὸν γενικὸν ἐπά-
σιον θαυμὸν, ὃς ἀναγράφεται ἐν τῷ γενικῷ ἑλέγχῳ. Κατὰ
τὴν πρώτην ἐξαμηνίαν οὐδεὶς καταχωρίζεται ἐν τῷ εἰδικῷ
ἑλέγχῳ θαυμὸς ὡς πρὸς τοὺς μαθητὰς τῆς ἀνωτέρας τάξεως,
αἱ δὲ μηνιαῖς θαυμολογίαι ιδίᾳ καὶ εὐκρινῶς τηρούμεναι
γρηγοριεύοντιν ἐπικουρικῶς πρὸς ὁδηγίαν τῶν ἐξεταζόντων
καὶ θαυμολογούντων.

"Ἄρθρον 18ον.

Αἱ ἀπολυτήριαι ἐξετάσεις γίνονται κατὰ Πούνιον, κατὰ
δὲ Σεπτέμβριον δύνανται νὰ ἐξετασθῶσι μόνον οἱ ὑπὸ τοῦ
συλλόγου τῶν καθηγητῶν διά τινα τῶν ἐξθεῶν σε λόγων
παραπεμφθέντες. "Αγ τις τῶν κατὰ Πούνιον ὑποσχόντων τὴν
ἐγγραφὸν ἐπὶ ἀπολύτειοι ἐξέτασιν μὴ κριθῆ δόκιμος ἐν τρισὶ²
τὸ πολὺ μαθήμασι πλὴν τῶν Ελληνικῶν, δύναται τῇ ἀπο-
φάσει τοῦ συλλόγου νὰ ἐξετασθῇ κατὰ τὸν ἐπιόντα Σε-
πτέμβριον ὄλικὴν ἐξέτασιν, ἢν ἐκ τῶν θαυμῶν τῶν μηνιαίων
ἐλέγγων δραίνηται ὁν δόκιμος ἐν αὐτοῖς, ἀλλως ἀπορρίπτε-
ται, ὑποχρεούμενος νὰ μαθητεύσῃ ἐπὶ ἔτος.

Μαθητὴς τὴν ἀπολυτήριον ἐξέτασιν ὑποστάξει, ἔν τινι δὲ
τῶν μαθημάτων πλὴν τῶν Ελληνικῶν ἐνδεῖθε πως ἔχων,
δύναται τῇ ἀποφάσει τοῦ συλλόγου νὰ ἀξιωθῇ ἀπολύτειος,
ἄν καθόλου κριθῇ ἀξιος αὐτῆς.

Η μερικὴ ἀνεξέτασις ὡς πρὸς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετά-
σεις καταργεῖται, ὁ δὲ ἀπορρίπτομενος ὄφείλει νὰ ἐγγραφῇ
ἐκ νέου καὶ ὡς τακτικὸς μαθητὴς διεκούσῃ καθ' ὅλον τὸ
ἔτος τὰ μαθήματα πάντα τῆς ἀνωτέρας τάξεως.

"Άρθρον 19ον.

Η πρόσδος ἐν τοῖς μαθήμασι δηλοῦται δι' ἀριθμῶν ἀπὸ
τῆς μονάδος μέχρι τοῦ δέκα, καὶ ὁ μὲν δέκα ισοῦται πρὸς

άριστα, ὁ ἐννέα καὶ ὄκτω πρὸς πάνυ καλῶς, ὁ ἑπτὰ καὶ ἔξι πρὸς καλῶς, ὁ πέντε πρὸς σχεδὸν καλῶς, ὁ τέσσαρα καὶ τρία πρὸς μετρίως, ὁ δύο καὶ ἐν πρὸς μετριώτατα, ὁ δὲ οὐδεμίαν ἐπιδειξάμενος πρόσοδον λαμβάνει μηδὲν, ίσού-μενον πρὸς τὸ κακῶς.

Κατ' ἀξίαν δὲ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ τάσσονται πρῶτα, τὰ Λατινικὰ καὶ Μαθηματικὰ δευτέρα, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ τρίτα, ἡ δὲ σχέσις τῶν πρώτων πρὸς τὰ δευτέρα εἶναι ὡς δέκα πρὸς ὄκτω καὶ τῶν δευτέρων πρὸς τὰ τρίτα ὡς ὄκτω πρὸς ἔξι.

"Αρθρον 20όν.

Ἡ τῶν μαθητῶν διαγωγὴ χαρακτηρίζεται διὰ πέντε ἀριθμῶν, τούτων ὁ δέκα διαγωγὴν ἐπαινετὴν, ὁ ὄκτω κοσμίαν, ὁ ἔξι χροστὴν, ὁ τέσσαρα καλὺν καὶ τὸ μηδὲν κακήν. Ἀναγράφεται δ' ὁ τῆς διαγωγῆς βαθὺς οὐδὲ ἕξά-μηνον ἐν ιδίᾳ στήλῃ τοῦ εἰδικοῦ ἐλέγχου ὑπὸ τοῦ γυμνα-σιάρχου κατὰ τὴν γνώμην καὶ τῶν καθηγητῶν, ἐκεῖνον μεταφέρεται εἰς τὸν γενικὸν ἐλέγχον ὁ μέσος ὅρος, δεὶς ἀπα-ραιτήτως ἀναγράφεται ἀριθμητικῶς καὶ διογράφως κατὰ τὸν ἀνωτέρω χαρακτηρισμὸν ἐν τοῖς πιστοποιητικοῖς. Τῷ κακὴν διαγωγὴν ἐπιδειξαμένῳ δύναται ὁ σύλλογος τῶν κα-θηγητῶν διὰ πρακτικοῦ τὸν Ίουνον νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν κατὰ τὸ ἐπίον σχολικὸν ἔτος μαθητείαν ἐν τῷ αὐτῷ γυ-μνασίῳ, τοῦτο δὲ σημειοῦται ἐν τῷ διδομένῳ πιστοποιητικῷ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ιδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἐξετά-
σεως τῶν ἐκ τούτων ἢ ἐκ τῆς διδασκαλίας
κατ' οἴκου προερχομένων μαθητῶν.

"Αρθρον 21ον.

Αἱ ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις περὶ δημοσίων γυ-
μνασίων διατάξεις ισχύουσι καὶ περὶ τῶν πρὸς αὐτὰ ἀντι-
στοιχουσῶν τάξεων τῶν ιδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

"Αρθρον 22ον.

Οἱ ιδιωτικὸν ἐκπαιδευτήριον διευθύνων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ σχολικοῦ ἔτους γνωσίζει ἐγγράφως πρὸς τοὺς διευθυντὰς τῶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἀλλων ιδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, ἵν τοι-
αῦτα ὑπάρχωσι, τὸ ἡμερήσιον ποσὸν τῆς τῶν ὥρῶν διδα-
σκαλίας ἐνὸς ἐκάστου τῶν διδασκόντων ἐν τῷ ἔαυτοῦ.

Ο αὐτὸς διευθυντὴς τῇ μὲν Ἁγίᾳ Οκτωβρίου ὑποθάλλει πρὸς τὸν γυμνασιάρχην, ὡφ' οὐ τὴν ἐποπτείαν ὑπάγεται, ἀντίγραφον τοῦ μαθητολογίου, καθ' ὃ γίνεται ἐντὸς τοῦ αὐτοκαπενθημέρου τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡ ἔξέλεγχος τῆς Ἕγγραρθῆς δεκαπενθημέρου τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡ ἔξέλεγχος τῆς Ἕγγραρθῆς τῶν μαθητῶν, κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ Μαΐου ὑποθάλλει ἐπίσης α') κατάλογον ἐμφαίνοντα τοὺς τυχὸν μετὰ τὴν ἔξέλεγχον Ἕγγραρθῆς ἐγένετο, καὶ τὸν χρόνον τῆς Ἕγγραρθῆς, β') πίνακα εἰς διπλοῦν τῶν ἐν ταῖς τάξεσι διδαχθέντων μαθημάτων κατ' εἶδος τε καὶ ποσὸν, ὃν τὸν δεύτερον ὁ ἐποπτεύων ὑποθάλλει πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, καὶ γ') δήλωσιν πάσης τυχὸν γενομένης τῶν διδασκόντων ἀντικαταστάσεως μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προγράμματος.

"Ἄρθρον 23ον.

Πᾶσαν παρὰ τὰ κείμενα Ἕγγραρθῆν μαθητῶν ὄφεῖται ὁ ἐποπτεύων γυμνασιάρχης νὰ καταγγείλῃ τῷ Ὑπουργείῳ ἐντὸς τοῦ Ὁκτωβρίου, τοῦτο δὲ δύναται νὰ ἀρῃ τὴν ἀδειαν, ἐὰν καθ' ὑποτροπὴν παραβιάζῃ τὰ κείμενα καὶ ἐὰν προτείνῃ τοῦτο ὁ ἐποπτεύων γυμνασιάρχης.

"Ἄρθρον 24ον.

Ο ἐποπτεύων γυμνασιάρχης, ἔξελέγχων τὸ εἰς διπλοῦν ὑποθληθὲν αὐτῷ πρόγραμμα ἴδιωτικοῦ παιδευτηρίου, ὄφειται νὰ ἔξετάσῃ οὐ μόνον τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τῶν μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ προσόντα τῶν διδαχόντων, ἐὰν δὲ οὗτοι στερῶνται ἐκείνων, ὄφειται πάραυτα ν' ἀνακοινώσῃ τῷ Ὑπουργείῳ καὶ αἰτήσῃ τὴν τιμωρίαν τοῦ διευθυντοῦ διὰ τῆς ἀρσεως τῆς ἀδειας· παρασιωπῶν δὲ ὁ γυμνασιάρχης τοιαύτας παραβάσεις, τιμωρεῖται πειθαρχικῶς, καὶ ἐπιθεωρῶν ἀποδεικτικὰ ἐκπαιδευτηρίου παραβιάζοντος τὰ κείμενα ἀπολύεται.

"Ἄρθρον 25ον.

Απαγορεύεται εἰς τὸν διευθύνοντα ἴδιωτικὸν παιδευτήριον νὰ δέχηται παρὰ μὴ διατελοῦντας ἐν δημοσίᾳ θέσει καθηγητοῦ ἢ διδασκάλου ἡμερήσιον ποσὸν ὥρῶν διδασκαλίας ὑπερεξάωρον, εἴτε τοῦτο ἀπαρτίζεται ἐξ ἔργασίας ἐν ταῖς παιδευτηρίῳ αὐτοῦ, εἴτε καὶ ἐν μέρει ἐν ἄλλῳ παιδευτηρίῳ ἢ κατ' οἶκον.

"Ἄρθρον 26ον.

Διὰ πᾶσαν ἀνακριβῆ περὶ τῶν ὅνων διατασσομένων πληροφορίαν κατὰ μὲν τοῦ φευδῶς πιστοποιήσαντος ἐφαρμό-

ζονται αι του νόμου διατάξεις, τῶν δὲ μαθητῶν αι ἔξετάσεις γενόμεναι μεν ἀκυροῦνται, μὴ γενόμεναι δὲ ἀποκωλύονται, ή δὲ περὶ τούτων ἀπόφασις δημοσιεύεται διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυθερώσεως.

"Αρθρον 27ον.

Ο χρόνος τῶν γενικῶν ἔξετάσεων ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ ἐποπτεύοντος γυμνασιάρχου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 9. Κατὰ τὰς ἔξετάσεις ταύτας παρίσταται η αὐτὸς ὁ ἐποπτεύων γυμνασιάρχης η τις -ῶν ἐν τῷ δημοσίῳ γυμνασίῳ καθηγητῶν, μὴ διδάσκων ἐν τῷ ἴδιωτικῷ παραγγελλόμενος ἐγγράφως. Ο ἀρνούμενος τοιχύτην ὑπηρεσίαν καθηγητής τιμωρεῖται πειθαρχικῶς παριστάμενος δὲ ἐκτίθησι τῷ γυμνασιάρχῃ λεπτομερῶς καὶ ἐγγράφως τὰ κατὰ τὰς ἔξετάσεις ταύτας.

Ἐὰν ᾧνται ἀδείας τοῦ ἐποπτεύοντος γυμνασιάρχου διεξαγθῶσιν αι ἔξετάσεις τοῦ ἴδιωτικοῦ παιδευτηρίου, θεωροῦνται ως μὴ γενόμεναι καὶ τὰ μετὰ ταύτας ἐκδιδόμενα πιστοποιητικὰ σκυροῦ.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν γενικῶν ἔξετάσεων ὁ διευθυντής τοῦ ἴδιωτικοῦ παιδευτηρίου ἀποστέλλει πρὸς τὸν ἐποπτεύοντα γυμνασιάρχην δύο ἀντίγραφα τοῦ γενικοῦ ἐλέγχου τῆς προόδου τῶν μαθητῶν, ὃν τὸ ἔτερον οὗτος ὑποβάλλει πρὸς τὸ Υπουργεῖον, πρὸς δὲ καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν κατὰ τὸ γειμερινὸν ἔξαμηνον τοῦ ἐπιόντος σχολικοῦ ἔτους διδαχθησούντων μαθημάτων καὶ σημείωσιν τῶν προσόντων τῶν διδαχόντων.

"Αρθρον 28ον.

Οι περάνναντες τὰ μαθήματα τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ καὶ ἔξιωθέντες ἀπολυτηρίου, ίνα εἰσαγγθῶσιν εἰς τὴν Α' τοῦ γυμνασίου τάξιν, εἴτε τοῦ αὐτοῦ εἴτε ἄλλου ἴδιωτικοῦ παιδευτηρίου, ὅρείλουσι γὰρ ὑποστῶσι κατὰ Σεπτέμβριον τὴν κεκανονισμένην εἰσιτήριον δοκιμασίαν ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ.

Καὶ οἱ κατ' οἶκον ὑπ' ἀνεγνωρισμένων διδασκάλων διδαχθέντες τὰ ἐν ἐλληνικοῖς σχολείοις διδασκόμενα μαθήματα δέν δύνανται νὰ διδαχθῶσι κατ' οἶκον καὶ γυμνασιακῶν τάξεων μαθήματα, ἢν μὴ πρότερον ὑποστῶσι τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν ἐν δημοσίῳ ἐλληνικῷ σχολείῳ καὶ τὴν εἰσιτήριον δοκιμασίαν ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ καὶ γένωνται

δεκτού. Πάσα παρὰ ταῦτα διδασκαλία θεωρεῖται ως μὴ γενομένη.

"Αρθρον 29ον.

Οι ἔξι ἰδιωτικῶν τῆς ἡμεδαπῆς παιδευτηρίων προερχόμενοι, ἵνα μετ' ἔξετασιν καταταχθῶσιν εἰς δημόσιον, ὅφειλουσι νὰ προσαγάγωσιν ἐνδεικτικὰ τῆς τε νομίμου κατατάξεως αὐτῶν ἐν ταῖς τοῦ ἰδιωτικοῦ τάξεσι^{*} καὶ τῆς καθ' ἑκαστον σχολικὸν ἔτος προσαγωγῆς ἐν αὐταῖς.

Οι ἔξι ἀνεγγνωρισμένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ παιδευτηρίων προερχόμενοι, ἵνα μὲν φέρωσιν ἐνδεικτικὰ τούτων, ἐγγράφονται ἀνευ ἔξετάσεως ἐν τῇ οἰκείᾳ τάξει, ἵνα δὲ προσαγάγωσι μόνον ἀποδεικτικὰ τακτικῆς φυτήσεως, κατατάσσονται ἐν δημοσίῳ ἡ ἰδιωτικῷ μετ' ἔξετασιν κατὰ τὰ ἐν δημοσίῳ κεκανονισμένα. Οἱ δὲ ἐκ μὴ ἀνεγγνωρισμένων τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς δημόσιον ἡ ἰδιωτικὸν ἐπὶ κατατάξει προσερχόμενοι μετὰ προσαγωγῆς τῶν ἀπαιτουμένων πιστοποιητικῶν σπουδῆς ὑποβάλλονται εἰς ἔξετασιν ἐν δημοσίῳ καὶ κατατάσσονται εἰς τὴν προσήκουσαν τάξιν.

Οἱ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ διατάγματος τούτου περιτώσαντες ἐν ἰδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ἡ κατ' οἶκον κατὰ τὰ μέγρι τούδε ἴσχυοντα τὰ μαθήματα τοῦ γυμνασίου δικαιοῦνται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἀπολυτηρίους ἔξετάσεις μόνον τὸν προσεγγῆ Ιούνιον, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ὄφείλουσιν ἐντὸς μηνὸς ἥπο τῆς δημοσιεύσεως τοῦ διατάγματος τούτου νὰ ὑποβάλλωσι τῷ Ὑπουργείῳ τὰς ἀποδείξεις σπουδῆς καὶ αἰτήσωνται τὴν παραπομπὴν εἰς δημόσιον παιδευτηρίον, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον ἀποφανέμενον ὑπὲρ τῆς παραδογῆς παραπέμψει εἰς ἐν τῶν ἐν Ἀθήναις δημοσίων παιδευτηρίων, ἀλλὰς ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν. Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ μηνὸς πᾶσα αἴτησις μὴ σύμφωνος πρὸς τὰ διὰ τοῦ διατάγματος τούτου διατασσόμενα περὶ ἰδιωτικῆς καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίας εἶναι ἀπαράδεκτος.

"Αρθρον 30ον

Διδασκαλία κατ' οἶκον μαθημάτων γυμνασιακῶν τάξεων παρέχει δικαίωμα πρὸς ἔξετασιν ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ α') ἐάν ὁ διδάσκας ἔχῃ τὰ προσόντα πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τούτων καὶ β') ἐάν ὁ διδαχθεὶς ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ διδαχθῇ τὰ μαθήματα ταῦτα πρὸ τῆς ἀρχῆς ὅμως τῆς κατ' οἶκον διδασκαλίας ὄφείλει ὁ διδαχθησόμενος δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὸν γυμνασιάρχην τῆς ἔδρας τοῦ διδάσκοντος,

καὶ ἐπὶ πολλῶν γυμνασίων πρὸς τὸν γυμνασιάρχην τοῦ πρώτου γυμνασίου, νὰ δηλώσῃ τοῦτο κατονομάζων τοὺς διδάξοντας, τὰ μαθήματα καὶ τὸν χρόνον, κατὰ δὲ τὸ τέλος ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους πιστοῦται ἡ διδασκαλία δι' ἐνόρκου μαρτυρίας τοῦ διδάξαντος ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικείου δημοσίᾳ συνεδρίᾳζοντος.

Τὰ ἐνόρκως ἐκδεδομένα ταῦτα μαρτυρικὰ παραδίδωσιν ὁ κατ' οἶκον διδαχθεὶς τῷ ὅρισθεντι ὅνῳ γυμνασιάρχῃ, δε, ἐὰν εὑρῇ διτὶ ἐτηρήθησαν πάντες οἱ ἀνωτέρω προαπαιτούμενοι ὅροι, μπορέσθαι ταῦτα τῷ Ὑπουργείῳ καὶ προτείνει τὸ παραδεκτὸν ἡ ἀπαράδεκτον τῆς ἐξετάσεως καὶ τοὺς λόγους, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον ἐξελέγχον τὰ ὑποθεθημένα δικαιολογητικὰ ἐπιτρέπει τὴν ἐξέτασιν, διταν ταύτην προτείνῃ καὶ ὁ γυμνασιάρχης, ἡ ἀρνεῖται, ἐὰν εὐρίσκῃ οὐχὶ ὅρθην τὴν γνωμὴν τοῦ προτείναντος τὴν παραδοχὴν γυμνασιάρχου ἡ ἐὰν καὶ ὁ γυμνασιάρχης προτείνῃ τὸ ἀπαράδεκτον.

Προσόντα δὲ πρὸς διδασκαλίαν μαθημάτων γυμνασιακῶν μὲν τάξεων ἔχουσιν οἱ δυνάμενοι νὰ καταλάβωσι θέσιν καθηγητοῦ ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ τοῦ μαθήματος οὐ τὴν διδασκαλίαν ἀνέλαβον, τάξεων δὲ ἑλληνικῶν σχολείων οἱ πτυχιοῦσι μὲν καὶ οἱ διατελέσαντες καὶ δυνάμενοι νὰ διορισθῶσι σχολάρχαι ὡς πρὸς τὰ τῆς τρίτης τάξεως μαθήματα, οἱ ἀνεγγωρισμένοι δὲ ἑλληνοδιδάσκαλοι ὡς πρὸς τὰ τῶν κατωτέρων τάξεων.

"Ἀρθρον 31ον

Οἱ κατ' οἶκον διδαχθέντες ἐν τῇ ἡμεδαπῇ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονιζόμενα τὴν μὲν ἐπὶ κατατάξει δοκιμασίαν ὑρίστανται ἐν οἰωβῆποτε δημοσίῳ γυμνασίῳ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ὅριζομένῳ, τὴν ἐπὶ ἀπολύτει δημος μόνον ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ ἐν Ἀθήναις.

Αἱ αὐταὶ διατάξεις ισχύουσι καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατ' οἶκον διδασκομένων καὶ αἵτουμένων κατάταξιν ἐν δημοσίῳ ἡ ἴδιωτικῇ παιδευτηρίᾳ τῆς ἡμεδαπῆς, κι δὲ κατὰ τὰ ἐπὶ ἀρθρῷ 30 ἀπαιτούμεναι δηλώσεις γίνονται πρὸς τὴν ἐπιτόπιον προξενικὴν ἀρχὴν ἡ, τοιαύτης μὴ ὑπαρχούσης, πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἡ τὴν δημογεροντίαν.

Αἰτήσεις πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατ' οἶκον διδαχθέντων ὑποβάλλονται μόνον διὰ τῶν οἰκείων γυμνασιαρχῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ διὰ τῶν οἰκείων προξένων, πᾶσα

δὲ αἰτησις ἀπ' εὐθείας ὑποθαλλομένη τῷ Υπουργείῳ δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὅψει.

Γυμνασιάρχης προτείνων παραδοχὴν αιτήσεως πρὸς ἐξέτασιν προφανῶς ἀπαραδέκτου τιμωρεῖται πειθαρχικῶς.

"Αρθρον 32

Τὰ πιστοποιητικὰ τῶν ἴδιωτικῶν παιδευτηρίων ἐν τῇ ἡμεδαπῇ παρέχουσι πίστιν μόνον ἐὰν εἶνε τεθεωρημένη ὑπὸ τοῦ ἐποπτεύοντος γυμνασιάρχου, τὰ δὲ τῶν ἐν τῇ ἡλιοδαπῇ, ἐὰν εἴνε κενυρωμένα ὑπὸ τῆς προξενικῆς ἀρχῆς ἢ ἐν ἐλλείψει ταύτης ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς ἢ τῆς ἐπιτοπίου δημογεροντίας.

"Αρθρον 33

Ο σύλλογος τῶν καθηγητῶν τοῦ δημοσίου γυμνασίου, εἰς ὃ προσέρχεται τις ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ διδαχθεὶς, ἵνα ὑποστῇ τὴν εἰσιτήριον ἢ κατατακτήριον δοκιμασίαν, ἐξελέγχει ἐπὶ ἴδιᾳ αὐτοῦ εὐθύνῃ τὰ ἀποδεικτικὰ σπουδῆς αὐτοῦ ὡς καὶ τὴν ταύτοτητα τοῦ φέροντος ταῦτα. Τῆς δὲ τοιαύτης ἐξελέγχεως συντάσσεται πρακτικὸν, ἐν ᾧ ἀναγράφονται οἱ λόγοι τῆς εἰς ἐξέτασιν παραδοχῆς ἢ ἀπορρίψεως τοῦ προσελθόντος εἰς ἐξέτασιν.

"Αρθρον 34

Οι περάνωντες τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ὄφειλονσι πρὸ τῶν ἐξετάσεων νὰ ὑποθάλωσι τῷ Υπουργείῳ οὐ μόνον τὸ ἀποδεικτικὸν τῆς ἀνωτέρας τάξεως νομίμως τεθεωρημένον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀποδεικτικὰ τῶν προηγουμένων τάξεων μέχρι τοῦ ἀπὸ δημοσίου γυμνασίου ἡ σχολείου. Τὸ δὲ Υπουργεῖον, ἡ τοῦτο ἐξελέγχον καὶ ἀποφαινόμενον περὶ τοῦ παραδεκτοῦ ἡμι, ἡ διαπέμπον ἐν τῶν ἐν Ἀθήναις δημοσίων γυμνασίων, ἀφίνει τούτῳ τὴν ἀπόφασιν περὶ παραδοχῆς ἢ μη.

Οι οὕτω δεκτοὶ γενόμενοι μαθηταὶ ὑφίστανται τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν κατὰ Ιούνιον μετὰ τῶν τοῦ δημοσίου γυμνασίου μαθητῶν.

· ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Ελληνικῶν Σχολείων.

"Αρθρον 35ον

Πᾶσαι αἱ περὶ γυμνασίων ἀνωτέρω ἀναγραφόμεναι διατάξεις ισχύουσι κατ' ἀναλογίαν καὶ περὶ τῶν Ἐλληνικῶν σχολείων δημοσίων καὶ ἴδιωτικῶν, μόνον δ' αἱ περὶ τῶν

γενικῶν ἔξετάσεων μεταρρυθμίζονται κατὰ τὰ ἐπόμενα χρόνα.

"Αρθρον 36ον

Αἱ τε ἐπὶ προδιθασμῷ καὶ ἐπὶ ἀπολύσει ἔξετάσεις ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἔρχονται κατὰ τὸ τελευταῖον μὲν δεκαήμερον τοῦ Ἰουνίου, ἢν οἱ ἔξετασθησόμενοι ἀνέργωνται μέχρι τῶν 100, κατὰ τὸ δεύτερον δὲ δεκαπενθήμερον τοῦ αὐτοῦ, ἢν ὑπερβαίνωσι τὸν εἰρημένον ἀριθμόν. Προτάσσονται δὲ αἱ ἐπὶ ἀπολύσεις.

"Αρθρον 37ον

Ἐν ταῖς ἀπολυτηρίοις ἔξετάσεσιν ἔξετάζονται πάντες οἱ μαθηταὶ πάντα τὰ μαθήματα ἐγγράφως τε καὶ προφρικῶς, ὑποχρεούμενοι ἐν τῇ γραπτῇ ἔξετάσει τῶν ἑλληνικῶν νὰ ὄρθιογραφήσωσι καὶ μεταρράξωσι τεμάχιον ἐκ δεδιδαχμένου συγγραφέως· ἐπεξηγοῦσι δὲ τοῦτο καὶ δι' ὀλίγων παρατηρήσεων γραμματικῶν, κατὰ τὰς ἐνδείξεις τοῦ ἔξετάζοντος· πρὸς δὲ ὄφελουσι νὰ ἐκθέσωσιν ἐγγράφως διήγημά τι μετὰ προηγουμένην ἀφῆγησιν τοῦ σχολάρχου. Τὰ μαθηματικὰ ἔξετάζονται ἐκ πάντων τῶν δεδιδαχμένων ἐν τῇ ἑλληνικῷ σχολείῳ, τὰ δὲ λοιπὰ μαθήματα ἐκ τῶν δεδιδαχμένων ἐν τῇ Γ' τάξει καθ' ὃν τρόπον ὄριζεται ἐν τοῖς περὶ γενικῶν ἔξετάσεων ἐν τῷ γυμνασίῳ.

Ἐν ταῖς ἐπὶ προδιθασμῷ ἔξετάσεσιν ἔξετάζονται ἐγγράφως μὲν τὰ ἑλληνικὰ, μαθηματικὰ καὶ ἡ ἱστορία, προφορικῶς δὲ ταῦτά τε καὶ τὰ λοιπὰ μαθήματα. Καὶ ἡ μὲν τῶν ἑλληνικῶν γραπτὴ ἔξετασις περιορίζεται εἰς ὄρθιογραφικὸν γύμνασμα, ἡ δὲ τῶν μαθηματικῶν εἰς λύσιν προβλημάτων τῆς ἀριθμητικῆς.

"Αρθρον 38ον

Ἡ πρὸς τὰ ἄλλα μαθήματα σχετικὴ ἀξία τῶν λατινικῶν γραπτηρίζεται διὰ τοῦ 6, ἡ δὲ κατὰ τὸ ἀρθρὸν 15 ὑποχρεωτικὴ ἀνεξέτασις ἐν αὐτοῖς δὲν ἴσχυει ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις.

"Αρθρον 39ον

Οἱ φέροντες ἀπολυτηρίον προτύπου ἡ πλήρους δημοτικοῦ σχολείου, ἔξεταζόμενοι τὴν εἰσιτήριον, εἰς ἑλληνικὸν σχολεῖον ἔξετασιν, κατατάσσονται ἐν ἡ τάξει κριθῶσιν ἵκανοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Γενικαὶ διατάξεις.

"Αρθρον 40ον

Τάς τε ἐπὶ προσιθασμῷ καὶ ἀπολύσει ἔξετάσεις ὑφίσταν-
ται οἱ μαθηταὶ ἐν τῷ αὐτῷ δημοσίῳ παιδευτηρίῳ, ἐν ᾧ
ἐδιδάχθησαν.

Τέκνα στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπαλλήλων μετα-
τιθεμένων πρὸ τῶν γενικῶν ἔξετάσεων τοῦ Ἰουνίου ἢ τῶν
συμπληρωτικῶν τοῦ Σεπτεμβρίου δύνανται νὰ ἔξετασθῶσι
κατὰ τὰ διατεταγμένα ἐν τῷ δημοσίῳ παιδευτηρίῳ τοῦ
τόπου, εἰς ὃν μετετέθησαν οἱ γονεῖς, ἀλλὰ πρὸ τούτου
ἀνάγκη νὰ ζητηθῇ ἡ τοῦ Ὑπουργείου ἀπόφασις. Οἱ τοιοῦ-
τοι ὄφειλονται νὰ προσαγάγωσιν ἀποδεικτικὸν μὲν τῆς μα-
θητείας, ἐὰν πρόκειται περὶ ἔξετάσεων τοῦ Ἰουνίου, ἀπο-
δεικτικὸν δὲ τοῦ ὅτι δικαιοῦνται νὰ ἔξετασθῶσι συμπλη-
ρωτικῶς, ἐὰν πρόκειται νὰ ἔξετασθῶσι τὸν Σεπτέμβριον.

Αἱ ἀνωτέρω διατάξεις ἀποδέλεπουσι μόνον εἰς τοὺς ἀπὸ
δημοσίων παιδευτηρίων μέλλοντας νὰ ὑποστῶσι τὴν ἐπὶ¹
προσιθασμῷ δοκιμασίαν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἐπὶ ἀπολύσει, ἥν
ἀπαραιτήτως ὑφίστανται ἐν ᾧ παιδευτηρίῳ ἐμαθήτευσαν.

"Αρθρον 41ον

Τὰ ἔξι ἰδιωτικῶν παιδευτηρίων τέκνα στρατιωτικῶν καὶ
πολιτικῶν ὑπαλλήλων, μετατιθεμένων μετὰ τὴν λῆξιν τῶν
εἰσιτηρίων καὶ κατατακτηρίων ἔξετάσεων, δύνανται νὰ
ὑποδέληθῶσιν εἰς ἔξετάσεις κατατακτηρίους ἐν δημοσίῳ παι-
δευτηρίῳ ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου καὶ καταταχθῶσιν εἰς τὴν
προσήκουσαν τάξιν κατὰ τὰ διεὰ τοῦ διατάγματος τούτου
διατασσόμενα, ἐὰν ἐν τῇ νέᾳ τῶν γονέων κατοικίᾳ δὲν ὑπάρ-
γῃ ὁμοταγής ἰδιωτικὸν παιδευτηρίον. Τοῦτ' αὐτὸν δύναται
νὰ ἐπιτραπῇ καὶ ὅταν διαλύθωσι τάξεις ἢ ὅλον τὸ ἰδιωτι-
κὸν παιδευτήριον καὶ δὲν ὑπάρχῃ ὁμοταγής ἐν τῷ αὐτῷ τό-
πῳ ἰδιωτικὸν, ἀλλὰ περὶ τούτου ἀποφαίνεται τὸ Ὑπουρ-
γεῖον.

"Αρθρον 42ον

Οἱ ἔξι ἰδιωτικῶν παιδευτηρίων προερχόμενοι μαθηταὶ ὑπέ-
χουσι τὴν ἐπὶ κατατάξει ἔξετασιν ἐν ᾧ διούλονται δημο-
σίῳ παιδευτηρίῳ, ἐν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ δὲν ἐδιδάχθησαν ὑπὸ²
τῆς πλειονψηφίας τοῦ συλλόγου τούτου, ήτις καὶ ἀναλαμ-
βάνει τὴν ἔξετασιν, ἀποκλειομένων τῆς ἔξετάσεως τῶν δι-

δαχτάντων. Εἰς τὴν διάταξιν ταύτην ὑπάγονται καὶ οἱ κατ' οἶκον διδαχθέντες, ὡς καὶ οἱ παρὰ καθηγητῇ ἡ διδασκάλῳ ἐπὶ τροφέοις διατάμενοι.

"Αρθρον 43ον

"Εκαστος τῶν διδασκόντων ὅφείλει πάντως α') νὰ δοκιμάζῃ ἐν τῷ μαθήματι καθ' ἔκαστον μῆνα ἀπαντας τὸν μαθητὰς, τὸ δὲ ποσὸν τῶν δοκιμασιῶν κανονίζεται κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν καὶ τὸ ποσὸν τῶν ὥρων τῆς ἑδομαδιαίας ἐκάστου μαθήματος διδασκαλίας, ἐν ὑπερβάλλοντι δὲ ἀριθμῷ μαθητῶν ἐπιτρέπεται καὶ μόνη ἡ ἔγγραφος δοκιμασία, β') νὰ ἐκτελῇ τακτικῶς καὶ μετ' αὐστηρότητος τὰς διὰ τῶν ἁρθρῶν 74, 75 καὶ 93 τοῦ ὄργανικοῦ διατάγματος τοῦ 1836 διατασσομένας ἔγγραφους ἀσκήσεις, γ') νὰ προκαλῇ κατὰ δίμηνον ἡ καὶ κατὰ μῆνα ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς, ἐν τὸ ποσὸν τῆς διδαχθείσης ὥλης ἀπαρτίζῃ τι καθ' αὐτὸ πλήρες, διαγωνισμόν, συνεννοούμενος περὶ τούτου πρότερον μετὰ τοῦ διευθύνοντος καὶ προαναγγέλλων αὐτὸ εἰς τοὺς μαθητὰς, δ') ν' ἀναγράψῃ ἐν τῷ μηνιαίῳ ἑλέγχῳ εὑκρινᾶς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἐκάστοτε δοκιμαζομένων προδορικῶν καὶ διαγωνιζομένων ἔγγραφων, τὴν φοίτησιν αὐτῶν καὶ τὴν διαγωγὴν, ε') νὰ ἐνεργῇ μὲν προγείρως δ.τ. νομίζει συντελεστικὸν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν τυχὸν ἑλλείψεων τῶν μαθητῶν, νὰ ἀνακοινοῦ δὲ καὶ ἐκτάκτως μὲν, τακτικῶς ὅμως κατὰ μῆνα τὰ τῆς ποιότητος καθ' ὅλου αὐτῶν εἰς τὸν διευθυντὴν, διστις πρὸς δύος δὲν νομίσῃ πρόσφορον εἰς πρόληψιν τῶν τυχὸν ἐκτροπῶν ἀνακοινοῦ καὶ ἔγγραφως εἰς τοὺς ακαδεμόνας τὰς τῶν ἐπιτροπευομένων ἑλλείψεις.

"Αρθρον 44ον

Μαθητὴς ᾧνευ ἀπογειώντος λόγου ἀπὸ τίνος τῶν μαθημάτων τιμωρεῖται πειθαρχικῶς, ἔχων δὲ καθ' ὅλον τὸ σχολικὸν ἔτος ὑπὲρ τὰς 25 ἡπιολογημένας ἀπουσίας ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν, ἡ ὑπὲρ τὰς 20 ἀπὸ τίνος τῶν ἀλλων μαθημάτων ἡ ὑπὲρ τὰς 100 ἀπὸ πάντων ἀποκλείεται πάντως τῶν κατὰ τὸν Ἱερέν προσθίειστηρίων ἡ ἀπολυτηρίων ἔξετάσεων καὶ μόνον, ἐν ἡ πρόσδος αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος ὑπῆρξεν ἐν πᾶσι δόμοις, γίνεται δεκτὸς εἰς ἔξετασιν κατὰ Σεπτέμβριον ἀποφάσαι τοῦ συλλόγου. Άλλ' ἐν αἱ τοῦ ἔτους ἀπουσίαι ὑπερβαίνωσι τὰς 150 ἀποκλείεται πάσης ἔξετάσεως, ὡς μὴ συμπληρωσας σχολικὸν ἔτος ἐν τῇ αὐτῇ τάξει. Περὶ τοῦ παραδεκτοῦ ἡ μὴ εἰς ἔξετάσεις τὸν Σεπτέμβριον

λόγῳ ἀποουσιῶν ἀποφαίνεται ὁ σύλλογος τῶν διδασκόντων ἐν τῷ παιδευτηρίῳ ἀνεκαλήτως τὴν τελευταίαν ἑθδομάδαν τοῦ Ἰουνίου, ἀντίγραφον δὲ τοῦ πρακτικοῦ τούτου ὑποθέλεται τῷ Ὑπουργείῳ ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ Ἰουλίου. Η ἀπόφασις αὕτη δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ ἢ ἀνακληθῇ οὔτε ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συλλόγου οὔτε ὑπὸ διαδόχου. "Ωστε πᾶσα δικαιολογία ἀποουσιῶν πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ προσάγηται μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ Ἰουνίου ἑθδομάδος, πᾶσα δὲ Θραδύτερον ὑποθαλλομένη δικαιολογία οὐδὲν παρέχει δικαίωμα.

"Αρθρον 45ον

Πᾶς διδάσκων ἄμα τῇ ἀρχῇ τῶν ἐπαναλήψεων ἀναγράφει ἐν ίδιῳ τοῦ παιδευτηρίου έιδησι, «ἔλεγχος τῶν διδαχθέντων μαθημάτων» ὄνομαζομένῳ, τὰ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος διδαχθέντα μαθήματα καὶ τὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ διδάξαντος, ἐν τοιοῦτον διεδέχθη, σημειῶν καὶ τὸ ποσὸν τῶν σελίδων ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς καὶ λατινικοῖς κατὰ τὰς στερεοτύπους ἐκδόσεις. Ἀπόσπασμα δὲ τοῦ έιδησιού τούτου ἐν ἀντιγράφῳ ἀποστέλλεται, ὑπὸ τοῦ γυμνασιάρχου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐξετάσεων, ὅφελοντος ὑπὸ ίδίαν εὐθύνην νὰ ἔξελέγῃ καὶ τὸ ἀκριβὲς τῶν ἀναγραφομένων καὶ ἀναφέρῃ περὶ πάσης ἐλλείψεως.

Ἐν τῷ ἐλέγχῳ τῶν διδαχθέντων μαθημάτων πλὴν τῶν ἔργων ενοικένων τῆς ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς σηματοῦνται ἀκριβῶς καὶ τὰ θέματα ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ ἀπλοῦν καὶ τάντιθετον, αἱ ἐκθέσεις καὶ τὰ ἀναγνώσματα, πάντα δ' ἐξελέγγονται ὑπὸ τοῦ οἰκείου διευθυντοῦ, δυναμένου νὰ λάθῃ καὶ τὰ γραπτὰ ταῦτα ἀπὸ μαθητῶν.

"Αρθρον 46ον

Πρὸ τῆς ἀρχῆς τῶν ἐπὶ προαγωγῆ ἢ ἀπολύσει ἐγγράφων ἐξετάσεων ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν καθορίζει τὴν τεχνήν τῶν διητικῶν, καθορίζει τὴν τεχνήν τῶν διητικῶν, καὶ τὴν δύραν, καθ' ἣν ἐξετασθήσεται ἔκαστον μάθημα ἐκάστης τάξεως καὶ κοινοποιεῖ τοῦτο πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐγγράφως.

"Αρθρον 47ον

Τὰ ἀπολυτήρια μαθητῶν ἔξι ἐλληνικῶν σχολείων δημοσίων καὶ ίδιωτικῶν, ὑποστάντων τὴν εἰσιτήριον δοκιμασίαν καὶ ἀπορρίφθεντων, ἀκυροῦνται καὶ κατατίθενται ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ γυμνασίου, διδοται δημοσίᾳ ἀντίγραφον, γινομένης ἐν αὐτῷ μηνίας τῆς ἀπορρίψεως καὶ ἀκυρώσεως, ἐπὶ ἐνσήμου

χάρτου. οπερ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ μόνον πρὸς νέαν ἑγγραφὴν ἐν ἑλληνικῷ σχολείῳ. Τοῦτο γίνεται καὶ περὶ τῶν ἐξ ίδιωτικῶν παιδευτηρίων προερχομένων καὶ ἀπορριπτομένων ἐν ταῖς κατατακτηρίοις ἔξετάσεσιν.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν εἰσιτηρίων καὶ κατατακτηρίων ἔξετάσεων ὁ γυμνασιάρχης γνωσίζει τοὺς κατὰ ταύτας ἀπορριψθέντας μαθητὰς πρὸς τοὺς ἀρμόδιους σχολάρχας ἢ διευθυντὰς ίδιωτικῶν παιδευτηρίων, οἵτινες ἐπὶ ίδίᾳ αὐτῶν εὐθύνη ὑποχρεοῦνται τὴν μὲν ἀπόρριψιν νὰ σημειώσιν ἐν τῇ κατὰ συστοιχίαν στήλῃ τῶν παρατηρήσεων τοῦ τε θελήσιου τοῦ γενικοῦ ἐλέγχου καὶ τοῦ τῶν πιστοποιητικῶν, ἀντίγραφον δὲ τοῦ ἀπολογητηρίου καὶ ἐνδεικτικοῦ νὰ μὴ ἐκδίδωσιν ἄνευ φησῆς ἐν αὐτῷ μνείας τῆς ἀπορρίψεως καὶ ἀκυρώσεως.

"Ἄρθρον 48ον

Τὰ ἐπ' ἑγγραφῇ προσαγόμενα ἐνδεικτικὰ ὁ γυμνασιάρχης ἢ σχολάρχης παραβάλλει πρὸς τοὺς ἀνακεκοινωμένους ἥδη αὐτῷ ἐντύπους ἐλέγχους, πᾶσαν δὲ παραποίησιν καταγγέλλει καὶ ἀναφέρει περὶ τούτου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον.

'Ο παρὰ τὰ κείμενα ἑγγραφεὶς διαγράφεται τοῦ μαθητολογίου καὶ ἀπόλινσι πᾶν δικαιώματος μαθητοῦ τὸ σχολικὸν ἐκεῖνο ἔτος, ὃ δὲ ἑγγράψας τιμωρεῖται πειθαρχικῶς.

"Ἄρθρον 49ον

Τὰ ἐνδεικτικὰ τῶν ἀναγεούντων τὴν ἑγγραφὴν αὐτῶν ἐν τῷ αὐτῷ παιδευτηρίῳ ἀποδίδονται μετὰ τὴν 15 Ὁκτωβρίου, τὰ δὲ τῶν τὸ πρῶτον ἑγγραφέντων κατατίθενται ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ παιδευτηρίου, ὡς δικαιολογοῦντα τὴν ἑγγραφὴν, καὶ μόνον ἀντίγραφα αὐτῶν, ἐν ζητηθῶσι, δίδονται ἐπὶ ἐνσήμου χάρτου.

"Ἄρθρον 50ον

'Αντίγραφον τοῦ γενικοῦ ἐλέγχου τῶν ἐνιαυσίων ἔξετάσεων, περιέχον μόνον τὸν γενικὸν τῆς προόδου θαῦμὸν ἐκάστου τῶν ἔξετασθέντων μαθητῶν, παρασυναπτομένου ὅμοίου τῶν τε ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τῶν ίδιωτικῶν παιδευτηρίων, ὑποβάλλεται μετὰ τῆς προσηκούσης ἐκθέσεως διὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἐντὸς τοῦ α' δεκαπενθήμερου τοῦ Ιουλίου. Τῇ φροντίδι δὲ τούτου ἐκτυπώμενοι οἱ ἐλεγχοὶ τούλαχιστον τῶν γυμνασίων κατὰ τὰς διακοπὰς ἀποστέλλονται πρὸς πάντα τὰ ἐκπαιδευτήρια δημόσιά τε καὶ ίδιωτικά.

"Αρθρον 51ον

Τῇ πρώτῃ ὁκτωβρίου ὁ γυμνασιάρχης ἀναφέρει τηλεγραφικῶς τῷ Γ' πουργείῳ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγγραφέντων μαθητῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ καὶ τῷ προσηρτημένῳ σχολείῳ καὶ τὸ δῆμονα καὶ ἐπώνυμον τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου ἐγγραφέντος. Τοῦτ' αὐτὸν ἐκτελεῖται ὅνειρον ἀναβολῆς καὶ ὑπὸ τῶν διευθυντῶν τῶν ἔκτος τῆς ἔδρας τοῦ γυμνασίου ἐλληνικῶν Σχολείων.

"Αρθρον 52ον

Πέσα τῶν σχολικῶν καθηκόντων παράδεισις ὑπὸ μαθητῶν τιμωρεῖται πειθαρχικῶς εἴτε ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου εἴτε ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, πάντοτε δημοσίως τῇ ἀδείᾳ τοῦ διευθύνοντος τὸ παιδευτήριον.

"Αρθρον 53ον

Μαθητὴς ὑποπεσὼν εἰς παραπτώματα μικρὰ, οὗτοι ἀπουσίας ἀδικαιολογήσους, ἀταξίας παιδικάς καὶ παρακολάς, τιμωρεῖται δι' ἐπιπλήξεως ἢ ἵδιχ ἢ ἐνώπιον τῆς τάξεως, ἢ δι' ἀναγραφῆς ἐν τῷ πίνακι τῶν ποινῶν, κατὰ λόγον τοῦ πταίσματος. Όκαθ' ὑποτροπὴν ὑποπίπτων εἰς τὸ αὐτὰ παραπτώματα ἢ αὐτοδικῶν κατὰ συμμαθητῶν ἢ καταστρέψων βιβλία τούτων, ὅργανα καὶ σκεύη τοῦ παιδευτηρίου, τιμωρεῖται, σὺν τῇ ὑποχρέωσι πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν φθαρέντων, διὰ κρατήσεως ἐντὸς τοῦ παιδευτηρίου μετὰ γραφικῆς ἐργασίας ἐπὶ ἡμέρας ὥρισμένας ἀπὸ μιᾶς μέχρις ὁκτώ. Οἱ οὐδόλως διορθουόμενος ἐκ τῶν ἀνωτέρω ποινῶν καὶ κατ' ἔξακολούθησιν πλημμελῶν ἀποθάλλεται κατὰ λόγον τοῦ πλημμελήματος ὑπὸ μὲν τοῦ προϊσταμένου ἀπὸ μιᾶς μέχρις εἰκοσιν ἡμερῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων μέχρις ἐξ μηνῶν. Οἱ ὑποπίπτων εἰς παραπτώματα θαρύτερα, οὗτοι ἀστείεις πρὸς τοὺς γονεῖς ἢ διδασκάλους, ἢ ἄλλων πράξεων μὴ ἐπιτρεπομένων ὑπὸ τῆς ἡθικῆς καὶ τῶν ἀξιώσεων τῆς πολιτείας καὶ τῆς θρησκείας, τιμωρεῖται κατὰ λόγον τοῦ ἀμαρτήματος, ἀποφάσει τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων καὶ τῆς ἐφορείας, δι' ἀποθολῆς ἀπό τενος σχολείου ὀλοτελῶς, ὅτε ἀπαγορεύεται ἡ μετεγγραφὴ εἰς ὄλλο δημόσιον ἢ ἵδιωτικὸν παιδευτήριον τῆς αὐτῆς πόλεως ἢ ἀπὸ πάντων τῶν σχολείων τοῦ κράτους, ἐπιφυλασσομένης καὶ τῆς ποινικῆς καταδίωξεως, ἐάν ὑπάρχῃ πρὸς τοῦτο περίπτωσις νόμιμος.

Ἀπόφασις ἐπιβάλλουσα ποινὴν ἔξαμήνου ἀποθολῆς ἐκκαλεῖται ἐνώπιον τῆς ἐφορείας ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ κηδε-

μόνος τοῦ μαθητοῦ, ἡ δὲ τῆς παντελοῦς ἀπό τινος σχολείου ἢ ἀπὸ πάντων τῶν σχολείων ἀποθολῆς ἐκκαλεῖται ἐνώπιον τοῦ Υπουργείου. Τῆς ἀποφάσεως τῆς ἑροείας δύναται ὑπὸ τοῦ συλλόγου νὰ γείνῃ ἔκκλησις εἰς τὸ Υπουργεῖον.

Αἱ ποιναὶ ἐναγγέρφονται πᾶσαι ἐν ίδιῳ βιβλίῳ, ποινολογίῳ καλουμένῳ, καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἔτους ὑποθάλλεται τῷ Υπουργείῳ πλῆρες ἀπόσπασμα τοῦ ποινολογίου, ἐν ὧν δὴ δηλώται οὐ μόνον ὁ τιμωρούμενος καὶ αἱ ποιναὶ, ἀλλὰ καὶ ὁ γρόνος, τόπος καὶ τὸ εἶδος τοῦ πταισμάτος.

"Αρθρον 54ον

'Ο ἐπὶ χρηστότητι, ἐπιυελείκ καὶ προόδῳ διακρινόμενος μαθητής ἀμείβεται οὐ μόνον διὰ τῆς καλῆς βαθμολογίας ἐν τοῖς ἀποδεικτικοῖς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ ὄνόματος πρὸς τοὺς μαθητὰς πάντας τοῦ παιδευτηρίου δὶ' ίδιας γνωστοποιήσεως καὶ διὰ τῆς συστάσεως πρὸς ὑποτροφίαν ἢ ἄλλας ἀμοιβὰς ἀπὸ τῆς πολιτείας.

"Αρθρον 55ον

'Απεγγορεύεται τὸ ἐγγράφως ἐναρρέεσθαι ὑπὸ τῶν μαθητῶν πρὸς οἰσυδήποτε. Πᾶσα παράθασις τῆς διατάξεως ταύτης τιμωρεῖται διὰ προσκαίρου ἀποθολῆς. Μόνον οἱ γονεῖς καὶ κηδεμόνες δικαιοῦνται νὰ ἀνενεγγῦθσιν ἐγγράφως καὶ προφορικῶς.

"Αρθρον 56ον

Καταργεῖται τὸ ἀπὸ 25 Αύγουστου 1889 διάταγμα καὶ πᾶσα ἄλλη ἀντικειμένη τῷ διατάγματι τούτῳ διάταξις.

Εἰς τὸν αὐτὸν Ημέτερον Υπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος διατάγματος.

'Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Απριλίου 1891.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

"Ο ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. Υπουργὸς
ΑΧΙΑ. ΓΕΡΟΚΩΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Αριθ. Πρωτ. 9515

Διεζ. 6751

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ

τοῦ περὶ ἑγγραρχῆς καὶ ἔξεπάσεων τῶν μαθητῶν Β. Δ.
τῆς 12 Ἀπριλίου 1891.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ Υπουργεῖον τῶν Ἑκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημόσιας Ἐκπαίδευσεως

Πρὸς ἀπαντας τοὺς λειτουργοὺς τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως.

Τὸ ἀπὸ 25 Αὐγούστου 1889 τελευταῖον περὶ ἑγγραρχῆς
καὶ ἔξεπάσεων τῶν μαθητῶν Β. Διάταγμα εὑρόντες ἐν τισιν
ἔλλιπες, ἐν ὄλλοις ἀσφαρὲς καὶ ἐν ὄλλοις ἀνατρέπον θεμε-
λιώδεις διατάξεις (1) προύκαλεσαμεν τὸ ἀπὸ 12 Ἀπριλίου
ἐ. ἔτους Β. Διάταγμα προτασσόμενον ἐν τῷ τεύχει τῷδε
Ἐν τῷ νέῳ διατάγματι τούτῳ περιελήφθησαν οὐ μόνον
αἱ διαρρυματισθεῖσαι καὶ προστεθεῖσαι ὄλλοι καὶ αἱ ἀμετά-
βλητοι τηρηθεῖσαι διατάξεις, ἵνα ἐν τούτῳ εὐξεκωνται συ-
νηνωμέναι πᾶσαι αἱ ἐν τῷ μέλλοντι ισχύουσαι.

Καίτοι δὲ τὰ ἐν τῷ τούτῳ διατάγματι εἶναι σαρῆ,
οὐκ ἡττον πρὸς ἄρσιν πάσης τυχὸν ἀπορίας ἐν τῇ ἐφαρμογῇ¹
ἐκρίνομεν σκόπιμον νὰ παράσγωμεν ὑμῖν καὶ τάς δε τὰς ὁδη-
γίας σπεύδοντες νὰ γνωρίσωμεν συγχρόνως ὑμῖν ὅτι ἡ τηρη-
σις καὶ ἀκριβῆς ἐφαρμογὴ τῶν σχολικῶν διατάξεων ἀπόκει-
ται κυρίως μὲν τοῖς διευθύνουσι τὰ γυμνάσια καὶ τὰ ἔλλη-
νικὰ σχολεῖα, οὐδόλως ὅμως ἀπαλλάσσονται τῆς εὐθύνης
καὶ οἱ μετέχοντες τῆς ἐκτελέσεως καὶ ἐφαρμογῆς καθηγηταὶ
καὶ διδάσκαλοι. Κοινὴ ἡ ἐργασία τῶν συναποτελούντων τὸν
διδασκαλικὸν σύλλογον παντὸς παιδευτηρίου, κοινὴ ἐπομέ-
νως καὶ ἡ εὐθύνη. Τούτου ἔνεκα καθιστῶμεν γνωστὸν ὑμῖν

(1) Όποια ἡ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ ἀπὸ 14 Ἀπριλίου 1837 δια-
τάγματος, ισχὺν νόμου ἔχοντος, περὶ συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου.

ὅτι πᾶσα ἀπὸ τῶν διατεταγμένων παρέκκλισις εὐθύνει πάντας τοὺς συμμετέχοντας.

Μετὰ τὰ γενικὰ ταῦτα εἰσερχόμεθα ἀμέσως εἰς τὰ τοῦ διατάγματος.

Διὰ τοῦ Α'. κεφαλαίου κανονίζονται τὰ τῆς Ἕγγραφῆς τῶν μαθητῶν ἐν τῷ μαθητολογίῳ καὶ τῶν ἔξετάσεων. Περιελήφθησαν δ' ἐν ἐνὶ κεφαλαίῳ ἀμφότερα ὡς ἐκ τῆς συνδεούσης ταῦτα ἀλληλουχίας, διότι τῆς μὲν Ἑγγραφῆς προηγούνται κατ' ἀνάγκην αἱ ἔξετάσεις, διὰ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ὅποιών καθορίζεται ἡ ἐν τῷ παιδευτηρίῳ τάξις πρὸς Ἑγγραφὴν, ἡ δὲ Ἑγγραφὴ σκοπεῖ τὴν ἀκρόασιν τῶν μαθημάτων καὶ τὴν ἐπακολουθοῦσαν ἔξετασιν καὶ προσαγωγὴν. Ἀποτελοῦσι δηλαδὴ ἡ Ἑγγραφὴ καὶ ἔξετασις τὰ δύο σημεῖα τοῦ ἐτησίου σχολικοῦ κυκλου.

Τὰ περὶ Ἑγγραφῆς ἐν τάξει τινὶ τοῦ παιδευτηρίου, ἀπλούστατα ὅντα, οὐδεμιᾶς χρήζουσιν ἀναπτύξεως, γίνεται δὲ ἀπλῶς δῆλον ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ Ἑγγραφῇ μαθητὴς ἐν τάξει τινὶ ἀνευ προσαγωγῆς ἐπισήμου πιστοποιητικοῦ δημοσίου ἢ ἀνεγνωρισμένου ὡς δημοσίου παιδευτηρίου, ἐν ίδιᾳ δὲ τοῦ μαθητολογίου στήλῃ σημειοῦται ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ χρονολογία τοῦ πιστοποιητικοῦ, δυνάμει τοῦ ὅποιου ἐγένετο ἡ Ἑγγραφὴ. Κατ' ἔξαρτεσιν δὲ Ἑγγράφονται μαθηταὶ ἐν τῇ πρώτῃ (κατωτέρᾳ) γυμνασιακῇ τάξει καὶ δυνάμει ἀπολυτηρίου ἰδιωτικοῦ παιδευτηρίου μετὰ εἰσιτήριον ἔξετασιν καὶ παραδοχὴν, ἀλλὰ τότε ἐν τῇ στήλῃ ἔκεινη τοῦ μαθητολογίου σημειοῦται οὐ μόνον τὸ ἀπολυτηρίον τοῦ ἰδιωτικοῦ παιδευτηρίου ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ χρονολογία τῆς πράξεως τοῦ συλλόγου, δι' ἣς ἐγένετο δεκτὸς ὁ μαθητὴς. Οἱ δὲ ἐν ἰδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ἡ κατ' οἶκον διδαχθέντες, συμφώνως τοῖς κειμένοις, μαθημάτα τάξεων γυμνασιακῶν ἢ ἐλληνικοῦ σχολείου καὶ ὑποβαλλόμενοι ἐν δημοσίῳ παιδευτηρίῳ εἰς δοκιμασίαν κατατακτήριον Ἑγγράφονται ἐν τῷ μαθητολογίῳ δυνάμει ἐνδεικτικοῦ ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ ἔξετάσαντος δημοσίου παιδευτηρίου κατὰ τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν τοῦ συλλόγου. "Ωστε μετὰ τὴν κατατακτήριον δοκιμασίαν ἐν δημοσίῳ παιδευτηρίῳ ἐκδίδοται ἐνδεικτικὸν, δυνάμει τοῦ ὅποιου γίνεται ἡ Ἑγγραφὴ.

Ἐκτὸς τῶν Ἑγγραφμένων μαθητῶν οὐδεὶν ἀλλῷ ἐπιτρέπεται ἡ ἀκρόασις μαθημάτων ἐν δημοσίῳ ἢ ἰδιωτικῷ παιδευτηρίῳ, ιδίως δὲ ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ ἐν ἀν-

τέραις τάξεσιν ἀκρόασις μαθητῶν ἀπορριφθέντων, ἵνα παρασταθῶσι μετὰ ταῦτα οἱ τοιοῦτοι ὡς ἴδικ διδαχθέντες. Τῇ εἰς τὰ σχολεῖα εἶσοδος καὶ ἀκρόασις τῶν μαθημάτων ἐπιτρέπεται μόνον τοῖς γονεῦσι καὶ αὐθεμόσι τῶν μαθητῶν καὶ ταῖς ἑφορευούσαις ἢ ἐπιθεωρούσαις ἀρχαῖς.

Ο καθωρισμένος χρόνος ἐγγραφῆς ἀνάγκη νὰ τηρηται ἀπαραβάτως, διότι παραβάσεις τῆς διατάξεως ταύτης σὺν τῇ παιδευτικῇ ἔλαβη τῶν σπουδαζόντων συνεπάγονται θεσίως καὶ τὴν ἡθικήν, διότι οἱ παῖδες ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἔθιζονται εἰς τὴν παράδασιν τῶν διατεταγμένων καὶ οὕτω πιστεύουσιν ὅτι πᾶσα διάταξις δύναται δι' οἰονδήποτε λόγον νὰ παραβιασθῇ. Διὸ τί τάχα ἐν πᾶσι καὶ περὶ πάντων τηροῦνται ἀπαρεγκλίτως αἱ πρὸς προθεσμιῶν διατάξεις, ἐπὶ μεγίστῳ ἐνίστοις κινδύνῳ πολυτίμων συμφερόντων, ἐν δὲ τοῖς σχολικοῖς νόμοις παραβιάζονται καὶ αὐταὶ ὑπὸ ποικίλας προφάσεις; Ἀνάγκη ἔρα νὰ ἐκλείψῃ ἐν τῷ μέλλοντι πᾶσα τοιαύτη παράδασις. Ἰνα μὴ παρενοχλῶνται δὲ πολλαχόθεν οἱ ἐντεταλμένοι τὴν ἐγγραφὴν διευθυνταὶ καὶ ἵνα μὴ τινες ἀποδειλιῶσι πρὸς τὰς παρὰ τὸ ὄρθον καὶ νόμιμον ἀξιώσεις, ὥρισθη διὰ τοῦ ἁρέθρου 51 ἡ τηλεγραφικῶς ἀνακοίνωσις πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῇ πρώτῃ Ὁκτωβρίου ἑκάστου ἔτους τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγγραφέντων καὶ ὁ κατονομασμὸς τοῦ ἐν τῷ μαθητολογίῳ πρώτου καὶ τελευταίου μαθητοῦ. Τὴν διάταξιν ταύτην ἀξιοῦμεν νὰ τηρήσοντες ἀπαρεγκλίτως οἱ δὲ ἐποπτεύοντες ἴδιωτικὰ παιδευτήρια ὑποχρεοῦνται τῇ πρώτῃ Ὁκτωβρίου ἑκάστου ἔτους νὰ κλείσωσι τὰ μαθητολόγια τούτων καὶ ἀνακοινῶσι τῷ Ὑπουργείῳ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῷ μαθητολογίῳ ἐγγραφαμένων, κατονομάζοντες τὸν πρῶτον καὶ τελευταῖον.

Ινα μὴ δὲ ἡ διὰ τοῦ ἁρέθρου 4 παρεχομένη παράτασις τῶν κατὰ Σεπτέμβριον ἔξετάσεων κατ' ἀνάγκην, κρινομένην ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, προπαρασκευάζῃ παράτασιν καὶ τῆς ἐγγραφῆς πέραν τῆς 30 Σεπτεμβρίου ἐπὶ τῇ προφάσει ὄψιας προσελεύσεως, ὥφειλετε νὰ μὴ κατάρχησθε ἔξετάσεων πέραν τῆς 27 Σεπτεμβρίου μηδὲ νὰ ἀναβάλλητε ἀνακοίνωσιν ἀποτελεσμάτων ἔξετάσεων πέραν τῆς 29 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, οὕτω δὲ ὑπάρχει ὁ ἀνάλογος χρόνος πρὸς ἐγγραφὴν ἢ ἀνανέωσιν κατὰ τὴν 30 Σεπτεμβρίου καὶ ἐλλείπουσιν αἱ προφάσεις.

Αὔστηρῶς δ' ἐπίσης ἀπηγορεύθη διὰ τοῦ ἁρέθρου 2 ἡ

μετεγγραφή πέραν της 30 Σεπτεμβρίου, διότι παρετηρήθη
ὅτι οι περιπλανώμενοι είς τὰ τοῦ κράτους παιδευτήρια ἐπλη-
θύνθησαν προϊόντος τοῦ χρόνου, τοῦτο δὲ καὶ αὐτοὺς ζημιοῖ
καὶ κατὰ τῶν διδασκόντων ἐγέννησεν ὑπονοίας ὡς ὑπαιτίων
τῶν μαθητικῶν τούτων μεταναστεύσεων. Ή καταστρατή-
γησις τῶν μέχρι τοῦδε διατάξεων περὶ μετεγγραφῆς ἡμά-
κασεν ἡμῖς νά πειριβάλλωμεν τὰς ἐπιτρεπομένας ἔξαιρέσεις
διὰ πάσης δυνατῆς ἐγγυήσεως περὶ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως.
Τούτου ἔνεκα προκαλοῦμεν τὴν προσοχὴν πάντων ἐπὶ τὴν
ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἁρθροῦ 2 ἐν παντὶ παιδεύ-
τηριώ, δημοσίᾳ καὶ ιδιωτικῷ.

Συμπληροῦντες τὰ περὶ ἐγγραφῆς καὶ μετεγγραφῆς προστίθεμεν καὶ τάδε. Οἱ φέροντες ἀπολυτήριον ἐλληνικοῦ σχολείου δημοσίου ἢ ἴδιωτικοῦ καὶ μετὰ τὴν εἰσιτήριον δοκιμασίαν γινόμενοι δεκτοὶ πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν πρώτην γυμνασιακὴν τάξιν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐγγραφῶσι καὶ διακούσωσι τὰ μαθήματα ἐν ὧ γυμνασίῳ ὑπέστησαν τὴν εἰσιτήριον δοκιμασίαν, μὴ ἐπιτρεπομένης ἀπολύτως τῆς ἐλλωδημοσίῳ γυμνασίῳ ὑποβολῆς εἰς εἰσιτηρίους ἔξετάσεις καὶ τῆς ἐλλωδημοσίῳ ἐγγραφῆς καὶ ἀκροάσεως τῶν μαθημάτων. Εάν τινες τούτων μετὰ τὴν εἰς τὸ γυμνάσιον παραδοχὴν ἐπιθυμῶσι νὰ διακούσωσι γυμνασιακὰ μαθήματα ἐν ἴδιωτικῷ γυμνασίῳ ἢ κατ' οἶκον, κατὰ τὰ ἀλλαγοῦ διατασσόμενα, τότε δὲν ἐγγράφονται μὲν ἐν τῷ δημοσίῳ γυμνασίῳ λαμβάνουσιν δῆμος ἀποδεικτικὸν ὅτι ὑποβληθέντες εἰς εἰσιτήριον δοκιμασίαν ἐγένοντο δεκτοὶ, ἀλλὶ ητήσαντο νὰ διακούσωσι τὰ μαθήματα ἐν ὀρισμένῳ τινὶ ἴδιωτικῷ γυμνασίῳ ἢ κατ' οἶκον καὶ δύναμει τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου ἐγγράφονται ἐν τῷ ὄρισθέντι ἴδιωτικῷ γυμνασίῳ ἢ διδάσκονται κατ' οἶκον. Πᾶσα τοιαύτη δήλωσις ἐπιτρέπεται μόνον ἐντὸς τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ μόνον πρὸς μετάβασιν εἰς ὀρισμένον ἴδιωτικὸν γυμνάσιον ἢ πρὸς διδασκαλίαν κατ' οἶκον, ἐπομένως οἱ φέροντες τοιαῦτα ἀποδεικτικὰ δὲν δύνανται νὰ ἐγγραφῶσιν ἐν ἐλλωδημοσίῳ γυμνασίῳ ἀπολύτως. Αἱ διατάξεις αὗται οὐδεμίαν ἐπιτρέπουσι έλάσθην τοῖς μαθηταῖς, τούναντίον καὶ τούτους ἀπαλλάσσουσι δολοπλοκιῶν καὶ τοὺς ἔξετάζοντας ἀδίκων μορφῶν, αἱ ὅποιαι εὐλόγως γεννῶνται, ὅταν μαθηταὶ μεταβαίνωσι πρὸς εἰσιτήριον δοκιμασίαν πολὺ μακρὰν εἰς γυμνάσιον τι καὶ κατατασσόμενοι ἀπέρχονται ἀμα τῇ ἐγγραφῇ φέροντες ἀποδεικτικὸν, διὰ τοῦ ὅποιού ἐγ-

γράφονται ἐν ᾧ ἐν θέλωσι δημοσίῳ γυμνασίῳ. Ὁρθότερον
ἥθελεν εἰσθαι ἢν ὑπεβάλλοντο οἱ ἀπὸ Ἑλληνικῶν σχολείων
ἀπολυόμενοι μαθηταὶ εἰς εἰσιτήριον δοκιμασίαν ἐν τῷ ἑγγύ-
τερον εὑρισκομένῳ γυμνασίῳ, μέχρις οὐ ἀκριβέστερον διακα-
νονισθῶσι ταῦτα καὶ ὅρισθῶσιν αἱ σχολικαὶ περιφέρειαι.

Τῶν ἐξετάσεων ὁ μὲν χρόνος καὶ τὸ εἶδος ὅριζονται ἐν
ἄρθροις 4—10· ὁ δὲ τρόπος καὶ ἡ θεμολογία ἐν κεφα-
λαίῳ Β' ἀπὸ ἄρθρ. 11—20.

Αἱ ἐξετάσεις διακρίνονται κατὰ χρόνον μὲν εἰς τὰς τὸν
Σεπτέμβριον γινομένας, τὰς χειμερινὰς, ἀρχομένας καὶ
περατουμένας ἐντὸς τῆς Τυροφάγου καὶ τὰς γενικὰς ἡ
ἐνιαυσίους, γινομένας τὸν Ιούνιον. Τούτων αἱ μὲν χειμε-
ριναὶ, γινόμεναι ἐπὶ τῶν μαθημάτων τῆς πρώτης ἐξαμηνίας,
οὐδὲν ἔχουσιν ἔμεσον ἀποτέλεσμα προσαγωγῆς ἢ ἀπολύτεως·
αἱ δὲ κατὰ Σεπτέμβριον καὶ Ιούνιον ἔχουσι καὶ ἔμεσον
ἀποτέλεσμα. Κατ' εἶδος δὲ διακρίνονται αἱ ἐξετάσεις εἰς
εἰσιτηρίους, κατατακτηρίους, προσιθαστηρίους
καὶ ἀπολυτηρίους, τούτων αἱ μὲν δύο πρῶται γίνονται
μόνον κατὰ Σεπτέμβριον, αἱ δὲ δύο τελευταῖαι μόνον
κατὰ Ιούνιον καὶ κατ' ἔξαιρεσιν τὸν Σεπτέμβριον. Εἰς
εἰσιτηρίους ἐξετάσεις ὑποθέλλονται οἱ ἀπὸ Ἑλληνικῶν σχο-
λείων δημοσίων ἡ ίδιωτικῶν ἀπολυθέντες, εἰς κατατακτη-
ρίους δὲ οἱ διακούσαντες τὰ μαθήματα τάξεως ἢ τάξεων ἐν
ίδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ἢ κατ' οἶκον καὶ ἀξιοῦντες νὰ κατα-
ταχθῶσιν ἐν τάξει τινὶ κατὰ λόγον τῆς ικανότητος. Ὁρθό-
τατα δὲ διετάγθη νὰ διενεργῶνται αἱ εἰσιτήριοι καὶ κατα-
τακτηρίοι ἐξετάσεις τὸν Σεπτέμβριον, διότι δὶ’ αὐτῶν σκο-
πεῖται ἡ εἰσαγωγὴ εἰς δημόσιο παιδευτήριον καὶ μαθητεία,
ὅτις μόνον κατ’ ἀρχομένον καὶ οὐχὶ κατὰ λῆγον τὸ ἔτος·
δύναται νὰ πραγματωθῇ, ἐκτὸς δὲ τούτου πρὸς ἐπίτευξιν
τοῦ ἐπιδιωκομένου ἀπαιτεῖται προάσκησίς τις ἐπιτυγχανο-
μένη ἐντὸς τῶν μηνῶν τῶν σχολικῶν διεκοπῶν· τρίτος δὲ
λόγος ὡς πρὸς τὰς ἐπὶ κατατάξει ἐξετάσεις· εἰνὲ καὶ ὁ
χρόνος ὁ καθωρισμένος ἐν § 6' τοῦ ἄρθρου 9, διότι τηρου-
μένης τῆς διατάξεως ἐκείνης αἱ τῶν ίδιωτικῶν παιδευτη-
ρίων ἐξετάσεις πάντως γενήσονται τὸ πολὺ συγχρόνως ταῦτα
τῶν δημοσίων. "Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων πάντων ἀπαγο-
ρεύεται ἀπολύτως ἢ παραδοχὴ εἰς εἰσιτηρίους ἢ κατα-
τακτηρίους ἐξετάσεις τὸν Ιούνιον.

Εἰς προσιθαστηρίους δ' ἐξετάσεις ὑποθέλλονται οἱ ἐν

δημοσίω παιδειατηρίω διακούσαντες τὰ μαθήματα τάξεως τινος καὶ εἰς ἀπολυτηρίους οἱ ἐν δημοσίῳ, ιδιωτικῷ ἢ καὶ κατ' οἶκον κανονικῶς περιτώσαντες τὴν ἀκρόασιν τῶν μαθημάτων τοῦ παιδειατηρίου ὅλου. Αἱ ἔξετάσεις αὗται ἀνάγκη νὰ διεξάγωνται μόνον κατὰ Ἰούνιον, τὸ μὲν ἵνα κριθεῖν οἱ ἔξεταζόμενοι ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐπὶ ἔτος διδαξάντων, τὸ δὲ ἵνα ἀμέριμνοι διατελοῦντες ἐν τῷ χρόνῳ τῶν διμήνων διακοπῶν παραπευμάζωνται πως πρὸς νέαν ἀκρόασιν καὶ εὑρωστότεροι συνεχίσωσι τὴν μαθητείαν ἐν τῷ αὐτῷ ἢ ἄλλῳ παιδειατηρίῳ. "Ενεκα τούτων αἱ προσιθεαστήριοι καὶ ἀπολυτήριοι ἔξετάσεις ἐπιβάλλονται κατὰ κανόνα τὸν Ἰούνιον καὶ κατ' ἔξαρσεις ἐπιτρέπονται τὸν Σεπτέμβριον. Τὰς ἔξαρσεις τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος εὐρίσκετε ἐν ἀρθροῖς 6, 8, 15, 18 καὶ 44, πάντως δ' ἀπαιτεῖται κατὰ Ἰούνιον λήγοντα νὰ ἀποφανθῇ ἀνεκκλήτως ὁ σύλλογος περὶ τῶν ἔξαρσεων τούτων· ἀνευ τοιαύτης ἀποφάσεως παραπομπῆς οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ ὑποστῇ κατὰ Σεπτέμβριον προσιθεαστήριον ἢ ἀπολυτήριον ἔξετασιν, τῆς τοιαύτης δ' ἀποφάσεως ἀντίγραφον ὑποβάλλεται τῷ ὑπουργείῳ κατὰ Ἰούλιον. Καὶ οἱ κατ' οἶκον δὲ ἢ ἐν ιδιωτικῷ παιδειατηρίῳ περιτώσαντες τὰ μαθήματα γυμνασίου ὅλου ὄφελουσι νὰ προσέλθωσι εἰς ἀπολυτήριον δικιμασίαν καὶ ὑποστῶσι ταύτην μόνον κατὰ Ἰούνιον καὶ μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ δημοσίου γυμνασίου, ἐὰν δ' ἔνεκα ἀπογράψαντος τινὸς λόγου διακαλυθῇ τις νὰ προσέλθῃ ὄφελει πρὸ τῆς τελευταίας τοῦ Ἰουνίου ἐνδομάδος νὰ προσαγάγῃ τὰ δικαιολογητικὰ τῆς μὴ παραστάσεως, ἵνα ὁ σύλλογος παθόμενος περὶ τοῦ ὄρθου παραπέμψῃ τοῦτον εἰς τὰς τοῦ Σεπτεμβρίου ἔξετάσεις, ἀλλὰς ἀποκλείεται τούτων.

Καὶ αὗται μὲν κατὰ χρόνον καὶ κατ' εἶδος αἱ ἔξετάσεις, οὐσιαστικῶς δὲ πᾶσαι μὲν εἴνει σπουδαῖαι μεγίστης ὅμως σπουδαιότητος κρίνονται πάνυ εὐλόγως αἱ εἰσιτήριοι καὶ ἀπολυτήριοι, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος πάσης παιδεύσεως ἐνιαίας. "Ἐν τῇ μέσῃ ἐκπαιδεύσεις ὑπάρχουσι θεοῖς εἰς τὰς τοῦ Σεπτεμβρίου ἔξετάσεις εὐγένοντο αὕται, ὥστε προύκαλεσαν ἐπικρίσεις γενικὰς καθ' ὅλης τῆς ἐκπαιδεύσεως. Τῶν τοιούτων ἐλλείψεις κυρια κατία σύναται ὄρθις νὰ θεωρηθῇ ἡ πλημμελῆς διεξαγωγὴ τῶν ἔξετάσεων καθόλου καὶ μάλιστα τῶν εἰσιτηρίων καὶ ἀπολυτηρίων διότι διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀνικάνων καταπνίγονται καὶ τὰ τυ-

χὸν ὑπάρχοντα ἀγαθὰ στοιχεῖα καὶ οὐδεμίᾳ ἀληθῆς πρόσοδος δύναται νὰ προκύψῃ, αἱ δὲ πλημμελεῖς ἀπολυτήριοι ἔξετάσεις τῶν μὲν ἐλληνικῶν σχολείων συντελοῦσιν εἰς τὴν Ἑλάσην καὶ κατάπτωσιν τῶν γυμνασίων καὶ αἱ τούτων εἰς τὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀρῷ μάλιστα ἀβασανίστως ὅλως εἰσάγονται ἐκεῖ οἱ φέροντες ἀπολυτήριόν τι. "Αν μὴ τεθῇ φραγμὸς ἀνυπέρβλητος καὶ θυρωρὸς ἄγρυπνος, αἱ δὲ θύραι τοῦ τε σχολείου καὶ γυμνασίου καταλείπωνται ἀναπεπταμέναι πρὸς εἰσόδον καὶ ἔξοδον παντὸς, θεοῖς καὶ ἀγάνητοι καὶ ἀνερμάτιστοι ὅλως εἰσαγόνται καὶ ἀνίκανοι πρὸς παιδευσιν ἀνωτέρων ἀπολυτήριονται. Τίνα δὲ τὰ προσβαλλόμενα αἵτια τῶν τοιούτων ἀτέπων οὐδόλιας προτιθέμεθα νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ ἀνεύρωμεν, οὐδ' ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀκούσωμεν δικαιολογίας ἀπό τινος, οὐδ' ἐπιδιώκομεν νὰ ἀνακαλύψωμεν καὶ τιμωρήσωμεν τοὺς ἐν τῷ παρελθόντι παραβιάσαντας τὰ κείμενα δι' ἔνα οιονδήποτε λόγον, ἡμεῖς ἐν μόνον γιγνώσκομεν καὶ τοῦτο ἀποδέγονται πάντες ὅτι θυρωροὶ καὶ φρουροὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐτάγχητες ὑπὸ τῆς πολιτείας ὑμεῖς, ὁρείλοντες ἄγρυπνως νὰ ἐπιβλέπητε τὴν εἰς τὰ παιδευτήρια εἰσόδον, τὴν ἐν τούτοις παραμονὴν καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἔξοδον. Καθῆκον λοιπὸν ἀπαράθατον ἐπιβάλλεται ὑμῖν ἀ) τὴν μὲν εἰσαγωγὴν νὰ καταστήσητε δυσχερεστέρων ἀξιοῦντες ἀπὸ τῶν προσεργούμενων νὰ ἔχωσι τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις πρὸς ἀνωτέρων σπουδὴν, οὐτω δ' ἀποφεύγετε καὶ τὰς παρὰ τὸν ὄρθιὸν λόγον προσαγωγὰς ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν ἐπιτυγχάνεται δὲ τοῦτο ἐὰν ἀνένδοτοι μείνητε πρὸς πᾶσαν ὄθενδήποτε καὶ δι' οιονδήποτε λόγον ὑποβαλλομένην παράκλησιν, διότι ἐπιεικῆς δεικνύμενοι πρὸς ἄτομα καὶ ταῦτα οὐσιαστικῶς ζημιοῦτε καὶ τὴν ὅλην πολιτείαν ἀδικεῖτε· β') τὴν δὲ ἀπόλυτιν ἀπὸ τῶν σχολείων νὰ μὴ καταστήσητε τυπικὴν ὅλως διδόντες ἀρεσιν ἀμαρτιῶν παντὶ ὄπωσδήποτε εἰς τὴν ἀνωτέρων τάξιν ὑδ' ὑμῶν ἀναβίβασθέντι. 'Ο παρ' ἀξίαν ἀπολυόμενος οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἀξίαν, οὐδεμίαν δύναται νὰ λάθῃ ἀνωτέρων μόρφωσιν καὶ παίδευσιν καὶ ἀποθαίνει τὴν πατρίδι ἄγρηστος. Σώσατε λοιπὸν διὰ τῶν πραγματικῶν ἀπολυτηρίων ἔξετάσεων τοὺς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κακοῦ ζητοῦντας παρ' ἀξίαν ἀπολυτήριον, ἀπαλλάξατε τὴν πολιτείαν τοιούτων ἐπιβλαβῶν στοιχείων, δότε ἀπολυτήρια μόνον τοῖς ἀρτίοις πρὸς παίδευσιν ἀνωτέρων,

τοῦτο δὲ διακρίνεται δι’ αὐστηρῶν καὶ ἔξηκριθωμένων ἐξετάσεων ἑγγράφων καὶ προφορικῶν. Λι αὐστηραὶ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις καθιστῶσιν εὐχερεῖς τὰς προθιβαστηρίους, αὗται δὲ τὰς ἀπολυτηρίους. Πάντα ταῦτα κατορθοῦνται οὐχὶ διὰ τοῦ ἔηρου γράμματος τῶν διατάξεων τούτων ἡ ἐκείνων ὄλλα πρὸ πάντων διὰ τῆς ὑμετέρας εὐσυνειδησίας καὶ εὐθυκρισίας. ’Αρ’ ὑμῶν λοιπὸν κυρίως ἀναμένει ἡ πολιτεία τὴν διόρθωσιν τῶν ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν ἀτόπων. ’Αναλογίσθητε δὲτι εἰσθε οἱ πνευματικοὶ πατέρες πάσης τῆς νεότητος καὶ πράξατε δὲτι ἔχει καθῆκον ὁ καλὸς πατήρ νὰ πράττῃ ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ τέκνων· τὴν πολιτείαν ὑμῶν ἐν τούτοις ἔχομεν καθῆκον ἀγρύπνως νὰ παρακολουθήσωμεν καὶ δὲν θέλομεν παραμελήσῃ τούτου.

Καὶ ταῦτα μὲν καθόλου, εἰδικώτερον δὲ ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων καὶ προθιβαστηρίων ἐξετάσεων ὄφελέτε νὰ ἀπαιτήτε πληρότητα τῶν σχετικῶν γνώσεων καὶ νὰ μὴ εἰσάγητε ἡ προσάγητε ἐλλιπεῖς ἐν ταύταις ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι διορθώσεως, καθόσον παρετηρήθη ὅτι ἡ τοὺς κενοὺς τῶν ἀνθρώπων τρίθρουσα ματαία αὔτη ἐλπίς τῆς σὺν τῷ χρόνῳ διορθώσεως τῶν ἐλλείψεων συντελεῖται μόνον εἰς τὸν κατὰ λόγον τῶν ἐτῶν πολλαπλασιασμὸν τούτων, ὅστε ἐν τέλει ὁ παιδεύσθμενος νὰ παρουσιάζηται κατάφορτος τοιούτων ἐλλείψεων, τότε δὲ προβάλλεται ἔτερος παραλογώτερος λόγος ὅτι αἱ παρατηρούμεναι ἐλλείψεις εἶναι τοῦ παρελθόντος καὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ διορθωθῶσιν, ἔνεκα δὲ τούτου ἐπακολουθεῖ ἡ ὅστον παραλογωτάτη τόσον ἀδικωτάτη ἀπόλυτος καὶ παιδευτικὸς ὅλεθρος. Αἱ ἐν τῷ μαθητῇ παρατηρούμεναι εἰκιναὶ ἐλλείψεις ἀποτίθενται μόνον διὰ τῆς ἀπορρίψεως καὶ τῆς ὑποχρεώσεως; τῆς ἐπὶ ἔτος ἀκροάσεως τῶν μαθημάτων τῆς αὐτῆς τάξεως, γνωστοῦ μάλιστα ὅντος ὅτι τὰ μαθήματα ἀνωτέρας τάξεως ἡ ἀνωτέρου παιδευτηρίου εἶναι διατρόσιτα ἐν μὴ ἀκατάληπτα πρὸς τὸν παρ’ ἀξίαν προαγθέντα. Ἐπίσης ἡ λόγω διετοῦς ἀκροάσεως τῶν μαθημάτων τῆς αὐτῆς τάξεως παρὰ τὴν ἀξίαν προσαγωγὴ εἶναι σίκονομία ἀνατρέπουσα ἀρδὴν τὸν σκοπὸν τῆς ἐκπαίδευσεως καὶ διαμορφώσεως τῶν νέων. Ὁ διετίαν διακούσας τὰ μαθήματα τάξεως τινος καὶ μὴ κριθεῖς ἀξίος προαγωγῆς ἀνάγκη νὰ θεωρήται ἀνεπίδεκτος μαθήσεως καὶ νὰ ἀποπέμπηται τοῦ παιδευτηρίου κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 27 τοῦ

ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1836 Διατάγματος. Τὴν διάταξιν ταύτην ἀξιοῦμεν νὰ ἐφαρμόσητε ἐν τῷ μέλλοντι ἀπαρεγκλίτως, ἀπαγορευομένης τῆς ἐπὶ τρία ἔτη γραφῆς τοῦ μαθητοῦ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει. Οἱ οὗτως ἀνάξιοις προαγωγῆς μετὰ διετῆ ἀκρόασιν κριθεῖς μαθητής δὲν καταστρέφεται, ὡς τινες εἰκάζουσι φιλανθρωπευόμενοι, ἀποδαλλόμενος τοῦ σχολείου καὶ ἐπιδιδόμενος ἐν καιρῷ εἰς ἔργον ἄλλο έισιτον, ἀλλὰ καταστρέφεται βεβαίως, ἐὰν κρατῆται ἔνευ λόγου εἰς τὸ σχολεῖον καθιστάμενος μετὰ πάροδον χρόνου ἀχρηστος πρὸς πᾶν ἔργον. Οὐδεὶς στερούμενος ἀπολυτηρίου γυμνασιακοῦ ἀπόλυτου τούναντίον ισοβίως δυστυχής ἀποκαθίσταται ὁ παρ' ἀξίαν λαθὼν τοιοῦτον εἰς τὴν κοινωνίαν εἰσιτήριον, δι' οὐ καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους ἐλάπτει.

Καὶ ἐπὶ τῶν κατατακτηρίων δ' ἔξετάσεων προκαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν προσοχὴν καὶ ἀξιοῦμεν νὰ καταβάλλητε μείζονα ἐπὶ τούτων ἔρευναν, ἵνα μὴ λανθάνωσιν ἐκ τῆς ἐν τῷ παρελθόντι πλημμελοῦς διδασκαλίας ἐλλείψεις ρίζαις. Ἐχετε δ' ὑπ' ὅψι οὗτος ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ἢ κατ' οἶκον κονονικῷ διδαχθέντας τὰ μαθήματα μιᾶς ἢ πολλῶν τάξεων δὲν ὑποχρεοῦσθε, ἐὰν εὔρητε αὐτοὺς ἀδοκίμους, νὰ τοὺς κατατάσσητε ἐν τῇ αὐτῇ τάξει ἄλλᾳ δύνασθε καὶ ὀφείλετε νὰ τοὺς ὑποθιεάζητε κατὰ λόγου τῆς ἀξίας αὐτῶν, σύτῳ δὲ πράττοντες καὶ τοὺς νέους τούτους σώζετε καὶ τοὺς ἐν ἴδιω τικοῖς ἢ κατ' οἶκον διδάσκοντας ἀναγκάζετε νὰ ἔχωσι μείζονα προσοχὴν περὶ τε τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν προαγωγήν.

'Ἐπὶ πασῶν τῶν ἔξετάσεων ἀλάθητος ὄδηγός ἐτέθησαν αἱ ἔγγραφοι ἔξετάσεις, ὡς αἱ μόναι δυνάμεις νὰ ὑποπέσωσιν εἰς τὴν πιστοτέραν τῶν αἰσθήσεων, τὴν ὄρασιν, καὶ εἰς τὴν ἀμεσον κρίσιν παντὸς, αἱ δὲ μόνοις τοῖς παρεστῶσιν αἰσθηταὶ καὶ μὴ παραμόνιμοι προσφορικαὶ οὐδέποτε δύνανται νὰ παράσχωσι πίστιν ἀλάθητον καὶ ἀπρόσβλητον. Διὰ ταῦτα πᾶσα ἢ τῶν μαθητῶν πρόδοδος κρίθησται ἐκ τῶν ἔγγραφων ἔξετάσεων, ἵνα δὲ αὐτοὶ παρέχωσιν ἀπόλυτον κῦρος καὶ ἀποθαίνωσιν ὑπέρτεραι πάσης ὑπονοίας, ἀνάγκη νὰ εἴνε ἀπρόσβλητοι κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ γνήσιαι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου τὸ μὲν ἀπρόσβλητον περιεργούσορθασμένον διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀδιδάκτων ἀμέσως πρὸ τῶν ἔξετάσεων καὶ τῇ ἑγκρίσει τοῦ προισταμένου, τῶν δὲ δεδιδαγμένων διὰ κλήρου ἀπὸ τοῦ ὅλου διδαχθέντος τὸ δὲ

γνήσιον περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀφίνεται εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐπιτήρησιν ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος καὶ ἐνδεῖ ἡ ὄρθοτερον δύο συνεπιτηρητῶν. Διὰ ταῦτα ἀξιοῦμεν ἡ μὲν διδαχθεῖσα ὅλη νὰ περιέχηται πᾶσα ἐν τοῖς καθωρισμένοις κλήροις, ἡ δὲ ἐπιτήρησις νὰ ἐκτελῆται μετὰ πάσης αὐστηρότητος, ἀποβαλλομένου τῶν ἔξετάσεων παντὸς ἐπιχειροῦντος τὴν καταδολίευσιν αὐτῶν ἡ ἀπὸ ἄλλων δανειζομένου καὶ κλέπτοντος ἡ φέροντος μεθ' ἐκυροῦ λάθρα θονθήματα ἔντυπα ἡ γραπτά. Τὰ ἔξι ἀδιδάκτων διδόμενα καὶ αἱ ἐκθέσεις πρέπει νὰ εἰνε ἀληθῶς ἀγνωστα τοῖς μαθηταῖς, διὰ τοῦτο ἐν ἡ δὲ τοῦ ὄρθρου 45 ὥρισαμεν νὰ σημειῶνται ἐν τῷ ἐλέγχῳ τῶν διδαχθέντων μαθημάτων καὶ τὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος δοθέντα θέματα, ἐκθέσεις καὶ ἀναγνώσματα.

'Η τῶν γραπτῶν διόρθωσις μετ' ἐπιστασίας καὶ ἀκριβείας καὶ ἡ ἐπὶ τούτων γραφομένη θαθμολογία πρέπει νὰ περατῶται ἀπαραιτήτως πρὸ τῶν προφορικῶν ἔξετάσεων, δι' ὧν δύναται νὰ εἴσαριθμηθῇ καὶ πᾶσα παρατηρηθεῖσα τυχὸν ἐλλειψὶς δι' ἔξετάσεων προφορικῶν αὐστηροτέρων.

Τῶν ἐπὶ προσθίασμῷ προφορικῶν ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς ἔξετάσεων προύστις ἀσματεύονται τριμελῆ ἐπιτροπείαν, ἵνα ὁ ἔλεγχος ἀποδιάνῃ πληρότερος, τοῦτο δὲ κατορθοῦται μόνον διὰ τῆς μετὰ προσοχῆς πληρόσεως τοῦ καθήκοντος τούτου.

'Ως πρὸς τὴν θαθμολογίαν δύο ἀναγνωρίζομεν θαθμούς, τοὺς τῶν δύο ἔξετάσεων, χειμερινῶν καὶ θερινῶν, διότι εἰνε θεοῖς τὸ γνησιώτερον γνώρισμα τῆς τοῦ μαθητοῦ ικανότητος. Ή μηναία πρόσδος σημειοῦται θεοῖς ἐν τοῖς ἐλέγχοις καὶ τηρεῖται πρὸς ὁδηγίαν καὶ τοῦ διευθύνοντος, δυναμένου καὶ ὄφείλοντος νὰ λάθη μέτρα διορθώσεως τῶν ἀμελῶν, καὶ τῶν ἔξεταστῶν.

Τὴν ἀνεξέτασιν περιωρίσαμεν κατὰ πλεῖστον, διότι ἡ περίρρα ἀπέδειξεν ὅτι αἱ τοιαῦται ἀνεξέτασεις πρὸς οὐδὲν σχεδὸν συμβάλλονται, πλὴν δὲ τούτου ἐγένηνησα παράπονα κατὰ τῶν διδασκόντων ὡς σκοπίμως ὑποχρεούντων τοὺς ἔκαυτῶν μαθητὰς εἰς ἀνεξέτασιν ἐπὶ τινος μαθήματος, ἵνα ἐν ταῖς διακοπαῖς λαμβάνωσι διδακτρα πρὸς ιδιαιτέρων δῆθεν διδασκαλίαν, συμφέρει δὲ τὰ τοιαῦτα παράπονα νὰ ἀρθῶσιν ὅσον ἀνυπόστατα καὶ ἢν εἰνε. Τούτου ἔνεκα ἐπιβάλλεται ἡ μὲν ἀπόρριψις ἐν ἀποτυχίᾳ ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς, ἡ ἐν τοῖς λατινικοῖς καὶ ἐν ἄλλῳ, ἡ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς καὶ ἐν ἄλλῳ, ἡ δὲ ἀνεξέτασις ἐν ἀποτυχίᾳ ἐν δυσὶν ἡ τρισὶ δευτερεύουσι μα-

θήμασι (πλὴν τῶν λατινικῶν καὶ μαθηματικῶν, θεωρουμένων πρωτεύοντων), ἡ ἐν τοῖς λατινικοῖς μόνοις, ἡ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς μόνοις, ἀπαραιτήτως ὅμως ἀπαιτεῖται τὸ ὄλικὸν ἑτήσιον ἔξαγόμενον τῆς προόδου νὰ εἴνει θαθυδὸς προθιβάζων πλήρης (5). Ἐκ τούτων ἀλέπετε ὅτι ἀδόκιμος ὅλως θεωρεῖται ὁ μαθητὴς ὁ μὴ τυχών δόλικοῦ θαθυδοῦ (κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἔξετάσεις) ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς καλῶς πλήρους, διότι ὁ τοιοῦτος οὐδέποτε δύναται νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἑαυτοῦ παιδευσιν καὶ μόρφωσιν, ὅταν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μητρικῇ γλώσσῃ κατὰ σχέσιν τῆς τάξεως δείκνυται ἀδόκιμος. Ἐπίσης ἀδόκιμος ὅλως καὶ κατὰ πρόληψιν ἀποκλειστέος τῶν ἔξετάσεων κατὰ τὴν σαρῆ ἔννοιαν τοῦ ἀρθρου 15 θεωρεῖται ὁ μαθητὴς, διόταν μὴ τύχῃ θαθυδοῦ καλῶς ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν σχολικῶν ἔξαμνην, ἦτοι ἐν ταῖς χειμεριναῖς ἔξετάσεις, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἔξαμνην, καὶ ἐν τοῖς μηνιαίοις ἔλέγχοις, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον. Διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἀνεξετάσεως ἀποφεύγομεν προσέτι τὴν κατανάλωσιν μηνὸς ὅλου κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ σχολικοῦ ἔτους εἰς ἔξετάσεις. "Ἐνεκα πάντων τούτων παραγγέλλομεν νὰ ἐπιβάλλητε τὴν ἀνεξετάσιν ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκη, ἐν προφανεῖ ἀποτυχίᾳ καὶ ἐλπιζομένῃ διορθώσει ἐν τῷ μεταξὺ καὶ οὐχὶ ἔνεκα ἐλλείψεως πολλοστοῦ τινος κλάσματος ἢ ἀνευ ἐλπίδος βελτιώσεως καὶ προσαγωγῆς διὰ τῆς ἀνεξετάσεως ἐπὶ σκοπῷ ἀποφυγῆς παραπόνων κττ. Τὸν ἐνὶ δευτερεύοντι μαθήματι ἀποτυγχάνοντα δύνασθε νὰ προάγητε ἀνευ νέας ἔξετάσεως κατὰ λόγον τοῖς ἐν τοῖς ἀλλοις μαθήμασι προόδου, διόταν δηλαδὴ ὁ τοιοῦτος μαθητὴς φέρῃ ἐν τοῖς ἀλλοις μαθήμασι θαθυδοὺς καλοὺς καὶ οὐχὶ μόλις προθιβάζοντας τοῦτον.

Πρὸ πάντων δὲ ἐπὶ τῶν ἀπολυτηρίων τοῦ γυμνασίου ἔξετάσεων ὄφείλομεν νὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν πρόνοιαν, ὅστε οἱ ἀπὸ τῶν γυμνασίων ἀπολυόμενοι νὰ φέρωσι πλήρη τὰ στοιχεῖα τῆς παιδευτικῆς ἀρτιότητος, διόταν μάλιστα γιγνώσκωμεν ὅτι τὸ γυμναστικὸν ἀπολυτήριον οὐ μόνον ἐπιτρέπει τὴν ἀνεξέλεγκτον εἶσοδον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἀλλὰ κρητιμεύει καὶ ὡς τίτλος ὑπὸ τῆς πολιτείας καθορισθεὶς πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς δημοσίας λειτουργίας, ὡν μία καὶ ἡ τῶν ἐν ἑλληνικοῖς σχολείοις θοηθῶν, δι' ὧν παρ' ἀξίαν λαβόντων ἀπολυτήριον ἀποτυφλοῦνται ἀντὶ νὰ φωτίζωνται οἱ παῖδες. Πρὸς ἀκριβῆ δὲ ἔλεγχον τῆς ἀρτιότητος τῶν γνώσεων τῶν ὑποβαλλομένων εἰς ἀπολυτήριον δο-

κιμασίαν καθωρίσθησαν διτταὶ ἔξετάσεις, ἔγγραφοι καὶ προφορικαὶ, καὶ ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ διδαχθέντων μαθημάτων. Τοῦτο ἐπιζήτεῖται διὰ τῆς μεταφράσεως ἐξ ἀρχαίου καιμένου κλασικοῦ συγγραφέως, διὰ τῆς μετατροπῆς νεοελληνικοῦ καιμένου εἰς τὸ ἀρχαῖον. διὰ τῆς ἐκθέσεως, διὰ τῆς ἐρμηνείας ἀδιδάκτων καιμένων ἐκ τῆς λατινικῆς καὶ γαλλικῆς, διὰ τῆς λύτεως ζητημάτων ἀπὸ πάντων τῶν διδαχθέντων ἐν τῷ γυμνασίῳ μαθηματικῶν καὶ ιστορικῶν καὶ διὰ τῆς προφορικῆς ἔξετάσεως ἐπὶ μὴ διδαχθεισῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ φαψικῶν τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ομήρου. "Ινα δὲ ὁ ἔλεγχος οὗτος ἀποδῆπλος καὶ ἀκριβῆς ἀπαιτεῖται α') τὰ ἐξ ἀδιδάκτου ἐλληνικοῦ κείμενα καὶ τὰ ἐκ τοῦ νεοελληνικοῦ εἰς τὸ ἀρχαῖον νὰ ὄρθιωνται κατὰ δεκάδα ἑκαστον μετὰ τὴν ἐν τῷ δωματίῳ τῶν ἔξετάσεων τοποθέτησιν τῶν μαθητῶν καὶ νὰ κληρώνηται εὐθὺς τότε, μὴ ἐπιτρεπομένης οὐδὲνι πλέον τῆς εἰσόδου καὶ ἔξόδου μέχρι τῆς λύτεως τῶν ζητημάτων" δ') τὸ ζητηματικόν, ἐφ' οὐ τὴ ἔκθεσις, καὶ τὰ ἀδιδάκτα τῆς λατινικῆς καὶ γαλλικῆς νὰ ἐκλέγωνται ἐπίσης μετὰ τὴν ἐν τῷ δωματίῳ τοποθέτησιν τῶν μαθητῶν γ') νὰ ἐπιτηρῶσιν ἀδιαλείπτως τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὰς ἔγγραφους ἔξετάσεις τρεῖς τούλαχιστον καθηγηταὶ προλαμβάνοντες πᾶσαν μεταξὺ τῶν μαθητῶν συνεννόησιν δ') νὰ μένωσι μακρὸν τῶν μαθητῶν οἱ κατὰ τὰς ἔγγραφους ἔξετάσεις παριστάμενοι γονεῖς, κηδεμόνες καὶ ἕροεμοντες, ἀπαγορευομένης πάσης συνδιατάξεως ἢ προσεγγίσεως πρὸς τοὺς μαθητὰς δι' οἰονδήποτε λόγουν ε') νὰ ἀπαγορεύηται πᾶς διάλογος μεταξὺ τῶν μαθητῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἔξετάσεων πρὸς οἰονδήποτε σκοπὸν, ἀποπεμπομένου τοῦ παραβάτου δ') νὰ μὴ γίνηται χρῆσις οὐδὲνὸς θοηθήματος ἐντύπου ἢ γραπτοῦ, ἀποβαλλομένου πάραυτα τῶν ἔξετάσεων τοῦ παρακούοντος ζ') νὰ παρευρίσκωνται πάντες οἱ ἔξετασθησόμενοι ἐν τῇ αίθουσῃ τῶν ἔξετάσεων πρὸ τῆς ἐνάρξεως, μετὰ δὲ τὴν κλήρωσιν τῶν ζητημάτων νὰ μὴ ἐπιτρέπηται ἡ παράστασις οὐδὲνὸς, ὃ δὲ ὀψιαίτερον προσεργόμενος καὶ δικαιολογήσας τοῦτο νὰ ἀποκλείηται τῶν κατὰ Ιούνιον ἔξετάσεων, ἀκυρουμένων τῶν πρότερον γενομένων η') νὰ ύποδιάλλωνται συγχρόνως εἰς ἔγγραφους ἔξετάσεις καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ζητημάτων πάντες οἱ ἐν τινι γυμνασίῳ ὑσιτάμενοι τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν, ἀπαγορευομένων ἀπολύτως τῶν κεγχωρισμένων καὶ

ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων ἐγγράφων ἔξετάσεων^{θ'}) νὰ παρίσταται ἀδιαλείπτως κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐγγράφων ἔξετάσεων ὁ γυμνασιάρχης καὶ μεριμνᾷ περὶ τῆς ἐνδελεχοῦς καὶ ἀκριβοῦς ἐπιτηρήσεως^{ι'}) νὰ διορθώνται τὰ γραπτὰ μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἀκριβείας ὡς τάχιστα, ἵνα ἐπὶ τούτων ἀποφανθῇ ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν περὶ τοῦ παραδεκτοῦ εἰς προφορικάς, καθολικῆς ἀπορρίψεως ἢ παραπομπῆς εἰς τὰς ἔξετάσεις τοῦ Σεπτεμβρίου, ἢ ἀπόφασις δὲ τοῦ συλλόγου νὰ στηρίζηται οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἔξετάσαντος τεθειμένων ἐπὶ τῶν γραπτῶν θαθμῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἴδιαιτέρας ὑρ' ἐκάστου ἔξελέγχου, διότι φέροντες πάντες ἀμέριστον καὶ ἵσης εὐθύνην ἔχουσι καθηκον νὰ λαμβάνωσιν ἀσραλῆ έδασιν τῆς ἀποφάσεως[·] ἐκ τούτων δὲ γίνεται δῆλον ὅτι μετὰ τὴν κατάθεσιν ἐν τῷ γυμνασίῳ τῶν γραπτῶν, διωρθωμένων καὶ θεθμολογημένων ὑπὸ τοῦ οἰκείου καθηγητοῦ, συνέρχονται ἐπὶ τὸ αὐτὸν πάντες οἱ καθηγηταὶ καὶ ἀποφαίνονται περὶ τοῦ παραδεκτοῦ εἰς προφορικάς ἀπολυτηρίους ἔξετάσεις ἢ οὐχὶ κατὰ λόγον τῆς ἐπὶ τῶν γραπτῶν ἔξαγομένης ικανότητος κατὰ τὴν κρίσιν ἐκάστου καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ δοθέντος θαθμοῦ ὑπὸ τοῦ οἰκείου καθηγητοῦ^{· ια'}) νὰ μὴ ἐπιτρέπηται ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἢ ἔισαγωγὴ εἰς προφορικάς ἀπολυτηρίους ἔξετάσεις, ἵνα διὰ τούτων καλυφθῇ ἡ ἔξουδετεραθῆ ἢ ἀποτυχία, παντὶ ἀποτυχόντι προφανῶς ἐν ταῖς ἐγγράφοις ἔξετάσεσι καὶ δὴ ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων μαθημάτων, ὅποια τὰ ἐλληνικὰ κατὰ πρῶτον καὶ τὰ λατινικὰ καὶ μαθηματικὰ κατὰ δεύτερον λόγον[·] ἡμεῖς τὸ εὐθὺ τῆς ἀποφάσεως θέλομεν ἔξαγῃ ἐκ τῶν ἐγγράφων κυρίως ἔξετάσεων, αἵτινες πρέπει νὰ είνε τὸ κάτοπτρον τῆς ἀληθοῦς ἀξίας τοῦ ἔξετασθέντος, ἢ δὲ ἐπὶ τούτων θαθμολογία καὶ ἀπόφασις ἀπαραιτήτως δηλοῦ τὸ μέτρον τῆς δικαίας ἐκτιμήσεως ὑπὸ τῶν ἔξεταστῶν^{· ιβ')} νὰ μὴ καταχρέωνται οἱ ἔξετασται τὴν ἐπιείκειαν, διότι ἡ κατάγγεισις μετατρέπει ταῦτην εἰς ἀδίκημα, ἀλλὰ νὰ ἀναλογίζησθε ὅτι διὰ τῆς παρ' ἀξίαν ἀπολύσεως μαθητῶν ἀπὸ τῶν γυμνασίων καὶ τὸ ἀνώτερον παιδευτήριον ζημιοῦται καὶ πολλοὶ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας κλάδοι, εἰς οὓς εἰσάγονται δυνάμει τοῦ ἀπολυτηρίου.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐγγράφων ἀπολυτηρίων ἔξετάσεων, αἵτινες λαμβάνονται καὶ ως έδασις περὶ τῆς τύχης τῶν ἔξεταζομένων, αἱ δὲ προφορικαὶ διαπεράίνονται οὐχὶ πρὸς

πλήρωσιν ξηροῦ τύπου ἀλλὰ μετὰ πάσης αὐστηρότητος, πάντων τῶν καθηγητῶν παρισταμένων τριῶν δ' ἐν ἑκάστῳ μαθήματι θαυμολογούντων. Ή συμμετοχὴ πάντων τῶν καθηγητῶν ἐν τοῖς ἀπολυτηρίοις ἔξετάσεσιν, οὐ μόνον ἐγγυᾶται περὶ τῆς δικαιοτέρας κρίσεως ἀλλὰ καὶ ἔξουδετεροῦ πᾶσαν ἔξωθεν ἐπίδρασιν. Διὸ τοῦτο ὁρείλουσι πάντες νὰ μετέχωσι παρευρισκόμενοι, ἔξετάζοντες καὶ θαυμολογοῦντες κατὰ τὰ κεκανονισμένα. Τὰ κατὰ τὴν θαυμολογίαν δὲ καὶ τὴν ἔξαγωγὴν τοῦ ἑτησίου θαυμοῦ τῶν ἀπολυτούμενων εὑρίσκετε σαφῶς ἐκτεθειμένα ἐν § γ' τοῦ ἀρθρου 17 οὐδὲν δὲ κακὸν προσγίνεται διὰ τοῦ μὴ ἀμέσου συνυπολογισμοῦ τῶν ἐν τοῖς μηνιαίοις ἐλέγχοις θαυμῶν, οὐδὲ δύναται νὰ προκαλέσῃ τοῦτο ἀδιάφορίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, διότι ή διάταξις τοῦ ἀρθρου 15, ἐπιβαλλομένη καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς ἀνωτέρας τάξεως, μετὰ μόνης τῆς διαφορῆς ὅτι ή θαυμολογία ἔξαγεται ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἔξαμηνοις ἐκ τῶν μηνιαίων ἐλέγχων, καὶ τὸ τελευταῖνον μέρος τῆς μηνημονεούμενης ἀνωτέρω παραγγάραφου ἀποκλείει πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀμελείας ἀπὸ τῶν μαθητῶν, τούνχαντιον δὲ ὁ περιορισμὸς τῆς ἀποφάσεως ἐν τοῖς θαυμοῖς τῶν ἔξετάσεων εἶναι ἐχέγγυον ἀσφαλέστερον καὶ ὑπὲρ τῶν ἔξεταστῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἔξεταζομένων, διότι οὐδέπεροι δύνανται ίνα στηριγμῆσιν ἐπὶ ἀφρανῶν καὶ δυναμένων νὰ γενήσωσιν ὑπονοίας. Προστίθεμεν ἐν τέλει ὅτι ἡ μερικὴ ἀνεξέτασις μαθητῶν τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν ὑφισταμένων δὲν ἐπιτρέπεται, ὥστε ὁ μὴ κριθεὶς ἔξιος ἀπολύτεως ή ἀπορρίπτεται, ὑποχρεούμενος νὰ διακούσῃ ἐπὶ ἔτος ὅλον τὰ μαθήματα τῆς τάξεως, ἢ ἔξεταζόμενος μὲν τὸν Ἰουνιον παραπέμπεται εἰς νέαν καθολικὴν ἔγγραφον καὶ προφορικὴν ἔξέτασιν κατά Σεπτέμβριον, ἔξεταζόμενος δὲ τὸν Σεπτέμβριον καὶ μὴ κρινόμενος ἔξιος ἀπολύτεως ἀπορρίπτεται ὅλως ὑποχρεούμενος νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν τάξιν ὡς μαθητὴς τακτικὸς ἐπὶ ἔτος ὅλον.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀναγραφούμενων καὶ καθωρισμένων χρονικῶν περιόδων πρὸς ἔξέτασιν οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπιτρέπονται τοιαῦται ἐπὶ προφάσει σιδηρήποτε καὶ δὴ πρὸς ἀπόκτησιν προσόντων διὰ τοῦ ἀπολυτηρίου.

Διὰ μακρῶν ἔξειθήκαμεν τὰ περὶ τῶν ἀπολυτηρίων ἔξετάσεων ἔνεκα τῆς μεγίστης σπουδαιότητος τούτων, ἐπαναλαμβάνομεν δὲ ὅτι θέλομεν παρακολουθήσῃ μετ' αὐστηρότητος τὴν ἔκτελεσιν τῶν διατασσομένων ζητοῦντες εὐθύνας

ἀπὸ τῶν δυσυποτάκτων ἡ ὑπενδιδόντων ἐναντίον τῆς ύψηλῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ συνιστῶμεν τὴν Γ' τοῦ ἔφθου 16 τοῖς γυμνασιάρχαις ἡ διευθυνταῖς, οἵς πρὸ πάντων ἀπόκειται ἡ ἔξακρέωσις τῆς ἀληθείας, ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ ἀκριβής τῶν ἡμετέρων παραγγελμάτων ἐκτέλεσις.

'Ἐν κεφαλαίῳ δὲ Γ' ἀπὸ ἔφθου 21—35 περιελήφθησαν διατάξεις σχετικαὶ πρὸς τὰ ἴδιωτικὰ παιδευτήρια, τὴν κατ' οἶκον διδασκαλίαν καὶ τὰς ἑξετάσεις τῶν ἐκ τῆς τοιαύτης διδασκαλίας προεργομένων μαθητῶν.

"Οτι καὶ ἡ ἐν ἴδιωτικοῖς παιδευτηρίοις, ἐποπτευομένοις ὑπὸ τῆς πολιτείας, καὶ ἡ κατ' οἶκον παρεχομένη ὑπὸ ἀνεγνωρισμένων διδασκαλῶν διδασκαλία ἀναπληροῦ καὶ συμπληροῦ ἐν πολλοῖς τὴν ἐν δημοσίοις παιδευτηρίοις παρεχομένην οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ, ὅτι δῆμος πᾶσα τοιαύτη διδασκαλία πρέπει νὰ εἴνει κατά τε ποιὸν καὶ ποσὸν ὅμοια πρὸς τὴν ἐν δημοσίοις, καὶ οἱ νόμοι καὶ ὁ ὄρθος λόγος τὸ ἐπιβάλλουσι διὰ τοῦτο καὶ διὰ τοῦ ἔφθου 21 ὥρισθη ὅτι πᾶσαι αἱ διατάξεις περὶ δημοσίων παιδευτηρίων ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοταγῶν ἴδιωτικῶν. 'Ἐν ταύτῃ τῇ διατάξει περιέχεται ἀναντίρρητως καὶ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἐπὶ τῆς ὅποιας ἰσχύουσιν αἱ αὐταὶ καὶ ἐν τοῖς δημοσίοις παιδευτηρίοις διατάξεις.

Κατὰ τὰ κείμενα ἡ διδασκαλία παρέχεται ἐν δημοσίοις παιδευτηρίοις, ἐν ἴδιωτικοῖς καὶ κατ' οἶκον. Δημόσια παιδευτήρια εἴνε τὰ ὑπὸ τοῦ Κράτους συντηρούμενα καὶ ἴδρυμένα ἡ δυνάμει τοῦ ὄργανικοῦ διατάγματος τοῦ 1836 ἡ δυνάμει νόμων εἰδικῶν ἡ Β. διαταγμάτων ἵστοιμα πρὸς ταῦτα λογίζονται καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι συντηρούμενα ἐκ κληροδοτημάτων, ὑπὸ τῶν δήμων, μονῶν ἡ καὶ ἴδιωτῶν διωργανωμένα δὲ κατὰ τὰ δημόσια δυνάμει νόμων ἡ Β. διαταγμάτων, τὸ προσωπικὸν δῆμος τούτων διορίζεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου. Πρὸς τὰ δημόσια ταῦτα παιδευτήρια ὁμοταγὴ ὥρισθησαν διὰ Β. διαταγμάτων ἡ ἐγκυρολίων καὶ τινὰ ἐν τῷ ἔξωτερικῷ ὑπάρχοντα γυμνάσια συντηρούμενα μὲν ὑπὸ τῶν ἐκασταγοῦ κοινοτήτων λειτουργοῦντα δὲ κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν δημοσίων γυμνασίων. Τὰ ἀπὸ τῶν δημοσίων ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι παιδευτηρίων καὶ τῶν ἀνεγνωρισμένων ἐν τῷ ἔξωτερικῷ ὁμοταγῶν ἐνδεικτικά, ἀποδεικτικὰ καὶ ἀπολυτήρια ἔχουσιν ἵσον κύρος καὶ ἐπομένως

οἱ φέροντες ταῦτα ἐγγράφονται κατὰ τὰς ἐνδείξεις τῶν τοιούτων πιστοποιητικῶν. Τῶν μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῷ ἑξωτερικῷ ἀνεγνωρισμένων γυμνασίων ὁμοταγῶν πρὸς τὰ ἐν τῇ ἑλευθέρᾳ Ἐλλάδι δημόσια ὑποσυνάπτομεν πίνακα, ἵνα εὐχερῶς ἐν τούτῳ ἀνευρίσκητε πάντα τὰ ἀνεγνωρισμένα καὶ ἀσφαλῶς δέχησθε ἀνασταύστως τοὺς ἐν τούτων προερχομένους μαθητὰς (α). Οἱ ἀπὸ τῶν γυμνασίων τούτων φέροντες ἐνδεικτικὰ ἐγγράφονται κατὰ τὴν ἐνδεικνυομένην τάξιν ἀνευ νέων ἔξετάσεων, οἱ φέροντες ἀποδεικτικὰ ὑποβάλλονται εἰς ἑξετάσεις προθεστηρίους ἐν δημοσίῳ παιδευτηρίῳ καὶ κατὰ τὴν δειχθεῖσαν ικανότητα λαμβάνουσιν ἐνδεικτικὸν, δυνάμει τοῦ ὅποιου ἐγγράφονται ἐν δημοσίῳ, ἴδιωτικῷ ἢ καὶ διδάσκονται κατ' οἶκον. Ἀπολυτήρια ἀπὸ τῶν τοιούτων γυμνασίων ἔχουσι κῦρος μόνον ὡς πρὸς τοὺς ἐν τούτοις μαθητεύσαντας καὶ ὑποστάντας τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ἢ κατ' οἶκον περατώσαντας τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα, διότι κατὰ τὴν ρητὴν καὶ σαφῆ διάταξιν τοῦ ἄρθρου 31 εἰ ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ἢ κατ' οἶκον περατώσαντες τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα ὑφίστανται τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν μόνον ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ ἐν Ἀθήναις. Ταῦτα ἀνάγκη νὰ τηρῶνται ἀπαραβάτως, ἵνα μὴ οἱ ἀδυνατοῦντες ἐν τῇ ἑλευθέρᾳ Ἐλλάδι νὰ τύχωσιν ἀπολυτηρίου προσφεύγωσιν ἐκεῖ καὶ δι' ἄλλων προσώπων λαμβάνωσι τοιοῦτον.

Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ δημόσια λεγόμενα γυμνάσια καὶ τὰ ἰσότιμα τούτοις ἀνεγνωρισμένα καὶ ἐν τῷ ἑξωτερικῷ ὑπάρχοντα. Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχει καὶ ἄλλη τάξις παιδευτηρίων τῆς μέστης ἐκπαιδεύσεως, δηλαδὴ ἐλληνικὰ σχολεῖα καὶ γυμνάσια, ἴδρυμένα ἐν τε τῷ ἑσωτερικῷ καὶ ἑξωτερικῷ καὶ συντηρούμενα ὑπὸ ἴδιωτῶν ἢ κοινοτήτων, λει-

(α) 1) Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλη τοῦ γένους σχολὴ, 2) ἡ ἐν Χάλκη Θεολογικὴ σχολὴ, 3) ἡ ἐν Χάλκῃ ἐμπορικὴ σχολὴ, ἐὰν οἱ ἐν αὐτῇ διδαχθέντες φέρωσιν ἀποδείξεις ὅτι ἐδιδάχθησαν ἴδιαιτέρως τὰ λατινικὰ, ὅτε ὑποβάλλονται εἰς ἔξετάσεις ἐπὶ τούτων μόνον, 4) ἡ ἐν Σμύρνῃ Εὐρυγγελικὴ σχολὴ, 5) ἡ ἐν Ιεροσολύμαις Θεολογικὴ σχολὴ, 6) τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ γυμνάσιον, 7) τὸ ἐν Βιτωλίαις, 8) τὸ ἐν Ἰωαννίναις, 9) τὸ ἐν Μιτυλήνῃ, 10) τὸ ἐν Σάμῳ, 11) τὸ ἐν Χίῳ, 12) τὸ ἐν Κυδωνίαις, 13) τὸ ἐν Σέρραις, 14) τὸ ἐν Ἡράκλειῳ, τῆς Κρήτης, 15) τὸ ἐν Νεαπόλει: Μιραμπέλῳ Κρήτης, 16) τὸ ἐν Φιλιππουπόλει, 17) τὸ ἐν Αδριανουπόλει, 18) τὸ ἐν Χανίοις 19) τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

τουργοῦντα δὲ κατὰ τὰ κείμενα ἀδείχ τῆς Κυθερνήσεως καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ταύτης διατελοῦντα. Τὸ προσωπικὸν ἐν τούτοις προσταχθάνεται ὑπὸ τῶν διευθυντῶν ἢ τῶν κοινοτήτων. Τὰ πιστοποιητικὰ τῶν τοιούτων παιδευτηρίων λαμβάνονται ὑπ' ὄψι μόνον ἐάν εἴνε τεθεωρημένα ὑπὸ τῶν οἰκείων γυμνασιαρχῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ὑπὸ τῶν κατονομαζόμενων ὄρχων ἐν τῷ ἔξωτερικῷ, ἀλλως θεωροῦνται ὅλως ἀκυρά καὶ ἡ διὰ τούτων δηλουμένη μαθητεία καὶ ἀκρόσις ἀνύπαρκτος. Τὰ ὑπὸ τῶν τοιούτων παιδευτηρίων χρηγούμενα πιστοποιητικὰ μόνον πρὸς ἔξετασιν παρήχουσι δικαίωμα σύχι δὲ καὶ πρὸς κατάταξιν ἀδασανίστως, ἐπομένως οἱ φέροντες τοιαῦτα νομίμως τεθεωρημένα ὑποβάλλονται εἰς ἔξετάσεις ἐν δημοσίῳ παιδευτηρίῳ πρὸς κατάταξιν τὸν Σεπτέμβριον καὶ μετὰ τῶν μαθητῶν τῶν δημοσίων παιδευτηρίων, καὶ κατὰ λόγον τῆς δειγματικῆς ικανότητος ἐγγράφονται ἐν τοῖς μαθηταῖς τάξεως τίνος κατὰ τὴν γνώμην τοῦ συλλόγου καὶ τὸ μετὰ ταύτην ἀπαραιτήτως ἐκδιδόμενον ἐνδεικτικὸν. Ἀλλὰ πάντες οὗτοι, ἵνα γένωνται δεκτοὶ εἰς κατατακτήριον ἔξετασιν, ὀφείλουσι κατὰ τὴν ἥπητὸν διάταξιν τοῦ ἥρθρου 29 νὰ προσαγάγωσιν οὐ μόνον τοῦ τελευταίου ἔτους ἐνδεικτικὸν τεθεωρημένον ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνδεικτικὰ τῶν προηγουμένων ἐτῶν μέχρι τοῦ ἀπὸ δημοσίου παιδευτηρίου, τὸ ὅποῖον θεωρεῖται ἀναμφισθήτητον, διὰ τούτου δὲ γίνεται δῆλον ὅτι ἵνα τις ὑποστῆ κατατακτήριον δοκιμασίαν ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ ἀπαιτεῖται καθ' ἔκαστον ἔτος νὰ ὑπεβάλλετο εἰς προβίβαστηρίους ἔξετάσεις ἐν φέδιδάγκη παιδευτηρίῳ καὶ νὰ προήγετο καὶ οὐχὶ δυνάμει ἀποδεικτικοῦ ἀκροάσεως ἀπλῶς, οὕτω δὲ οὕτε τὰ δημόσια δύνανται νὰ δέχωνται εἰς ἔξετάσεις κατατακτηρίους τοὺς φέροντας μόνον ἀποδεικτικὰ ἰδιωτικῶν παιδευτηρίων, οὕτε τὰ ἰδιωτικὰ τοὺς φέροντας ἀποδεικτικὰ ἀπὸ δημοσίων.

Κατὰ τὰ κείμενα δύο ἀναγγωρίζονται κύκλοι μέσης ἐκπαιδεύσεως, ὁ τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου καὶ ὁ τοῦ γυμνασίου διὰ τοῦτο ἡξιώσαμεν διὰ τοῦ ἥρθρου 28 ἵνα οἱ μέλλοντες νὰ διδαχθῶσιν ἐν ἰδιωτικῷ παιδευτηρίῳ ἢ κατ' οἰκον μαθήματα γυμνασιακῶν τάξεων, ἀδιαφόρως ἐν φέρωσιν ἀπολυτήριον δημοσίου Ἑλληνικοῦ σχολείου ἢ ἰδιωτικοῦ ἢ κατ' οἰκον ἐδιδάχθησαν τὰ μαθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου, ἵνα πάντες οἱ τοιοῦτοι ὑποστῶσι πρότερον τὴν εἰσιτήριον

δοκιμασίαν ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ καὶ γένωνται δεκτοί, ἀλλως δὲν δύνανται οὔτε ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ οὔτε κατ' οἶκον νὰ διδαχθῶσι γυμνασιακῶν τάξεων μαθήματα. Πρόσμοιος λόγος προύκάλεσε καὶ τὴν ἐν ἔρθρῳ 29 διάταξιν (§ 6'), καθ' ἥν οἱ ἐκ μὴ ἀνεγνωρισμένων παιδευτηρίων τῆς ἀλλοδαπῆς προσερχόμενοι ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποστῶσι τὴν κατατακτήριον δοκιμασίαν μόνον ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ καὶ μετὰ τοῦτο νὰ συνεχίσωσι τὴν μαθητείαν ἐν φέντεν έσοδονται παιδευτηρίῳ, ἄνευ δὲ τούτου κατατασσόμενοι. ἐν ἴδιωτικῷ θεωροῦνται παρέγγραπτοι καὶ διαγράφονται.

'Εκτὸς τῆς ἐν δημοσίοις, ἐν ἀνεγνωρισμένοις καὶ ἐν ἴδιωτικοῖς παρεχομένης διδασκαλίας ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, οὐχὶ ὅμως ἀπόλυτος καὶ ἀπεριόριστος ἀλλ' ὑπὸ κανόνας σχετικούς πρὸς τοὺς διέποντας τὰ δημόσια καὶ ἴδιωτικὰ παιδευτήρια. Τὰ κατὰ τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἐκανονίσθησαν ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον ἀλλὰ καὶ δικαιότερον ἐν ἔρθροις 28—35. Η αὐστηρότης ἐπειδὴν ὑπὸ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, διότι εὑρέθημεν εἰς τὴν λυπηρὰν θέσιν νὰ ἰδωμεν παντοιοτέροποις παραβιαζούμενην τὴν κατ' οἶκον διδασκαλίαν ἢ διὰ ψευδοῦς καὶ ἀπατηλῆς διδασκαλίας ὑπὸ ἀνθρώπων ἐντελῶς ἀδαῶν τοῦ ὑψηλοῦ τούτου καθήκοντος ἢ καὶ πιστούμενης διδασκαλίας ἀνυπάρκτου. "Ἐνεκα καὶ τούτου τοῦ λόγου ἐπειδὴν διὰ τοῦ ἔρθρου 28 ἡ εἰσιτήριος δοκιμασία ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ παντὸς ὁπωσδήποτε περατώσαντος τὰ μαθήματα τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου, ἵνα ἐπιτραπῇ ἡ ἀκρόασις μαθημάτων γυμνασιακῶν τάξεων. Πρὸς ἀποφυγὴν συμβάντων ἀτόπων καθωρίσθησαν ἐν ἔρθρῳ 30 τὰ προσόντα τῶν διδασκόντων κατ' οἶκον καὶ τῶν διδάσκομένων, καὶ ὡς πρὸς μὲν τοὺς διδαχθησομένους ἀνάγκη νὰ φέρωσιν ἐνδεικτικὰ νόμιμα τῆς περατώσεως τῶν μαθημάτων τῶν κατωτέρων τάξεων, ἀλλως διδασκαλία μαθημάτων τάξεως τινος, εἰς ἥν δὲν δύναται νὰ εἰσαγθῇ κατὰ τὰ κείμενα ὁ παιδευόμενος, εἴναι δὲν ἀνίσχυρος καὶ οὐδὲν παρέχει δικαίωμα· ὡς πρὸς τοὺς διδάξοντας ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσι δικαίωμα ἐκ τῶν νόμων πηγάδων, νὰ διορισθῶσιν εἰς Ὁέσιν καθηγητοῦ ἢ διδάσκαλου ἐν δημοσίῳ παιδευτηρίῳ τοῦ μαθήματος, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνουσι νὰ διδάξωσι κατ' οἶκον, ἐπομένως γυμνασιακὰ μὲν μαθήματα δύνανται νὰ διδάξωσι κατ' οἶκον μόνον οἱ διατελέσαντες, διατελοῦντες καὶ ἔχοντες τὰ

προσόντα νὰ διορισθῶσι καθηγηταὶ ἐν γυμνασίῳ, καθ' ὃν
χρόνον διδάσκουσι κατ' οἶκον, ὡς δρίζεται ἐν τῷ νόμῳ
ΑΣΞΔ' τῆς εἰκοστῆς ἔκτης Ιουλίου 1885, μαθήματα
δὲ τάξεων ἑλληνικῶν σχολείων δύνανται νὰ διδάξωσιν
αὐτοὶ οὗτοι καὶ οἱ διατελέσαντες, διατελοῦντες ἢ δυνάμενοι
νὰ διορισθῶσι σχολάρχαι κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον, καὶ μα-
θήματα κατωτέρων τάξεων τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου μόνον
οἱ πτυχιοῦχοι ἑλληνοδιδάσκαλοι οὐχὶ δὲ καὶ οἱ βοηθοὶ
λεγόμενοι, οἱ ὄποιοι, ὡς καὶ τὸ σχολαστικόν δηλοῦ,
πληροῦσιν ἀνάγκην καὶ δὴ ἐν μαθήμασι δευτερεύουσι καὶ ἡττον σπου-
δαῖοις. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ φευδᾶν πιστοποιήσεων κατ'
οἶκον διδασκαλίας, ὄποιαι παρεσχέθησαν καὶ μετὰ τὴν
ἐπιβληθεῖσαν ἔνορκον θεοβαίωσιν, διετάχθησαν τὰ ἐν ἀρθρῷ
30. Κατὰ ταῦτα ὅρεῖται ὁ διδαχθησόμενος κατ' οἶκον νὰ
ὑποβάλῃ τῷ δριζούμενῳ γυμνασιάρχῃ δῆλωσιν τούτου καὶ
συγχρόνως ἐπίσημον ἀπόδειξιν ὅτι δικαιοῦται νὰ διδαχθῇ
τὰ μαθήματα ὡρισμένης τάξεως καὶ ὅτι ὁ διδάξων ἢ διδά-
ζοντες ἔχουσι τὰ νόμιμα προσόντα πρὸς διδασκαλίαν, ὁ
γυμνασιάρχης δὲ ἔξελέγγων ἀμφότερα ταῦτα ἐπιτρέπει ἐγ-
γράφως τὴν κατ' οἶκον διδασκαλίαν ἢ ἀρνεῖται, ἢν μὴ προσ-
αγθῶσι τὰ ἀνωτέρω προαπαιτούμενα δικαιολογητικά. Ἡ
κατ' οἶκον διδασκαλία θεοβαίως πρέπει νὰ εἴνει ἵση πρὸς
τὴν ἐν δημοσίοις καὶ ἰδιωτικοῖς κατά τε χρόνον, ποιὸν καὶ
ποσὸν τῶν μαθημάτων, ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι αἱ δηλώσεις
τῆς διδασκαλίας κατ' οἶκον καὶ ἡ ἔναρξις ταύτης πρέπει
νὰ γίνηται κατὰ Σεπτέμβριον ἢ καὶ μέχρι τέλους τὸ πολὺ^ν
τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς, ὥστε νὰ μεσολαβῇ μέχρι τοῦ ἐπιόν-
τος Σεπτεμβρίου, ὅτε ἐπιτρέπεται καταταχτήριος ἔξέτασις,
χρονικὸν διάστημα δεκάμηνον, ὅσον δηλαδὴ τὸ σχολικὸν
ἔτος· ἡ ἔξαρσις αὐτὴ κατὰ χρόνον ἐπιτρέπεται φυσικὰ
μόνον διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις οὐχὶ δὲ διὰ τὴν ἀνωτέραν,
διότι τὴν ἀπολυτήριον δοκιμασίαν μόνον κατὰ Ιούνιον
ὑρίσκεται οἱ κατ' οἶκον διδαχθέντες καὶ τούτου ἔνεκα
ἀπαιτεῖται καὶ ἡ δηλώσις καὶ ἡ ἀργὴ τῆς κατ' οἶκον διδα-
σκαλίας νὰ γίνηται ἐντὸς τοῦ Σεπτεμβρίου. Δύναται θε-
οβαίως καὶ έραδύτερον νὰ γένη δηλώσις καὶ ἀργὴ κατ'
οἶκον διδασκαλίας, ἀλλ' ἡ τοιαύτη οὐδὲν πρὸς ἔξέτασιν
παρέγει δικαιώματα, ἢν μὴ παρέλθῃ τὸ δεκάμηνον πλῆρες
χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἀργῆς τῆς κατ' οἶκον διδα-
σκαλίας μέγει τοῦ πέρατος τῶν ἔξετάσεων. Τὰς δηλώσεις

πάσας καὶ τὰ προσαγόμενα δικαιολογητικὰ καταχωρίζει ὁ ἀρμόδιος γυμνασιάρχης ἐν ίδιῳ βιβλίῳ, οὗτινος ἀπόσπασμα ὑποθέλλει τῷ ὑπουργείῳ μετὰ τὴν ληξίν τοῦ ἔτους, ἀνακοινοῖ ὅμως πᾶσαν δήλωσιν καὶ ἐν ἐπέτρεψε τὴν κατ' οἶκον διδασκαλίαν καὶ ὅτε αὐτῇ ὑπεβλήθη τούτῳ.

Αἱ ἔνορκοι πιστοποιήσεις γίνονται ίδιᾳ δὶ’ ἔκαστον μάθημα, δὶ’ ἔκαστον ἔτος καὶ δὶ’ ἐκάστην τάξιν, ἄλλως οὐδὲν ἔχουσι κῆρος.

Πρὸς ἀποφυγὴν πλαστοπροσωπιῶν, δυναμένων νὰ ἐπιτευχθῶσιν ἐν τόποις ἀπωτέροις, ὥρισαμεν ἐν ἡρῷῳ 31 ὑπογρεωτικὴν τὴν ἐν Ἀθήναις ἀπολυτήριον δοκιμασίαν, ὅπου καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν κατ' οἶκον διδασκομένων εὑρίσκονται συνήθως. Οὐδένα δὲ λόγον ὄφθον καὶ συμφέροντα θλέπομεν τῆς ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν εἰς μεμακρυσμένα γυμνάσια μεταβάσεως νέων ἐν Ἀθήναις ίδιωτικῶς περατωσάντων τὰ μαθήματα τοῦ γυμνασίου, τοῦτο εἴνε ἀτοπὸν καὶ προσβλητικὸν κατά τε τῶν ἐξεταστῶν καὶ ἐξεταζομένων καὶ διὰ ταῦτα ἀνάγκη νὰ ἐκλείψῃ.

Κατὰ τὴν ἡγέτη τοῦ ἡρῷου 29 οἱ κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε ισχύοντα περιτάσσοντες τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα δικαιοῦνται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἀπολυτήριον δοκιμασίαν μόνον κατὰ τὸν προσεχῆ Τούνιον, πάντες ἄρα οἱ τοιοῦτοι ὄρειλουσι μέχρι τῆς 10 Τούνιου νὰ ὑποθέλωσι τὰ δικαιολογητικὰ πάντα τῷ ὑπουργείῳ ἢτοι οὐχὶ μόνον τὰ τῆς σπουδῆς τοῦ τελευταίου ἔτους, ἀλλὰ καὶ τῶν προτέρων μέχρις ἐνδεικτικοῦ ἀπὸ δημοσίου παιδευτηρίου, ἵνα παραπεμφθῶσιν εἰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς Τούνιου, έραδύτερον ὅμως ὑποθέλλοντες ἢ ἐλλιπῆ προσάγοντες πιστοποιητικὰ ἀποκλείονται τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων κατά τε Τούνιον καὶ Σεπτέμβριον.

Σχετικὰ πρὸς τὴν ἐν ίδιωτικοῖς ἢ κατ' οἶκον παρεχομένην διδασκαλίαν ὑπὸ καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, διωρισμένων ἐν δημοσίοις ἢ ὡς δημοσίοις παιδευτηρίοις κρίνομεν ἐπάναγκες νὰ περιλάβωμεν ἐν τούτῳ, διότι πικρὸς τοῦ παρελθόντος πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι ἔνιοι τῶν τοιούτων λειτουργῶν παρεβίασαν ἀπροκαλύπτως τὰς περὶ τούτων διατάξεις. Ἡ πολιτεία χαρίζομένη τοῖς διδασκάλοις ἐπέτρεψε καὶ ίδιωτικὴν ἐργασίαν ὅποιαν δὲν ἐπιτρέπει δημοσίοις λειτουργοῖς ἄλλοις, τὴν γάριν ὅμως ταύτην ὄρειλουσιν οἱ διδάσκαλοι νὰ ἀποδίδωσι τῇ πολιτείᾳ διὰ πιστῆς

καὶ ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τῶν διατεταγμένων. Τὰ τῆς ἴδιω-
τικῆς ἡ κατ' οἶκον παρεχουμένης διδασκαλίας ὑπὸ δημο-
σίων λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐκανονίζθησαν διὰ τῶν
B. Διαταγμάτων ἀπὸ 18 Αὐγούστου 1856 καὶ 16 Ὁκτω-
βρίου 1870 καὶ τελευταῖον διὰ τοῦ νόμου ΑΡΙΣΤΗΣ τῆς 31
Μαρτίου 1883, ἡμηνεύθησαν δέ πως διὰ πολλῶν ἐγκυ-
κλίων καὶ διὰ τῆς ὑπὸ ἀριθ. 559 τῆς 6 Νοεμβρίου 1863
καὶ τῆς ὑπὸ ἀριθ. 12733 τῆς 18 Ὁκτωβρίου 1883. Κατὰ
ταῦτα α') ἐπιτρέπεται ίδιωτικὴ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία
δύο καθ' ἑκάστην ὥρας ἡ διδάσκαλα καθ' ἔξδομάδα, β') ἀπαι-
τεῖται πρὸ τῆς ἐν δημοσίῳ παιδευτηρίῳ ἐργασίας νὰ ὑπάρ-
χῃ διάλειμμα ὥρας, γ') ἀπαγορεύεται ἡ ίδιωτικέρα διδα-
σκαλία τῶν μαθητῶν ὑπὸ τῶν διδασκάλων αὐτῶν, δ') ἀνάγ-
κη νὰ ὑποβάλληται τῷ ὑπουργείῳ δήλωσις τῆς ίδιωτικῆς
ἐργασίας ἑκάστου ὑπὸ τῶν διευθυντῶν. Ἐν τούτοις καὶ
μετὰ τὰς ρητὰς καὶ κατηγορικὰς ταύτας διατάξεις συμ-
βαίνει 1) ἔνιοι τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων νὰ διδά-
σκωσι πλείους τῶν δύο καθ' ἑκάστην ὥραν ἡ δι' ἐπιμισθίου
ἐν δημοσίοις παιδευτηρίοις ἡ δι' ἀποζημιώσεως ἐν ίδιωτικοῖς
ἡ κατ' οἶκον σοφιστευόμενοι ὅτι ἡ ἐπὶ ἐπιμισθίῳ ἐργασία
ἐν δημοσίοις παιδευτηρίοις ἡ σχολατική δὲν εἴνε ίδιωτικὴ
ἡ ὅτι ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία δὲν εἴνε ἡ καθοριζομένη
διὰ τῶν μνημεισῶν διατάξεων 2) ἄλλοι ἀτόπως λογιζό-
μενοι πάρεργον τὸ κύριον ἐργον παραβιάζουσι τὸ πρόγραμ-
μα τοῦ δημοσίου παιδευτηρίου, ἐν ᾧ ὑπηρετοῦσι, πρὸς θλά-
βην τῶν σπουδάζοντων καὶ πρὸς ίδιοτέλειαν, οὕτω δὲ οὕτε
τὸ ἀπαιτούμενον διάλειμμα τηροῦσιν, οὔτε ὀλόκληρον τὴν
ἐν τῷ δημοσίῳ καθωρισμένην ὥραν ἐργάζονται, κεκυρκότες
ἄλλως προσερχόμενοι 3) ἀπειλεῖται νὰ καταστῇ κανὼν ἡ
τῶν ίδιων μαθητῶν ἐπὶ διδάκτροις διδασκαλία διὰ παν-
τοίων τρόπων ἐπιβαλλομένη μάλιστα καὶ 4) ἀπορεύονται
πάντες σχεδὸν τὴν δήλωσιν τῆς ίδιωτικῆς ἐργασίας, ἵνα
λειτηθότως παραβιάζωσι τὰ διατεταγμένα. Τὰ ἔκτροπα
ὅμως ταῦτα κακοτεχνήσατα ἐνίων λειτουργῶν προσάπτουσι
μῶμον τῇ ὅλῃ ἐκπαιδεύσει καὶ δίδουσιν ἀσφορμὴν ὑπονοιῶν
ὅτι οὐδὲν ὄφθὸν δύναται νὰ τελεσθῇ ἀνευ ίδιωτικέρας ἀμοι-
βῆς τῶν δημοσίων λειτουργῶν. Τούτων ἔνεκα καὶ πρὸς
ἔρσιν παντὸς σκανδάλου παραγγέλλομεν ἀ) ἡ ἐν δημοσίοις
παιδευτηρίοις, στρατιωτικῆς, ναυτικαῖς ἡ ἄλλαις σχολατική
τοῦ αὐτοῦ ἡ ἄλλου ὑπουργείου διδασκαλία ἐπὶ ἐπιμισθίῳ,

ἢ ἐν ἴδιωτικοῖς ἐπὶ ἀποζημιώσει ἢ κατ' οἶκον ἐπὶ διδάκτροις νὰ μὴ είνε ἐν συνόλῳ ἀνωτέρᾳ τῶν δύο καθ' ἑκάστην ὥρᾳν ἢ τῶν διώδεκα καθ' ἔβδομάδα· δ') ἡ ἴδιωτικὴ ἐργασία νὰ ρυθμίζηται κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ οὐχὶ τοῦτο κατὰ τὰς ἀξιώσεις ἐκείνης, ἐπομένως ἀνάγκη πρὸ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας νὰ ὑπάρχῃ διάλειμμα μᾶς ὥρας· γ') νὰ μὴ ἀναλαμβάνῃ οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ διδασκαλίαν ἴδιαιτέρως μαθητῶν οὐ μόνον τῆς αὐτῆς τάξεως, ἐν ἣ διδάσκει, ἀλλὰ καὶ τοῦ παιδευτηρίου ὅλου, εἴτε ἐπὶ διδάκτροις εἴτε καὶ δωρεὰν εἴτε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ σχολικοῦ ἔτους εἴτε καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῶν διακοπῶν· δ') νὰ μὴ ἀναλαμβάνῃ οὐδεὶς καθηγητὴς διδασκαλίαν ἴδιαιτέρως μαθητῶν ἀπολυθέντων ἐλληνικοῦ σχολείου καὶ μελλόντων νὰ ὑποστῶσι τὴν εἰσιτήριον δοκιμασίαν ἢ μαθητῶν ἴδιωτικῶν παιδευτηρίων μελλόντων νὰ ὑποστῶσι κατατακτήριον ἢ ἀπολυτήριον δοκιμασίαν· ἔ) πᾶς ἀναλαμβάνων οἰανδόποτε διδασκαλίαν ἐκτὸς τοῦ παιδευτηρίου, ἐν ᾧ διδάσκει, εἴτε ἐν δημοσίῳ εἴτε ἐν ἴδιωτικῷ παιδευτηρίῳ εἴτε κατ' οἶκον εἴτε καὶ ἐν ᾧ διδάσκει ἐπὶ ἐπιμισθίῳ νὰ γνωρίζῃ τοῦτο πάραυτα ἐπὶ ποινῇ ἐκπτώσεις ἀπὸ τῆς θέσεως πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ δημοσίου παιδευτηρίου, ἐν ᾧ ὑπηρετεῖ, δηλῶν ἐνυπογράφως τὸ μάθημα, τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας τῆς διδασκαλίας ταύτης, ὃ δὲ διευθύνων ἀναφέρει πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τάχιστα τοῦτο καὶ πᾶσαν ἐργασίαν τοιαύτην ὑπ' αὐτοῦ τούτου τελουμένην. Τὴν τήσησιν τῶν παραγγελμάτων τούτων ἀξιοῦμεν ἀπὸ πάντων καὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν διευθυντῶν, ὑποχρεούμενων νὰ ἀνακαλύπτωσι καὶ καταγγέλλωσι πᾶσαν παράθασιν, ἀποκλείοντες καὶ τῆς ἔξετάσεως τοὺς ἴδιαιτέρως διδασκομένους ὑπὸ τῶν ἑαυτῶν καθηγητῶν καὶ διδασκαλῶν μαθητάς.

Ἐν τῷ Δ' κεφαλαίῳ συνοπτικάτατα περιελήφθησαν διατάξεις ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐλληνικὰ σχολεῖα. Αἱ διατάξεις αὗται είνε σαρεῖς καὶ οὐδεμίᾳ ἀνάγκη ἀναπτύξεως, οἱ ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς σχολείοις οὖμες διδάσκοντες ὄφείλουσι νὰ ἀκολουθῶσι τὸ πρὸς τὰ γυμνάσια παραγγελλόμενον μέτρον αὐστηρότητος καὶ δικαιοσύνης. 'Ως πρὸς τὴν διάταξιν οὓμως τοῦ ἄρθρου 39 παρατηροῦμεν ὅτι πρότυπα νοοῦμεν μόνον τὰ παρὰ τὰ διδασκαλεῖα ἰδρυμένα τοιαῦτα καὶ οὐχὶ τὰ κατὰ τὸ δοκοῦν ὄνομαζόμενα τοιαῦτα ἀλλα δημόσια ἡ ἴδιωτική.

Τὸ Ε'. καὶ τελευταῖον κεφάλαιον ἀπὸ ἄρθρου 40—56

περιέχει διατάξεις γενικωτέρας και συμπληρωτικάς.

Αἱ ἑξετάσεις ἀνάγκη νὰ γίνωνται ἐν ὁ παιδευτηρίῳ ἐδιδάχθη ὁ μαθητής, μία καὶ μόνη ἑξαίρεσις τούτου ἐπετράπη διὰ τῆς § 6' τοῦ ἔρθρου 40 καὶ περὶ ταύτης ὅμως κρίνει τὸ ὑπουργεῖον, ἀλλ᾽ ἡ ἑξαίρεσις αὐτὴ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τὰς ἐπὶ προαγωγῇ ἑξετάσεις οὐδέποτε ὅμως καὶ εἰς τὰς ἐπὶ ἀπολύσει, ἃς ἀπαραιτήτως ὑποχρεοῦται νὰ ὑποστῇ ὁ μαθητής ἐν ὁ παιδευτηρίῳ δημοσίῳ ἐδιδάχθη τὰ τῆς ἀνωτέρας τάξεως μαθήματα.

Οἱ αὐτοὶ κανόνες ἐπιβάλλονται καὶ τοῖς ἐν Ἰδιωτικοῖς παιδευτηρίοις διδασκομένοις, οἱ ὅποιοι δὲν δύνανται νὰ ὑποστῶσι κατατακτήριον ἑξέτασιν ἐνδημοσίῳ ἡ προσθιαστήριον ἐν ἄλλῳ Ἰδιωτικῷ χωρὶς πρότερον νὰ ὑποστῶσιν ἐν ὁ ἐδιδάχθησαν Ἰδιωτικῷ παιδευτηρίῳ τὴν ἐπὶ προσθιασμῷ δοκιμασίαν καὶ λάθωσι τὸ προστῆκον ἐνδεικτικόν.

Τὴν διὰ τοῦ ἔρθρου 41 ἐπιτρεπομένην ἑξαίρεσιν ὡς πρὸς τὰ τέκνα τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπαλλήλων, μετατιθεμένων εἰς τόπους ἐν οἷς δὲν ὑπάρχουσιν Ἰδιωτικὰ παιδευτήρια, ἐπέβαλεν ἡ ἀνάγκη, ὅφείλετε ὅμως διὰ τῶν αὐτηρῶν κατατακτηρίων ἑξετάσεων νὰ ἑξαρανίζητε πᾶσαν ἐπιζητουμένην ἀδικον προαγωγὴν ἡ κατάταξιν.

Πλείονα τοῦ ἐνὸς γυμνάσια ὑπάρχουσι μόνον ἐν Ἀθήναις καὶ Πάτραις, ἔνεκα δὲ τούτου ἡναγκάσθημεν νὰ ἐπιτρέψωμεν τὴν κατατακτήριον δοκιμασίαν τῶν καθηγητῶν τοῦ δημοσίου γυμνασίου, διατάξεις τούτων δὲν διδάσκει ἐν τῷ Ἰδιωτικῷ, τοῦτ' αὐτὸν ἐπιτρέπεται καὶ ὡς πρὸς τὰς εἰσιτηρίους ἑξετάσεις. Ἐν Ἀθήναις δόμως μετὰ τοῦ Πειραιῶς καὶ ἐν Πάτραις εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστῶσι τὴν εἰσιτήριον ἡ κατατακτήριον δοκιμασίαν οἱ ἀπὸ τῶν Ἰδιωτικῶν μαθηταὶ ἐν δημοσίῳ γυμνασίῳ, ἀρ' οὐ οὐδεὶς διδάσκει ἐν τῷ Ἰδιωτικῷ ἡ ἀρ' οὐ διδάσκουσιν οἱ ὀλιγώτεροι. Τὴν ἐρμηνείαν ταύτην παραγγέλλομεν νὰ τηρήσοτε ἀπαρεγκλίτως ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ καὶ Πάτραις μὴ δεχόμενοι μαθητὰς πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ κατάταξιν διατάξεις ὅταν ἀπὸ τῶν διδασκόντων ἐν τῷ δημοσίῳ γυμνασίῳ διδάσκουσιν ἐν τῷ Ἰδιωτικῷ.

Ἐν ἔρθρῳ 43 περιέχονται ἐν συνόψει τὰ καθήκοντα τῶν διδασκόντων, τὰ ὅποια κυρίως περὶ τὰ ἑξῆς δύο στρέφονται α') περὶ τὴν ἀκριβῆ κατὰ χρόνον διδασκαλίαν καὶ 6') περὶ τὴν ἀληθῆ κατά τε ποιὸν καὶ ποσόν. Τὸ πρῶτον ἐπιτυγχά-

νεται ἐὰν μὴ διὰ περικοπῆς ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει τοῦ μαθήματος ηδί' ἀργολογίας ἐν τῷ μέσῳ περιορίζηται ὁ καθηρισμένος πρὸς διδασκαλίαν χρόνος, η τούτου δὲ τήρησις ἀρίνεται τοῖς διευθύνουσι καὶ τῇ συνειδήσει ἑκάστου τῶν διδασκόντων. Τὸ δεύτερον καταρροῦσται: 1) ἐὰν ηδιδασκαλία περιορίζηται ἐντὸς τῶν ὅρίων τοῦ μαθήματος ἑκάστης τάξεως καὶ μόνον ἐντὸς τούτων ἄνευ ἐκτάσεως εἰς θέματα ὑπὲρ τὰς δυνάμεις τῶν διδασκομένων γάριν ἐπιδείξεως, 2) ἐὰν ἐλλείπωσι τὰ μακρὰ καθ' ὑπαγόρευσιν γραπτὰ σημειώματα καὶ αἰλεπτολόγοι: Εἰογραφίαι καὶ ἄλλα ἀσχετα πρὸς τὸ μάθημα πολλάκις, 3) ἐὰν τὰ γραπτὰ γυμνάσματα οὐ μόνον γίνωνται καθ' ἔδομαδά ταῦτα καὶ διορθώνται πάντα, 4) ἐὰν διὰ συνετῆς διδασκαλίας ἐξεγείρηται τὸ πνεῦμα τῶν διδασκομένων πρὸς αὐτενέργειαν καὶ μὴ ἀπομαραίνηται καὶ ἀπομαραίνηται διὰ ζηρῶν καὶ ἀνουσίων τύπων. Ο διδάσκαλος ὁ καθόλες ἔχων πρὸ αὐτοῦ ζύμην εὑμάλακτον δύνεται καὶ ὀσείλει νὰ τὴν διαπλάσῃ καὶ σχηματίσῃ κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ ἀξιώσεις τῆς πολιτείας καθόλου καὶ τοῦ ἀτόμου ιδίᾳ, ἄλλως ἀποζηραίνων ταύτην συντελεῖ εἰς τὸν καθολικὸν ὄλεθρον. Υμεῖς λοιπὸν οἱ διδάσκαλοι δύνασθε νὰ διαπλάσητε καὶ διαμορφώσητε τοὺς νέους ἐμφυσῶντες ταῖς τρυφεραῖς καρδίαις τούτων πᾶν ἀγαθὸν, πᾶν τέλειον. Διδάσκοντες τοὺς μαθητὰς τὴν τήρησιν τῶν ἐπιβεβημένων αὐτοῖς καθηκόντων ἐπιτυγγάνετε τότε μόνον, ὅταν ὑμεῖς διὰ τῶν πράξεων τελῆτε ὅσα διδάσκετε, ἄλλως, ὅταν ἄλλα μὲν διδάσκετε ἄλλα δὲ πράττετε, καθίστασθε ὄλεθροι, διότι πᾶσα ὀρετὴ ὑμῶν μεταγγίζεται ἀνεπαισθήτως τοῖς παιδευομένοις καὶ πᾶσα κακία ρίζουται ἀναποσπάστως ἐν αὐτοῖς.

Τὰς περὶ ἀπουσιῶν διατάξεις ἐν ἀρθρῷ 44 ὀφείλετε νὰ μὴ παροράτε, δεικναιολογημέναι ἀπουσίαι κυρίως εἰνε αἱ ἔνεκα νόσου η ἔνεκα ἐπιβληθείσης παινῆς, ἀλλ' αἱ ἔνεκα νόσου πρέπει νὰ δικαιολογῶνται εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν καὶ δι' ἐνόρκου πιστοποιήσεως ίατροῦ ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδίκου, αἱ δὲ ἔνεκα παινῆς διὰ τῆς περὶ τούτου πράξεως ἐν τῷ Βιβλίῳ τῶν πρακτικῶν η ἐν τῷ παινολογίῳ, πᾶσα ἄλλη δικαιολογία καὶ μάλιστα αἱ ἐν τέλει τοῦ ἔτους συλλήθδην καὶ ἀκρίτως προσαγόμεναι εἰνε ὅλως ἀπαράδεκτοι. Έν τῷ περὶ ἀπουσιῶν πρακτικῷ γίνεται ρητὴ μνεία πάσης δικαιολογίας καὶ τὰ πιστοποιητικὰ φυλάττονται, ἀντίγραφον τοῦ

περὶ ἀποστιῶν πρακτικοῦ ὑποθέλλεται τῷ Ὑπουργείῳ.
Αὐστηρότερον δὲ ἀπαγορεύονται αἱ ἔνευ ἀδείας ἀποστιῶν
τῶν διδασκόντων καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς ἔδρας ἐν ἑορ-
ταῖς πολυημέροις, οἷαι αἱ τοῦ Πάσχα. Κατὰ τῶν ἔνευ ἀδείας
ἀποστιῶντων ἡ ἀπομάκρυνομένων ὁρείλουσιν οἱ διευθύ-
νοντες νὰ ἕφαρμόζωσι τὸν λογιστικὸν νόμον καὶ νὰ ἀνα-
ρέωσι τῷ Ὑπουργείῳ. 'Ο ἀποστιῶν καὶ ἀδικεῖ τοὺς
διδασκομένους στερῶν τῆς διδασκαλίας καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν
παράβασιν τοῦ καθήκοντος, ὅπερ ὄλεθριον.

Τὰ περὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν διδαχθέντων μαθημάτων περιέ-
χονται ἐν ζερθρῷ 45, τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὑψ' ἐκάστου σεση-
μειωμένων ἐλέγχει ὑπ' εὐθύνην ίδιαν ὁ διευθυντής. 'Εν τῇ
ᜒ 6' τοῦ ἀρρεφού τούτου διετάχθη ἡ ἐν τῷ ἐλέγχῳ τούτῳ
σημειώσις τῶν καθ' ὅλον τὸ ἔτος θεμάτων, ἐκθέσεων καὶ
ἐναγγωσμάτων, τοῦτο δὲ ἐκρίνομεν ἀναγκαιότατον, ἀφ' ἐνὸς
μὲν ἵνα σταθμίσωμεν κατὰ ποσὸν καὶ ποιὸν τὰ διδόμενα
τοῖς μαθηταῖς τοιαῦτα καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐπενέγκωμεν πᾶσαν
διόρθωσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἵνα μὴ κατὰ τὰς ἀπολυτήριους
ἐξετάσεις δίδωνται τοῖς ἐξεταζομένοις ἐξ ἀλιεψίας ζητή-
ματα γνωστὰ καὶ λελυμένα ως πρὸς τὰ θέματα καὶ τὰς
ἐκθέσεις. Οὐδόλως δὲ δυσγερές τοῦτο διότι ἀπλῶς τὰ γωρία
θὲ σημειῶνται ως πρὸς ἀμφότερα τὰ θέματα καὶ τὰ ἐνα-
γνώσματα καὶ τὰ ζητήματα ως πρὸς τὰς ἐκθέσεις.

Ἡ ταχίστη ὑποθέλη τοῦ ἀντιγράφου τοῦ γενικοῦ ἐλέγ-
χου εἶναι ἀπαραίτητος καὶ πρὸς ἔγκαιρον τούτου ἐξέλεγχον
καὶ πρὸς ἐπιτύπωσιν καὶ ἀποστολὴν. Τοιοῦτον ἀνάγκη νὰ
ὑποθέλληται καὶ ἀπὸ τῶν ίδιωτικῶν παιδευτηρίων, ἔνευ
τῆς ὑποθέλης τοιούτου ὁρείλετε νὰ μὴ θεωρῆτε τὰ ἐνδει-
κτικὰ τούτων. Μετὰ τοῦ ἀντιγράφου τοῦ γενικοῦ ἐλέγχου
ὑποθέλλεται ἀπό τε τῶν δημοσίων καὶ ίδιωτικῶν παιδευ-
τηρίων εἰς διπλοῦν ἀπόσπασμα τοῦ ἐλέγχου, περιέχον
κατ' ἀλφαριθμητικὴν τοῦ ἐπωνύμου τάξιν ἀ) τοὺς προβι-
θασθέντας ἀφ' ἐκάστης τάξεως καὶ τοὺς ἀπολυθέντας, 6')
τοὺς παραπεμφθέντας εἰς νέαν κατὰ Σεπτέμβριον ἐξέτασιν,
γ') τοὺς ἀπορριφθέντας, δ') τοὺς λόγω ἀποστιῶν ἡ νόσου
παραπεμφθέντας τὸν Σεπτέμβριον καὶ ἔ) τοὺς ἀποκλεισθέν-
τας πάσης ἐξετάσεως. Συγγρόνως ὁρείλουσιν οἱ ἀρμόδιοι γυ-
μαναστάρχαι νὰ ὑποθέλλωσι τῷ ὑπουργείῳ καὶ πίνακα τῶν
δηλώσεων κατ' οίκον διδασκαλίας. 'Εν τῷ πίνακι τούτῳ
σημειοῦνται ἐν τῷ πρώτῃ στήλῃ τὸ ὄνομα τοῦ μαθη-

τοῦ, ἐν τῇ δευτέρῃ ἡ πατρὶς, ἐν τῇ τρίτῃ τὸ ὄνομα τοῦ διδάξαντος καὶ τὰ προσόντα, ἐν τῇ τετάρτῃ τὰ μαθήματα καὶ ἡ τάξις καὶ ἐν τῇ πέμπτῃ ἡ χρονολογία τῆς δηλώσεως. Οὕτω δὲ καὶ ἀτοπίας ἀπορεύγομεν καὶ τὴν ἑτησίαν πνευματικὴν τοῦ ἔθνους κίνησιν δυνάμειν νὰ ἔχωμεν πλήρη.

'Αντίγραφον ἐλέγχου τῶν κατὰ Σεπτέμβριον συμπληρωτικῶν ἔξετάσεων ὑποβάλλεται ἀνυπερβέτως ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαπενθημέρου τοῦ 'Οκτωβρίου ἀπό τε τῶν δημοσίων καὶ ἴδιωτικῶν παιδευτηρίων.

Καὶ τὰ προγράμματα ἀνάγκη νὰ ὑποβάλλωνται ἐγκαίρως, ἵνα ἐπιφέρηται διόρθωσις τῶν τυχὸν ἡμαρτημένων. 'Ως πρὸς τὴν σύνταξιν τῶν προγραμμάτων μέχρις οὐ συνταχθῆ ἐνταῖον τοιοῦτον καὶ ἀναλυτικὸν ἐν πᾶσι, παραγγέλλομεν ὑμῖν τάξε' α') τὰ μαθήματα νὰ κατανέμωνται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς ἡμέρας τῆς ἑδομάδος καὶ πρὸς τὸ χρονικὸν διάστημα πρὸς μεσημβρίας καὶ μετὰ μεσημβρίαν, οὐδόλως ἐπιτρεπομένης διδασκαλίας ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς 2 μ. μ. 6') τὰ ἐλληνικὰ τάσσονται πρῶτα τὴν πρωΐαν, τὰ λατινικὰ δὲ καὶ μαθηματικὰ μετὰ μεσημβρίαν, ἀλλ' οὐτως διστάσεις νὰ μὴ διδάσκωνται ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει λατινικὰ καὶ μαθηματικὰ, ἐπιτρέπεται μετάθεσις τῶν μαθηματικῶν τὴν πρωΐαν, ὅταν εἶναι τάξεις γυμνασιακαὶ διηρημέναι, γ') ἡ διδασκαλία ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι νὰ ἀρχηται συγχρόνως, δ') ὁ διευθύνων γυμνάσιον νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐλληνικῶν ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ τάξει καὶ τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς λογικῆς ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ, ὁ τῆς γαλλικῆς πρὸς τούτους καὶ τὴν τῆς ιστορίας τούλαχιστον μιᾶς τάξεως, οἱ δὲ ἐλληνισταὶ διδάσκουσι κατ' ἀναλογίαν τὰ ἐλληνικὰ, λατινικὰ, ιστορίαν, γεωγραφίαν καὶ φυσικὴν ιστορίαν ἐν πάσαις ταῖς τάξεσιν, ἐὰν δὲν ὑπάρχωσιν ἔνεκα τῶν κειμένων διαρισμένοι εἰδικοὶ καθηγηταὶ τῶν τελευταίων τριῶν μαθημάτων.

Καὶ τὰ τῶν ἴδιωτικῶν παιδευτηρίων προγράμματα ὑποβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἐποπτεύοντος γυμνασιάρχου μετ' ἀκριβῆ ἔλεγγον καὶ διόρθωσιν τῶν ἡμαρτημένων. 'Ἐν τούτοις ὁφείλεται ὁ ἐποπτεύων νὰ ἔξετάζῃ 1) τὸ εἶδος τῶν μαθημάτων λει, ὁ ἐποπτεύων νὰ ἔξετάζῃ 2) τὸ ἀπαιτούμενον συμφώνως πρὸς τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα, 2) τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν χρόνου καὶ 3) ἐὰν τὸ τῆς διδασκαλίας προσωπικὸν ἔχῃ τὰ ἐν τῷ ἀρθρῷ 30 ὁρίζομενα προσόντα καὶ εὐκολέστερον ἀνωτέρῳ ἀναγραφόμενα. Τὴν ὑπὸ τῶν ἐποπτεύον-

των προβαλλομένην διόρθωσιν τῶν προγραμμάτων ὄφείλουσιν
νὰ ἐπιφέρωσιν οἱ διευθυνταὶ τῶν ἴδιωτικῶν παιδευτηρίων,
ἄλλως καταγγέλλονται τῷ ὑπουργεῖῳ, ἵνα ἐπιβάλῃ τὴν
προσήκουσαν ποινήν. Μὴ πτυχιοῦχοι, φέροντες μόνον ἀπολυ-
τήριον γυμνασίου ἢ καὶ ἀποδείξεις ἀκροάσεως ἐν τῷ πανε-
πιστημιῷ ἐπιτρέπεται νὰ διδάσκωσιν ἐν ἐλληνικῷ σχολείῳ
μαθήματα μόνον δευτερεύοντα ως έσοθοι, ἕτοι τὰ ἄλλα
πλὴν τῶν ἐλληνικῶν, μαθηματικῶν καὶ λατινικῶν. Πρὸς
ἀπόδειξιν τῶν προσόντων τῶν μὴ ἐν δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ δια-
τελούντων ὑποβάλλονται μετὰ τοῦ προγράμματος καὶ ἀντί-
γραφα τοῦ πτυχίου μὲν ὡς πρὸς τοὺς φέροντας τοιοῦτον,
τοῦ ἀπολυτηρίου δὲ τοῦ γυμνασίου ἢ τοῦ εἰσιτηρίου τοῦ
πανεπιστημίου ως πρὸς τοὺς προσλαμβανομένους έσοθούς.
Τὰ προγράμματα ὑποβάλλονται διπλᾶ καὶ ἀνακοινοῦται
πᾶσα μεταβολὴ τοῦ προσωπικοῦ.

'Ἐν ἔρθροις 52 κ. ἐ. ὅρίζονται αἱ ποιναὶ αἱ κατὰ λόγον
τοῦ πταίσματος ἐπιβαλλόμεναι. Ποιναὶ μὴ σκοποῦσαι τὴν
ἐπανόρθωσιν ἄλλῃ ἐπιβάλλονται ἀποκοπὴν μέλους σεσηπότος
ἐπιτρέπονται μόνον ἐν ἔκτάκτοις περιστάσεσιν. Οὔτε αἱ
ἄγχαν αὐτηραὶ ποιναὶ διορθοῦσιν οὔτε ἡ ἀτιμωρησία σώζει,
μόνη ἡ μετὰ λόγον καὶ δικαία ποινὴ εἶναι ἡ σύζουσα τοὺς
παιδευομένους, πᾶσα ἄλλη ἀποβάίνει ὀλεθρία. Αἱ ποιναὶ δὲν
πρέπει νὰ ἐπιβάλλωνται ἐν στιγμῇ ὥρης ἢ ἀγανακτήσεως,
διότι δύνανται νὰ στερηθῶσι τῆς τοῦ δικαίου βάσεως' διὰ
τοῦτο πᾶσα ποινὴ ἐπιβάλλεται ἀδείᾳ τοῦ προϊσταμένου, ὃς
ὑποτίθεται ως μᾶλλον πεπειραμένος καὶ συνετώτερος. 'Ἐν
δὲ τοῖς μονοταξίοις ἐλληνικοῖς σχολείοις δὲν πρέπει νὰ ἐπι-
βάλλῃ μεγάλας ποινὰς ὡς εἴς ἐν τούτοις δυδάσκαλος ἄλλᾳ
πάντοτε τῇ συμπράξει τῆς ἐφορείας. 'Ἐν τῇ ἐπιβολῇ τῶν
ποινῶν ὄφείλετε πάντες νὰ ἀποφαίνησθε ως πατέρες σκο-
ποῦντες τὴν διόρθωσιν τῶν ἀμαρτησάντων τέκνων, ποινὴ
μεν' ὥρης ἐπιβαλλομένη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀδικηθέντος εἶναι
ὅλως ἀντιπαιδαγωγικὴ καὶ δύναται νὰ γεννήσῃ ὑπονοίας φι-
λεκδίκων διαθέσεων ἀπὸ τῶν διδασκάλων, ὅπερ ὀλεθριώτα-
τον, διότι παρόμοια φιλέκδικα αἰσθήματα ἔξ ἀπομιμήσεως
θέλουσιν ἐνσταλαχθῆ καὶ προσκολληθῆ ἀναποσπάστως, ἐν
ταῖς καρδίαις τῶν παιδευομένων. Οἱ μαθηταὶ τιμωροῦνται
οὐ μόνον διὰ τὸ ἐν τῷ παιδευτηρίῳ καὶ παρὰ τοῦτο παρα-
πτώματα ἄλλα καὶ διὰ πάντα καθ' οἰουδήποτε καὶ ὅπου-
δήποτε, διότι ὁ μαθητὴς εἶναι πανταγοῦ καὶ πάντοτε μαθη-

τῆς καὶ ὄρείλει νὰ διάγῃ συμφώνως πρὸς τοὺς σχολικούς νόμους. Αὔστηρότατα δὲ πρέπει νὰ ἐπιτηρήται ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους προσήκουσα συμπειρυσσόρᾳ, ἡ πλήρωσις τῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν γενικῶν καθηκόντων καὶ καθόλου ἡ θίκη καὶ κοσμιότης ἐν τε τοῖς λόγοις καὶ τῇ πράξει ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ παιδευτηρίου. Αἱ ἐπιθαλλόμεναι ποιναὶ, τὸ εἶδος, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τοῦ παραπτώματος ἔγγραφονται ἐν Βιβλίῳ ἰδίῳ, ποινολογίᾳ τῶν μαθητῶν ἐπιγραφομένῳ, ἀπόσπασμα δὲ τοῦ Βιβλίου τούτου ὑποβάλλεται ἐν τέλει τοῦ ἔτους τῷ ὑπουργείῳ, δύναμιν ὃν ἐπιφέρει τὰς ἀπαιτουμένας δεοφθώσεις τῶν συνήθων τούλαχιστον παραπτωμάτων.

Ταῦτα εὑρομεν ὅρθιν νὰ ἐπιστέλλωμεν διὰ μακρῶν πρὸς ὑμᾶς ὡς ὀδηγίας γενικωτέρας καὶ ίδιῃ περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἐξετάσεως τῶν μαθητῶν, πρὸς οὐδὲν δύναται συμβάλλονται, ὅσον ὅρθικα καὶ ἐν θεωρηθῶσιν, ἵνει τῆς καλῆς θελήσεως ἀπὸ πάντων τῶν λειτουργῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐκπληρώσεως τῶν ἀνατεθειμένων αὐτοῖς ὑψηλῶν καθηκόντων. Τὸ ἀγαθὸν οὐδέποτε οὐδενὶ ἐπιθάλλεται δι' οἰωνδήποτε διατάξεων, τὸ κακὸν μόνον τιμωρεῖται, ἀπελλάξκετε ἡμᾶς τοῦ δευτέρου καὶ διὰ τῶν πραγμάτων δειξατε τὸ πρῶτον ὡς γενικὸν ἰδίωμα τοῦ διδασκαλικοῦ σύμπαντος πρὸς τιμὴν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ σωτηρίαν τῆς σπουδαζούσης νεότητος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἀπριλίου 1891.

Ο Υπουργός

ΑΧΙΔ. ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο Διεκπεραιωτής
Στέφ. Μ. Παρίσης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής